

Den nemme teoribog til stor lastbil (kategori C)

Bogen her er til dig, der skal til at tage køreuddannelsen til stor lastbil (kategori C). Den kan bruges, når du er ved at tage kørekortet med praktisk og teoretisk undervisning med kørelæreren. Den kan også bruges som en huskeliste og som selvstudiebog, både før og efter du har taget kørekortet.

Hvis du skulle komme i en situation, hvor du skal op til fornyet køreprøve, kan du bruge den til at få genopfrisket stoffet.

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	7
Systematikken i undervisningsplanen	7
Præstationskravenes anvendelse	7
1. LASTBILENS INDRETNING, Udstyr og dokumenter	9
Styreapparat	9
<i>Styreapparatets funktion</i>	9
Bremser	10
<i>Driftsbremser</i>	10
<i>Nødbremse</i>	11
<i>Parkeringsbremser</i>	11
<i>Supplerende bremser</i>	11
<i>Kontrol af bremser</i>	12
<i>Lovbestemmelser i øvrigt om bremser</i>	13
El-anlæg, lygter, reflekser mv.	14
<i>El-anlæggets funktion</i>	14
Bærende dele	15
<i>Bærende deles funktion mv.</i>	16
Motor, transmission samt energi- og miljørigtig kørsel	17
<i>Motorens og transmissionens funktion samt energi- og miljørigtig kørsel</i>	18
Karrosseri og opbygning	20
<i>Karrosseri, opbygning og dets fastgørelse</i>	20
Indre indretning, udsyn og særligt udstyr	22
<i>Ruder, spejle, udsyn mv.</i>	22
Kontrolapparat (fartskriver)	23
<i>Kontrolapparatets (fartskriverens) funktion</i>	23
Lastbilens dokumenter	23
<i>Registreringsattest</i>	23
Særlige køretøjer	23
<i>Blokvogne mv.</i>	23
Lastbilens betjeningsudstyr	23
Forebyggende vedligeholdelse og nødvendig reparation	24
<i>Vedligehold mv.</i>	24
2. INDLEDENDE ØVELSER PÅ VEJ	25
Forberedelse til kørsel	25
<i>Eftersyn, indstillinger mv.</i>	25
<i>Lastbilers spejle</i>	25
<i>Indstilling af spejle</i>	26
<i>Brug af spejlene</i>	26
Igangsætning og standsning ved kørebanekant	26

<i>Start, gearbetjening, igangsætning og bremsning</i>	26
<i>Højresving om hjørner</i>	27
<i>Færdigheder ved svingning</i>	27
<i>Baglænskørsel med målbremssning</i>	28
<i>Orientering og bedømmelse af vogntogets længde</i>	28
3. KØRETØJERS MANØVREEGENSKABER	29
<i>Manøvreegenskaber mv.</i>	29
<i>Fartegenskaber</i>	29
<i>Styreegenskaber</i>	29
<i>Orienteringsvilkår</i>	29
<i>Forskellige køretøjers manøvreegenskaber</i>	30
<i>Andre trafikanter</i>	30
<i>Biler med påhængskøretøj</i>	30
<i>Traktorer og andre motorredskaber</i>	30
<i>Motorcykler</i>	31
<i>Knallerter</i>	32
<i>Cykler</i>	32
4. TRAFIKANTADFÆRD	33
<i>Opfattelse og reaktion</i>	33
<i>Opfattelses- og reaktionsevnen begrænsning</i>	33
<i>Forbedring af opfattelses- og reaktionsevnen</i>	33
<i>Mobiltelefon</i>	33
<i>Syn og bevægelse</i>	34
<i>Bedømmelse af afstand og hastighed</i>	34
<i>Afstand</i>	34
<i>Hastighed</i>	34
<i>Køreevne og helbred</i>	34
<i>Alkohol</i>	35
<i>Narkotika</i>	35
<i>Sygdom, medicin, træthed og lignende</i>	35
<i>Andre trafikanters adfærd</i>	36
<i>Ulykker, alder og trafikantart</i>	36
<i>Bedømmelse af andre trafikanter</i>	37
<i>Din egen adfærd</i>	37
5. VEJFORHOLD	
<i>Vejens sikkerhed</i>	39
<i>Risikoforhold ved vejene samt deres udstyr</i>	39
6. GRUNDREGLER FOR KØRSEL MED VOGNTOG, HERUNDER DIMENSIONER, VÆGT OG BELÆSNING	43
<i>Anvisninger for færdslen</i>	43

<i>Færdselslovens gyldighed</i>	43
<i>Kørekortkategori og førerret</i>	43
Dimensioner og gods samt særlige forhold mv.	44
<i>Lastbilers bredde</i>	44
<i>Lastbilers længde</i>	44
<i>Lastbilers højde</i>	44
<i>Lastbilers vægt</i>	44
<i>Gods</i>	45
Signalgivning, tegngivning og brug af lys	46
Motorstop og slæbning mv.	47
Færdselsulykke	48
Forsikringspligt	48
Overladelse af køretøj til andre	48
Køre- og hviletidsbestemmelser samt anvendelsen af kontrolapparat	48
<i>Kontrolapparat</i>	49
Godstransport mv.	50
<i>Godstransport for fremmed regning og firmakørsel</i>	50
<i>Kvalifikationsbeviser mv.</i>	51
7. UDVIDEDE ØVELSER PÅ VEJ	52
Øvelse 1	52
<i>1. Igangsætning og standsning ved kørebanekant</i>	52
<i>2. Placering under ligeudkørsel</i>	53
<i>3. Hastighed under ligeudkørsel</i>	53
<i>4. Vognbaneskift og sammenfletning</i>	57
<i>5. Vending og baglænskørsel</i>	59
<i>6. Højresving i kryds</i>	60
<i>7. Venstresving i kryds</i>	63
Øvelse 2	65
<i>1. Kørsel forbi holdende køretøjer, gående mv.</i>	66
<i>2. Møde</i>	68
<i>3. Kørsel foran eller efter andre</i>	70
<i>4. Fremkørsel mod kryds</i>	72
<i>5. Ligeudkørsel i kryds</i>	76
<i>6. Højresving i kryds</i>	78
<i>7. Venstresving i kryds</i>	78
<i>8. Kørsel i rundkørsel</i>	78
Øvelse 3	80
<i>1. Placering under ligeudkørsel</i>	81
<i>2. Hastighed under ligeudkørsel</i>	81
<i>3. Kørsel forbi holdende køretøjer, gående mv.</i>	84
<i>4. Møde</i>	84
<i>5. Kørsel foran eller efter andre</i>	84

6. Overhaling	84
Øvelse 4 (kørsel på motorvej)	88
Øvelse 5	94
1. Fremkørsel mod kryds	94
2. Ligeudkørsel i kryds	94
3. Højresving i kryds	95
4. Venstresving i kryds	95
5. Kørsel i rundkørsel	95
6. Kørsel ved siden af andre	95
Øvelse 6 (standsning og parkering)	97
Øvelse 7	101
1. Kørsel i mørke og i lygtetændingstiden i øvrigt	101
2. Kørsel i tunnel	104
3. Kørsel ved letbane	105
8. SÆRLIGE RISIKOFORHOLD I TRAFIKKEN	107
Alkohol	107
Bevidsthedspåvirkende stoffer	108
Høj hastighed	108
Sikkerhedssele	109
Egne holdninger og adfærd mv.	109
<i>Opmærksomhed, adfærd over for andre og egne kørselskompetencer</i>	109
<i>Adfærd over for andre</i>	110
<i>Egne kørselskompetencer</i>	110
9. MANØVRER PÅ KØRETEKNISK ANLÆG	112
Vejgreb og belæsning	112
<i>Vejgrebets betydning</i>	112
<i>Belæsning, dæktryk mv.</i>	113
Hastighed, centrifugalkraft, bremselængde og vejgrebets udnyttelse	113
<i>Bevægelsesenergi og hastighed</i>	113
<i>Centrifugalkraft</i>	113
<i>Bremselængder</i>	114
<i>Vejgrebets udnyttelse</i>	115
Hindringer på vejen	116
<i>Slalom</i>	116
<i>Dobbelt undvigemanøvre uden bremsning</i>	116
<i>Kombineret bremse- og undvigemanøvre</i>	116
Genvindelse af vejgreb efter udskridning	116
<i>Kørsel i kurve</i>	116
<i>Baghjulsudskridning</i>	116
<i>Forhjulsudskridning</i>	117
<i>Manøvrernes gennemførelse</i>	117

10. FORBEREDELSE TIL KØREPRØVEN	118
Betingelser for at få kørekort	118
<i>Køreundervisning</i>	118
<i>Indstilling til køreprøve</i>	118
Køreprøvens gennemførelse	118
<i>Krav ved køreprøven</i>	119
<i>Teoriprøven</i>	119
<i>Den praktiske prøve</i>	120
Lovbestemmelser i øvrigt om kørekort	121
<i>Kørekortets gyldighed</i>	121
<i>Inddragelse og generhvervelse af kørekort</i>	121

Indledning

Når du tager kørekort i kategori C til stor lastbil, må du køre lastbil, der vejer over 3.500 kilo. Kørekortet er en overbygning på kørekort til kategori B (person- og varebil på indtil 3.500 kilo og med plads til højst 9 personer). Derfor skal du kende reglerne i forbindelse med person- og varebil.

Når du skal til teoriprøve og køreprøve, skal du vide og forstå, hvad der kan være farligt og svært i trafikken. Derfor skal du kende færdselsreglerne og andre regler, så du kan køre godt og sikkert. Du skal også vide så meget om lastbilen og måden, den betjenes på, at du kan vurdere, om det er sikkert at køre i den, og at den ikke sviner miljøet til.

Systematikken i undervisningsplanen

Undervisningsplanen fortæller, hvad du skal lære, når du tager kørekort. Den beskriver helt kort, hvad du skal lære hver gang, og bagefter står der, hvad du mere præcist skal kunne til køreprøven.

Hvis du for eksempel skal have kendskab til noget, skal du bare kunne vise, at du ved noget om emnet, til prøven. Hvis du skal kunne udpege noget, skal du både vide, hvad de forskellige dele i bilen hedder, og kunne vise dem.

Du skal vide, hvordan du bruger lys og lygter i bilen på den rigtige måde. Du skal også kunne kontrollere, at tingene virker, som de skal. Det kan være lys og bremses. Derudover skal du vide, hvad de forskellige streger og afmærkninger på vejen betyder, og køre efter dem.

Du skal vide, hvordan du orienterer dig i trafikken og betjener lastbilen korrekt, så du kører efter færdselsreglerne. Du skal også kunne se og vurdere trafikken og køre i forhold til den, for eksempel ved at ændre hastighed eller placering på vejen.

Færdselstavlerne skal du lære at genkende og vide, hvad betyder.

I undervisningen kommer du til at køre på køreteknisk anlæg, hvor du får mulighed for at lære at betjene lastbilen, så du kan styre den sikkert, og du lærer, hvordan lastbilen reagerer under særlige manøvrer, som for eksempel hvis vejen er våd.

Præsentationskravenes anvendelse

Når du skal til teoriprøve, skal du ud fra et billede kunne vælge det rigtige svar ud fra flere muligheder. Et eksempel er afmærkninger på vejen. Du skal vide, hvad afmærkningen betyder, hvorfor vejen er mærket af, og hvordan du kører efter afmærkningen. Til køreprøven skal du kunne genkende afmærkningen og tage hensyn til den, når du kører.

Du vil også lære ting i teorien, som du kan bruge, når du kører. Derfor har du både teoritimer og køretimer, så teori og praksis hænger bedst muligt sammen.

Det er kørelæreren, der bestemmer, hvordan du bedst undervises i noget, og hvilke hjælpemidler han eller hun bruger. Det kan være computer, smartboard/whiteboard, tests og så videre. Kørelæreren skal følge undervisningsplanen, som du også får udleveret. Når du kører – både på manøvrebane og på vej – sker det selvfølgelig i en sikker bil, ligesom ved prøven.

Du behøver ikke at gå til prøve i den lastbil, du har lært at køre i, men det er selvfølgelig tit en stor fordel. Du kan ikke komme til praktisk køreprøve, før du har bestået teoriprøven.

1. Lastbilens indretning, udstyr og dokumenter

I dette kapitel skal du lære nok om lastbilens indretning og udstyr, og hvordan det fungerer, så du kan køre rigtigt og sikkert, når du laver forskellige manøvrer.

Du skal også lære om de vigtigste regler for lastbilens udstyr, så du kan finde fejl, der betyder noget for sikkerheden, når du kører.

Du skal også lære, hvordan du kører miljørigtigt, ligesom du skal lære, hvilke papirer der skal være i bilen, når du kører. Det kan for eksempel være registreringsattesten på lastbilen.

Styreapparat

Styreapparatet er det, der sikrer, at du kan styre lastbilen, og det fungerer ved, at når du drejer på rattet, overføres bevægelsen til lastbilens forhjul gennem ratstammen, styrehuset, styrearmen, styrekuglerne, styrestængerne, svingarmene og forhjulsspindlerne.

Styreapparatets funktion

Dine drejninger på rattet kan være forstærket af et servoapparat, som bliver drevet af lastbilens motor. Servoen virker derfor kun, når motoren er tændt. Hvis servoapparatet svigter, kan lastbilen styres uden, men det vil være så tungt at dreje rattet, at det er farligt og ulovligt at køre videre.

Nyere lastbiler kan være udstyret med ESC (elektronisk stabilitetskontrol), som er et system, der ved at bremse et eller flere hjul nedsætter risikoen for, at lastbilen vælter eller skrider ud.

Kontrol af styreapparatet

Du skal kunne kontrollere, om styreapparatet fungerer. Det gør du blandt andet ved at kontrollere, at væskestanden i servobeholderen følger bilfabrikantens forskrift. Det kontrollerer du, enten ved at væskestanden er mellem minimum- og maksimummærket, eller ved at kontrollampen for væskestanden ikke er tændt. Desuden skal du kigge på de synlige rør og slanger i servosystemet og sikre dig, at de er tætte. Det skal du gøre med motoren tændt.

Du skal også kontrollere, at der ikke er ratslør. Det gør du ved at starte motoren og tjekke, at hjulene straks følger rattets bevægelser. Hvis der er tilladt ratslør i den lastbil, du skal køre i, fremgår grænserne af bilfabrikantens anvisninger.

Endelig skal du kontrollere, at rattet let kan drejes fra yderstilling til yderstilling uden at møde ujævn modstand i styreapparatet eller fremkalde mislyde. Det skal du afprøve, mens du kører med lav hastighed. Her skal du så samtidig sikre dig, at lastbilen ikke trækker til siderne under ligeudkørsel på jævn vej, og at der ikke er støj fra hjullejer, slag i rattet eller rystelser i forhjul og rat.

Tegn på fejl i styreapparatet

Hvis der er fejl ved styreapparatet, skal du kunne fortælle, hvorfor der kan være fejl. Du skal også kunne vise, hvor fejlene kan være. For eksempel kan ratslør være tegn på slør i styreforbindelser, at styrehuset

sidder løst på chassiset, eller på slør i forhjulslejer eller hjulophæng. Mindre slør kan dog være tilladt i styrekugler, i styrehus og – når motoren er standset – i styrehus med servostyring. Et andet tegn på fejl ved styreapparatet (med servostyring) kan være manglende olie eller defekt i servosystemet, som du kan mærke, ved at der er stor modstand i rattet, når du drejer på det. Du skal også vide, at hvis bilens dæk er ujævnt eller skævt slidte, kan det være på grund af forkert indstilling af styreapparatet.

Helt overordnet skal lastbilens styresystem sikre, at du kan føre lastbilen let, sikkert og hurtigt, og større slør i styreapparatet eller i dets mindre dele er ikke lovligt.

Bremser

Bremser er et stort område i teori, og der er en del ting, du skal vide om dem. Bremsesystemet består af flere bremser: driftsbremse, nødbremse, parkeringsbremse og supplerende bremse.

Driftsbremser

Driftsbremserne på en lastbil med en vægt over 3.500 kilo er et trykluftbremsesystem, hvor du skal kende til de enkelte dele, og hvordan de fungerer.

Forsyningskredsen leverer luft til bremsekredsen, og den består af:

- En *kompressor*, som suger luft ind fra omgivelserne gennem et filter og komprimerer luften, så der opbygges et tryk i forsyningskredsen. Kompressoren drives af lastbilens motor.
- En *trykregulator*, der automatisk regulerer lufttrykket i forsyningskredsen, så det bliver holdt inden for de foreskrevne grænser.
- Et *lufttørreanlæg*, der ved at tørre luften forhindrer isdannelse i trykluftanlægget i vinterhalvåret, så is ikke kan medføre, at bremserne svigter.
- En *trykluftbeholder*, der opbevarer den komprimerede luft og skal kunne aftappes for kondensvand, eventuelt automatisk. På lufttørreanlæg kan aftapningsmuligheden være udeladt.
- En *alarm*, der gør dig opmærksom på for lavt lufttryk. Det kan dog også være et manometer, der viser lufttrykket i forsyningskredsen og eventuelt også i bremsekredsen.
- En *tryksikringsventil* (flerkredssikringsventil), som sikrer, at der er et vist lufttryk i forsyningskredsen, selvom der opstår utætheder.
- *Rør og slanger*, som forbinder de enkelte dele i forsyningskredsen.

Bremsekredsen er den del af bremsesystemet, som du aktiverer ved at træde på bremsepedalen. Den består af:

- *Bremsepedalen*, der – når du træder på den – regulerer trykket fra forsyningskredsen til bremsekredsen. Jo hårdere du træder på pedalen, jo kraftigere bremser du.
- *Bremsemembraner*, som påvirker hjulbremserne, når der ledes bremsetryk til bremsekredsen.
- En *bremsekraftregulator* (ALB-ventil), der regulerer bremsetrykket i forhold til, hvor meget læs der er på lastbilen. På lastbiler med mekanisk affjedring er ALB-ventilen monteret på chassisrammen og er i mekanisk forbindelse med hjulakslen. Det er afstanden mellem chassisrammen og aksel, der regulerer det bremsetryk, som ALB-ventilen styrer ud. Ved lastbiler med luftaffjedring reguleres ALB-ventilen af trykket i luftbælgene. Hvis bremsesystemet er forsynet med blokeringsfri bremser, vil der i visse tilfælde ikke være en bremsekraftregulator.

- *Rør og slanger*, som forbinder de enkelte dele i bremsekredsen.
- En *hjulbremse*, der nedsætter hjulets rotation. Det sker, ved at et sæt bremsebakker bliver presset mod en bremsetromle, eller ved at bremseklodser bliver presset mod en bremsekive, når bremsemembranen bliver påvirket af trykket i bremsekredsen. Hjulbremsen er forsynet med en justeringsanordning, så afstanden mellem bremsebakker (eller bremseklodser) og bremsetromle (eller bremsekive) kan reguleres, efterhånden som bremsebelægningen slides. Den justering sker enten manuelt eller automatisk.

Alle typer bremser kan være opbygget som blokeringsfri bremser (ABS-bremser). I et ABS-bremsesystem er der ved hvert hjul en føler, der ved hjælp af en tandkrans registrerer, om hjulet roterer. Følerne sender besked om de enkelte hjuls rotation til en elektronisk styreboks. Hvis ét eller flere hjul har det med at blokere, vil den elektroniske styreboks sørge for, at hjulene ikke blokerer. Det gør den ved at regulere trykket til hjulbremsene. ABS-bremsesystemet gør, at du i nogen grad kan styre og bremse samtidig, fordi hjulene ikke blokerer, men kan fortsætte med at dreje rundt.

På mindre lastbiler kan bremsepedalen ryste, når ABS-systemet slår til. Det er helt normalt. Selvom pedalen ryster, så skal du fortsætte med at træde på bremsen, så længe du har brug for det. Hvis ABS-bremsesystemet ikke virker, skal du straks køre til nærmeste værksted. Kørsel med defekte ABS-bremser er ikke tilladt.

Hvis lastbilen er udstyret med AEBS, vil du få en advarsel i form af lys-, lyd- eller vibrationssignal, hvis der er fare for, at du kører ind i en forhindring foran dig, og derefter vil AEBS aktivere driftsbremsen.

Nødbremse

Lastbilens nødbremse skal kunne bremse lastbilen, hvis driftsbremsen går i stykker. Nødbremsen er enten en del af driftsbremsen eller parkeringsbremsen.

Parkeringsbremser

Der er to typer parkeringsbremser: den mekaniske parkeringsbremse og fjederbremsen.

1. Den mekaniske parkeringsbremse er en bremse, som du aktiverer ved at trække i et håndtag, og det aktiverer hjulbremsene på en eller flere aksler.
2. Fjederbremsen virker også på hjulbremsene på en eller flere aksler. Bremsen er ligesom parkeringsbremsen mekanisk, og den udløses, ved at du trækker i en bremseventil.

Supplerende bremser

Lastbilen kan have tre slags supplerende bremser:

1. En motorbremse, hvor et spjæld blokerer for udstødningsskiven, og hvor der på samme tid bliver lukket for brændstofførslen, så der sker en bremsevirkning på de trækkende hjul.
2. En elektrisk eller hydraulisk hjælpebremse (retarder), som bremser de trækkende hjul, når du aktiverer den.
3. En bakkbremse, som automatisk aktiverer drifts- eller parkeringsbremsen, når du sætter lastbilen i bakkgear og en føleliste bag på lastbilen berøres.

Kontrol af bremses

Du skal kunne kontrollere, om trykluftbremsernes forsyningskreds og de enkelte dele fungerer. Det vil sige, at:

- *Trykregulatoren* skal kunne regulere trykket, så det er inden for bilfabrikantens foreskrevne grænser, hvilket du eventuelt kan se ved aflæsning af et manometer.
- *Trykluftbeholdere* skal være spændt fast, og det skal være synligt for dig, at de ikke er tærede eller bulede. Hvis der ikke er et lufttørreanlæg, skal beholderne kunne tømmes for kondensvand.
- *Alarmanordningen* skal træde i funktion, hvis trykket i forsyningskredsen er under $\frac{2}{3}$ (65 procent) af det tryk for bremsene, som bilfabrikanten foreskriver. Hvis trykket er over grænsen, skal alarmanordningen ikke træde i funktion.
- *Rør og slanger* skal være spændt fast og uden tæring, utætheder eller revner. Det er de dele, der er tilgængelige, du skal kunne bedømme.

Derudover skal du kunne kontrollere, om de trykluftmekaniske bremseres bremsekreds og de enkelte dele fungerer. Det vil sige, at:

- *Bremsepedalen* skal have en mindre frigang, når den står i topstilling – og den skal kunne trædes ned til fast stop, så bremseventilen åbner helt.
- *Rør og slanger* skal være spændt fast og uden tæring, utætheder eller revner. Det er de dele, der er tilgængelige, du skal kunne bedømme.
- *Den mekaniske bremsekraftregulator (ALB-ventil)* skal have en fejlfri mekanisk forbindelse. Ventilarmen skal kunne bevæges frit. Hvis du ændrer ventilstillingen, skal lufttrykket i cylinderen og membranen også ændres. Det kan du som regel høre, ved at der siver luft ud.
- *Luftforbruget* må ikke overstige 0,5 bar, hvis du laver en fuldopbremsning med standset motor. Hvis den overstiger 0,5 bar, kan det være tegn på, at bremsene skal justeres.

Du skal også kunne kontrollere, om kravene til lastbilens trykluftmekaniske og tryklufthydrauliske bremseres tæthed og belastning er opfyldt i både forsyningskreds og bremsekreds. Tæthedsprøve udfører du ved at få trykket i forsyningskredsen op til højeste arbejdstryk. Bremsepedalen trædes ned til fast stop, så motoren standser. Lyt efter, om du kan høre noget udsivning af luft. Hvis der ikke er nogen lyd, og trykket heller ikke falder, er det tæt.

Inden du kører, skal du kontrollere, at:

- *Bremseanlægget* har det arbejdstryk, som bilfabrikanten anbefaler.
- Kravene til *parkeringsbremser* er opfyldt. Når du aktiverer fjederbremsen, skal du tydeligt kunne høre, at der siver luft ud af bremsecylinderen, og du må ikke kunne trække den mekaniske parkeringsbremse i bundstilling.

Når du afprøver lastbilens trykluftbremser, skal du vide, at:

- *Bremsen har en funktionstid*, som betyder en lidt forsinket bremsevirkning. Denne funktionstid er medregnet i bremselængderne, som du kan læse mere om i afsnittet om kontrol af bremses under kørsel.
- *Bremsemembranens vandring* som hovedregel ikke må overstige en fjerdedel af membranhusets spændebåndsdiameter.

Slutteligt skal du, mens du kører på en vandret, tør kørebane med asfaltbelægning, kontrollere, at:

- *Driftsbremsen på nyere lastbiler* har en sådan virkning, at bremselængden ved 30 km/t. ikke overstiger cirka 10 meter.
- At når du træder langsomt på bremsepedalen og udfører en bremseprøve, skal bremsevirkningen være jævnt stigende.

Tegn på fejl ved bremseser

Hvis bremseser ikke virker, kan du se det på flere måder:

- Hvis *oppumpningstiden* er for lang, kan det være tegn på, at bremseanlægget er utæt, kompressoren er slidt, eller luftfilteret er tilstoppet. Er der en kortere oppumpningstid end normalt eller stort trykfald ved fuldbremser, kan det være tegn på vand i trykluftbeholderne.
- *Trykfald* ved tæthedsprøven kan være tegn på utæthed i trykluftanlægget.
- Hvis *lastbilen bruger mere luft end normalt*, kan det være tegn på, at lastbilens bremseevne er nedsat eller forsinket. Det kan være, fordi bremseser mangler justering. Når du træder bremsepedalen helt i bund ved en fuldbremser, må trykfaldet som hovedregel ikke være større end 0,5 bar.
- Hvis *lastbilen trækker skævt*, når du bremser, eller hvis den bremser uens, er det tegn på fugt eller snavs i bremsebelægningerne, eller at hjulbremseser, bremsecylindere eller bremsemembraner er defekte.
- Hvis *lastbilen bremser ujævnt eller pludselig hugger på et eller flere hjul*, kan det være en fejl i bremsetromlen/bremsekiverne eller bremsebelægningerne.

Hvis lastbilen ikke bremser, som den skal, kan det være tegn på, at bremseser skal justeres, eller at de er forkert indstillet. Lastbiler skal være forsynet med display, der advarer om fejl i bremsesystemet. Hvis kontrollampen for ABS-bremsesystemet ikke slukkes kort efter igangsætning, er det tegn på fejl i ABS-bremsesystemet, og så må du kun køre til nærmeste værksted.

Lovbestemmelser i øvrigt om bremseser

Der findes nogle regler om bremseser, som du skal kende:

- Lastbilen skal være forsynet med tokreds-driftsbremse, nødbremse og parkeringsbremse.
- Nyere lastbiler skal være forsynet med ABS-bremser og AEBS-system.
- Driftsbremsen skal virke på alle hjul. Den skal kunne bremse og standse lastbilen sikkert og hurtigt ved alle hastigheder og under alle belastninger.
- Driftsbremsen skal virke, så snart du træder på bremsepedalen.
- Kompressoren skal på anlæg uden manometer fylde de tomme trykluftbeholdere på mindre end 3 minutter, indtil kontrollamp slukker eller alarmen træder ud af funktion. På anlæg med manometer skal $\frac{2}{3}$ (65 procent) af bremsernes tryk være opnået på mindre end 3 minutter. Trykket er det, bilfabrikanten anbefaler.
- Nødbremsen skal kunne bremse lastbilen sikkert og virksomt, hvis der opstår fejl på driftsbremsen.
- Parkeringsbremsen skal kunne holde lastbilen standset og holdende på en vej med en stigning på op til 18 procent.

El-anlæg, lygter, reflekser mv.

Du skal kunne kontrollere, om lygter og reflekser lever op til de krav, der er. Derudover skal du kende reglerne om el-anlæg, lygter og reflekser og vide, hvordan det elektriske anlæg i bilen virker.

El-anlæggets funktion

Det er elektrisk strøm, der driver lastbilens startmotor, blæser, vinduesviskere og -vasker, horn, lygter, signallys og kontrollamper. Strømmen bliver produceret af en generator, som bliver drevet af motoren, og strømmen bliver ført fra generatoren til akkumulatoren. Fra akkumulatoren udgår strømmen fra den ene pol og bliver ført gennem ledninger, kontakter og sikringer til de dele i lastbilen, som bruger strøm, og tilbage over stellet til akkumulatorens anden pol.

For at akkumulatoren virker optimalt, skal hver celle være tilstrækkeligt fyldt op og eventuelt efterfyldes med destilleret vand, så blypladerne er dækket. Alle ledninger, kontakter og sikringer skal være rene, hele og godt isolerede. Det sikrer en effektiv strømtilførsel i det elektriske anlæg. Alle stelforbindelser skal sidde fast og være frie for tæring.

Regler om påbudte lygter og reflekser

En lastbil må kun være forsynet med påbudte og tilladte lygter og reflekser. De påbudte lygter og reflekser er:

- 2 lygter med fjernlys
- 2 lygter med asymmetrisk nærlys (nærlyset lyser længere frem i vejens inderside end langs midten af vejen)
- 2 lygter med positionslys
- 2 lygter med baglys
- 2 lygter med stoplys
- Mindst én nummerpladelygte
- 2 blinklys foran og 2 bagpå samt ét på hver side af lastbilen. Blinklysene skal også kunne bruges som havariblink.

Der skal desuden være to godkendte og mærkede røde reflekser, der vender bagud (de må ikke være trekantede), samt røde/gule godkendte og mærkede refleksplanke(r) med skrå striber, der også vender bagud.

Hvis du har en lastbil, der er bredere end 2,1 meter, skal der derudover være to markeringslygter med hvidt lys, der vender fremad, og to markeringslygter med rødt lys, der vender bagud. Både de hvide og de røde lys skal kunne ses tydeligt mindst 300 meter væk, og de må ikke blænde.

Forlygternes fjernlys skal kunne lyse vejen op mindst 100 meter foran lastbilen, nærlyset skal kunne oplyse vejen mindst 30 meter foran lastbilen uden at blænde, og positionslyset skal tydeligt kunne ses på mindst 300 meters afstand uden at blænde.

Forlygternes lys skal være hvidt eller gulligt, og baglygterne skal have rødt lys, der kan ses tydeligt mindst 300 meter væk uden at blænde.

Når lastbilens motor er slukket, skal de påbudte positionslygter, baglygter, nummerpladelygter og eventuelle markeringslygter kunne holdes tændt, og du må ikke kunne slukke dem, når nærllys, fjernlys eller tågelys er tændt.

Hvis din lastbil er længere end 6 meter, skal der være godkendte og mærkede gule reflekser og sidemarkeringslygter fordelt på lastbilens sider. Sidemarkeringslygterne skal kunne ses mindst 300 meter væk, og de må ikke blænde.

Nummerpladelygter skal oplyse den bagerste nummerplade, så den kan ses på mindst 20 meters afstand.

Regler om tilladte lygter og reflekser

De tilladte lygter og reflekser er ekstra fjernlyslygter, kørelsygter, ekstra baglygter, ekstra blinklys, ekstra stoplygter, tågeforlygter, baklygter, tågebaglygter, søge- og arbejdslygter, afmærknings- og markeringslygter, parkeringslygter samt overhalingsblink, som der gælder særlige regler for. Desuden må lastbilen være udstyret med hvide reflekser foran, gule reflekser på siderne og supplerende røde reflekser bagpå. Alle pærer skal være korrekt monteret (eventuelt bedømt udefra på lys-/mørkegrænsens placering).

Kontrol af lygter mv.

Du skal kunne kontrollere, om lygter, reflekser og horn lever op til de krav, der er:

- Alle lygter og reflekser skal være hele og rene. Alle lygter skal kunne lyse.
- Nærlysset må ikke blænde (overkanten af lysgrænsen skal falde 1 centimeter per meter)
- Stoplys skal give meget kraftigere lys end baglygterne.
- Blinklys skal blinke med gult lys, og de skal være tydelige at se, hvis solen skinner.
- Havariblinket skal kunne tænde alle blinklys på én gang.
- Nummerpladelygter skal have hvidt lys, som kan lyse på den bagerste nummerplade.
- Lygter i lygtepar skal have ens farve og lysstyrke, for eksempel forlys eller baglys.
- Hornet skal have en klar og konstant tone.
- Reflekser, der vender bagud, må ikke være trekantede, og de skal være anbragt symmetrisk.
- Røde/gule reflekser, der vender bagud, skal have skrå striber.

Andre regler om el-anlægget

Akkumulatoren skal være fastgjort et sted og afdækket, så der ikke kan opstå kortslutning. El-anlægget skal være forsynet med sikringer, så der ikke opstår brand ved en eventuel kortslutning. Elektrisk ekstraudstyr skal være forbundet med en sikring.

Hvis blinklysene blinker meget hurtigere, end de plejer, er det normalt tegn på, at et eller flere af blinklysene ikke virker.

Bærende dele

De bærende dele skal leve op til nogle krav i loven, så lastbilen er sikker i trafikken.

Bærende deles funktion mv.

Lastbilens bærende dele er:

- Chassis eller bærende konstruktioner
- Hjulophæng, som kan være aksler/bogier, fjederkonsoller, fjederbolte, lasker, fjedre og støddæmpere
- Hjul, der består af dæk, fælg og hjullejer.

Lastbilens vægt overføres til vejen gennem de bærende dele. Fjedersystemet er sammen med eventuelle støddæmpere med til at udjævne eller optage de bump, der kan være, hvis du kører på en ujævn vej. Derudover sikrer de, at hjulene er i kontakt med vejbanen hele tiden. Nogle fjedersystemer udjævner de påvirkninger, der kan være, når du starter, bremses eller svinger.

De almindeligste fjedersystemer er affjedring med bladfjedre og luftbælge. Bladfjederen kan være forskellig fra bil til bil, men normalt er den lavet af flere fjederlag af forskellig længde, der er holdt sammen. Det øverste fjederlag – kaldet styrelaget – har som regel et øje. Fjederen er sat fast forrest i chassisrammen med en fjederbolt. Bagerst sidder den ved hjælp af et glideled eller en laskeforbindelse.

Luftaffjedringssystemer består af luftbælge. De er sat fast mellem chassisrammen og hjulakslen. Da luftbælgene kun kan udjævne lodrette kræfter som for eksempel bump, er der også reaktionsarme, der optager de kræfter, der kommer, når du starter, svinger eller bremses. I luftbælgene er der luft, og trykket reguleres gennem ventiler. Lufttrykkets størrelse afhænger af, hvor meget lastbilen er belastet.

En bogie er et system, hvor en aksel er erstattet med to eller flere aksler, så du kan laste mere på lastbilen. I nogle bogiekonstruktioner kan en eller to aksler løftes fra vejen. Det kan være en fordel, hvis du kører uden læs. Desuden kan en aksel i bogien være selvstyrende. Det har den fordel, at du bedre kan manøvrere lastbilen, især når du kører med læs og ved lav hastighed. Når den ene aksel bliver løftet, opstår der et større tryk på den anden aksel, og det giver et bedre vejgreb i glat føre, eller hvis lastbilen er kørt fast. Når den ene aksel er løftet, slider det mindre på dæk og hjulophæng. Det indebærer dog en risiko, da lastbilens styreegenskaber ændres. Når du kører med løftet aksel, må det højeste tilladte akseltryk på de andre aksler ikke overskrides.

Risikoforhold ved bærende dele

Der er nogle ting, du skal være opmærksom på i forhold til de bærende dele. Hvis du kører med dæk, der ikke er beregnet til dit køretøj, belastningen og stedet, du skal køre, er der risiko for, at dækkene kan gå i stykker og eventuelt springe. Hvis du kører med dæk, der er i stykker, er der også risiko for, at de springer. Når et dæk springer, sker det som regel ved høj hastighed, hvor konsekvenserne også er meget større. Hvis der er fejl i bærende dele som hjulophæng, lejer mv., medfører det risiko for, at lastbilen bryder sammen. Husk at bremse køretøjet, hvis du skifter hjul, da der ellers er risiko for skade på både køretøj, dig og andre personer.

Kontrol af bærende dele

Når du skal kontrollere de bærende dele, bør du være opmærksom på dette:

- Alle dæk skal have mindst 1 millimeter slidbane på dækkets hovedmønster. Dækkene må ikke være

slidt ujævnt, og dækket skal være helt og uden skader.

- Navmøtrikker og hjulmøtrikker skal være afskærmet ved hjulkapslen eller lignende, hvis de stikker længere ud end dækkets yderside.
- Chassisrammen skal være hel og uden buler, revner eller andre skader.
- De enkelte lag på bladfjederen må ikke være knækket.
- Luftbælgene skal være tætte. Det tjekker du ved at lytte efter, om der høres en hvislende lyd. Gør der det, er den utæt. Lastbilen vil krænge og blive skæv, hvis der er større utætheder. Derudover skal der bruges mere luft end normalt. Du kan eventuelt aflæse det på manometret.
- Akslen skal være spændt fast til fjederen.

Regler om bærende dele

I loven står der, at dæk skal være diagonaldæk eller radialdæk. Der må ikke være større slør i hjulophænget, da det skyldes slid.

Generelt skal dæk, fælge og hjullejer være ubeskadigede og uden fejl. Dækkene skal kunne pumpes op til det lufttryk, som køretøjsfabrikanten anbefaler. Dæk på samme aksel skal være af samme dimension og type, og de skal kunne bære det samme og mindst det samme som akseltrykket. Du kan se bæreevnen på dækket på dækmærkningen. Derudover skal dækket passe til fælgen.

Tegn på fejl ved bærende dele

Du skal kunne forklare om de fejl, der kan opstå i bærende dele, og hvorfor de opstår. Derudover skal du kunne udpege, hvor de kan opstå.

Ujævnt eller skævt slid på dækkene sker ofte, fordi styretøjet er indstillet forkert, der er defekte støddæmpere, eller akslen har forskubbet sig på fjedrene. Hvis du har kørt ind i en kantsten eller lignende, vil det også kunne betyde skader på dækkene. Hvis dækket bliver deformt eller unormalt varmt efter lidt kørsel, eller hvis lastbilen trækker til en af siderne, kan det tyde på, at dæktrykket er forkert. Det vil i længden ødelægge dækket. Derfor bør du kontrollere dæktrykket.

Olieudtræk på støddæmperen kan tyde på en defekt i støddæmperen, og hvis der er revner i malingen eller koncentrerede rustdannelse på chassisrammen eller fjedre, kan det skyldes, at der er brud på dem. Rust omkring bolte og nitter er tegn på, at de har løsnet sig på grund af slid eller manglende vedligeholdelse.

Hvis der er rystelser og vibrationer i lastbilens forhjul, kan det være tegn på fejl i hjulophæng eller ubalance i hjulene.

Motor, transmission samt energi- og miljørigtig kørsel

Du skal lære, hvordan motoren og transmissionen i en lastbil fungerer, kunne se tegn på fejl og betjeningsfejl samt lære om energi- og miljørigtig kørsel. Du skal også vide, om visse lovkrav til motor og transmission er opfyldt, samt kende de vigtigste lovbestemmelser om miljørigtig kørsel.

Motorens og transmissionens funktion samt energi- og miljørigtig kørsel

Du skal vide, at en lastbils motor i princippet virker, ved at stempler bliver sat i bevægelse, når en brændstofblanding antændes. Stemplernes bevægelse bevirker en roterende bevægelse i krumtapakslen, som bliver ført videre gennem kobling, gear og differentiale til lastbilens drivende hjul.

Desuden skal du vide, at i en dieselmotor bliver luften suget ind i cylinderen og komprimeres, hvorefter brændstoffet under højtryk ved hjælp af dyser indsprøjtes i cylindrene. Foran luftindsuget er der indskudt et luftfilter, der skal holde urenheder i luften tilbage, og foran brændstofpumpen er der indskudt et brændstoffilter, der skal holde urenheder i brændstoffet tilbage. Disse filtre skal med mellemrum renses/udskiftes. Forbrændingen i en dieselmotor sker ved selvantændelse på grund af det høje tryk i cylinderen (kompression). Selvantændelsen kræver høj temperatur/tryk.

Der er også en række forhold om kobling og gearkasse, du skal kende til. De er:

- At koblingens funktion er at til- og frakoble forbindelsen mellem motor og gearkasse, når lastbilen står stille og ved gearskift.
- At koblingen skal kunne overføre motorens fulde trækraft uden at glide, når der er koblet til.
- At der anvendes en hydraulisk kobling eller en momentforstærker i stedet for en mekanisk kobling på lastbiler til bestemte formål.
- At der på mange lastbiler er en automatisk gearkasse, hvor automatikken sørger for gearskiftene ved hjælp af information om lastbilens hastighed, belæsning, motorens belastning og trykket på gaspedalen.
- At ASR-systemets (antispinregulering) opgave er at forhindre, at drivhjulene spinner ved start og under kørsel. En advarselsslampe advarer dig, hvis systemet er i funktion.

Om differentiale og differentialespærring skal du vide:

- At differentialet i princippet består af en tandhjulsmechanisme, der er indskudt mellem akslerne til lastbilens drivende hjul. Differentialet er forbundet med gearkassen gennem en kardanaxel og sørger for, at motorens trækraft fordeles ligeligt til begge hjul, samtidig med at hjulene kan rotere med forskellig hastighed, hvilket er nødvendigt, når du drejer.
- At differentialets virkning kan ophæves med et differentialespærre, så hjulene kun kan rotere med samme hastighed. På den måde modvirkes hjulspin, når hjulene har forskelligt vejgreb, for eksempel i glat eller fedtet føre.
- At spærredifferentialet kan kobles til og fra ved betjening af en kontakt på instrumentpanelet, enten når lastbilen er standset, eller når du kører ligeud, hvor begge hjul har ens vejgreb og roterer med samme hastighed.

I forhold til loven skal du vide, at nyere lastbiler skal være forsynet med en hastighedsbegrænser, der er indstillet, så hastigheden ikke kan overskride 90 km/t., og at det er din pligt som fører, at lastbilen er i lovlig stand, hvad angår afgivelse af støj og forhold ved lastbilens motor og forureningsbegrænsende udstyr, der har betydning for udledningen af luftforurenende stoffer.

Risiko ved betjeningsfejl

Du skal kende disse betjeningsfejl, der kan have betydning for driftssikkerheden:

- Du risikerer at ødelægge koblingen ved for langsom betjening af den på koblingspunktet.
- Hvis du kører i forkert gear, kan det overbelaste motoren, og det kan udvikle unødigt røg.
- Hvis du anvender forkert dieselolie i frostvejr, er der risiko for tilstopning i brændstoffilter og i rør mellem olietank og dieselmotoren.

Kontrol af motor og transmission mv.

Du skal kunne kontrollere, om følgende forhold ved motor og transmission er opfyldt:

- Der skal være påfyldt motorolie i tilstrækkelig mængde, som du aflæser på oliepindens maks.- og min.-mærker eller ved kontrollamper mv.
- Der skal være påfyldt kølevæske i tilstrækkelig mængde. Hvor meget fremgår af lastbilens instruktionsbog.
- Hvis din lastbil har hydraulik til koblingen, skal du kontrollere systemet for tilstrækkelig væskestand.
- Udstødningssystemet skal være tæt og have tilstrækkelig støjdæmpende virkning. Du tjekker ved at lytte til udstødningslyden.

Lastbilens motor kan normalt ikke starte uden udluftning af brændstofssystemet, hvis lastbilens motor har været kørt tom for dieselolie, hvis motoren har stået stille i meget lang tid, hvis brændstofssystemet har været åbnet for rengøring eller for eksempel udskiftning af filtre, samt hvis brændstofssystemet har været defekt, så der er trængt luft ind. Hvis der er behov for udluftning, skal det ske efter instruktionsbogens forskrifter.

Tegn på fejl i motor og transmission mv.

Du skal vide, hvad årsagen til disse tegn på fejl ved motor og transmission kan være:

- Unødigt røg fra motorens udstødning kan tyde på slidt motor eller fejl ved brændstofsystemet.
- Hvis motoren larmer unormalt, når du træder på gaspedalen, tyder det på fejl i udstødningssystemet.
- Hvis motorens omdrejninger stiger, uden at lastbilens motor kører stærkere, tyder det på fejl i kobling.
- Har du svært ved at skifte gear, og giver det kraftigt mislyde, er det tegn på fejl i gear eller kobling eller fejlbetjening.

Smøring mv.

I anvisningen fra bilfabrikanten står det angivet, hvordan smøring, frostsikring og vedligeholdelse af motor og transmission skal ske.

Energi- og miljørigtig kørsel

For at sikre energi- og miljørigtig kørsel er der en række forhold, som er vigtige at kende til:

- Du bør først starte motoren, lige inden du skal køre eller den korte tid forinden, som er nødvendig for at opnå tilstrækkeligt arbejdsstryk i bremsesystemet.
- Du bør aldrig lade motoren gå i tomgang i længere tid. Det mindsker luft- og støjforurening.
- Den måde, du kører på, har stor betydning for energiforbruget.
- Du kan mindske energiforbruget, hvis du slukker motoren, når du skal holde stille i længere tid, for eksempel ved en jernbaneoverkørsel.
- Energirigtig køreteknik betyder, at du generelt undlader unødvendige og stadige

hastighedsændringer.

- Når du sænker hastigheden, reducerer du brændstofforbruget ved at slippe speederen helt og anvende motorbremsen frem for at koble ud.
- Du kan reducere energiforbruget ved at køre i et så højt gear som muligt.
- Hvis du accelererer moderat og foretager korrekt gearvalg, reducerer du energiforbruget. Korrekt gearvalg kan være at springe gear over. Hvis du skifter gear tidligt og vælger et så højt gear som muligt, reduceres energiforbruget.
- Energiforbruget stiger ved kørsel med for lavt dæktryk.
- Hvis du kører med høj hastighed og/eller aggressivt med kraftige accelerationer, for eksempel når du overhaler, medfører det et øget brændstofforbrug. Kører du derimod med energirigtig køreteknik, kan du spare 5-10 procent brændstof. Derudover kan energirigtig køreteknik betyde meget store besparelser i lastbilens samlede driftsomkostninger.
- Når du kører frem mod et lyssignal, bør du forudse, om standsning for gult eller rødt bliver nødvendigt, og i givet fald tilpasse hastigheden det sidste stykke frem mod krydset frem for at fortsætte med høj hastighed og derefter bremse kraftigt til sidst.
- Undgår du korte og unødvendige køreture, reducerer du energiforbruget.

Det er desuden anbefalelsesværdigt at vælge den mest brændstoføkonomiske og mindst forurenende lastbil, hvis du har mulighed for det, samt planlægge din kørsel uden for myldretiden for at skåne miljøet.

Andre regler om miljørigtig kørsel

De lovkrav, du skal kende til, om at køre miljørigtigt er:

- Du skal betjene lastbilen på en måde, så den ikke støjer unødvendigt eller udvikler røg og gasarter i unødvendigt omfang.
- Du må ikke foretage unødvendig og forstyrrende kørsel ved bebyggelse, og hvis kørslen er nødvendig, skal du køre på en sådan måde, at andre forstyrres mindst muligt.
- Eventuelle lokale forbud mod at lade motoren køre i tomgang ud over en vis tid skal overholdes.
- Hvis du kører i miljøzoner, skal lastbilen som hovedregel opfylde særlige krav til emission og partikeludledning og have et miljøzonemærke i forruden.

Karrosseri og opbygning

Du skal kende til lastbilens karrosseri, opbygning, dets betegnelser, fastgørelse, betjening og risikoforhold.

Karrosseri, opbygning og dets fastgørelse

Karrosseriet er lastbilens førerhus (tag, sider og døre, motorhjelme, skærme og stænklapper). Opbygningen er for eksempel lad, tank, kran mv. Den samme lastbil kan godt have flere opbygninger. Det er ikke alle lastbiler, der har en egentlig chassisramme. Det kan også være en selvbærende konstruktion (for eksempel små, lukkede lastbiler). Hvis konstruktionen er selvbærende, kan den kun have begrænset opbygning.

Du skal kunne kontrollere, om førerhuset er fastlåst efter fabrikantens forskrifter, hvis det er et førerhus, der kan tippe. Desuden skal du kontrollere, at skærme og stænklapper er hele og fastgjorte, at en eventuel container eller veksellad er forsvarligt fastgjort, at alle døre til et eventuelt lastrum er forsvarligt lukkede og sidder fast, at en eventuel presenning er spændt til og spændt fast/fastgjort, at alt gods er

forsvarligt placeret og står fast, samt at en eventuel læsemekanisme (for eksempel en læsebagsmæk eller kran) sidder forsvarligt fast.

Almindeligt forekommende opbygninger

Hvis lastbilen har fast lad, er det fastgjort med bolte til chassisrammen eller en hjælperamme, der fordeler belastningen på chassisrammen. Boltene skal være fastspændte, og chassisrammen eller en eventuel hjælperamme må ikke være revnet eller knækket.

Hvis der er tippelad på lastbilen, som kan tippe bagud eller til siderne ved hjælp af hydraulik, skal løftesystemet være solidt indbygget i chassisrammen. Derudover skal det fungere, så tipningen automatisk stopper, når ladet er i den øverste stilling. Ladet skal understøttes af stænger eller lignende, når ladet er løftet, hvis du eller andre arbejder under det. Når du kører, skal tippeladslåsene være spændte.

En container er et lastrum, som kan læsses af eller på lastbilen. Den skal fastgøres med containerlåse i hvert hjørne til enten chassiset eller hjælperammen. Containerlåsene skal sidde i chassiset eller hjælperammen som en del af opbygningen.

Et veksellad er et sættelad eller skiftelad som for eksempel en affaldscontainer, der enten hejses ned på ladet, eller lastbilen kører ind under den hævet på støtteben i passende højde. En del af opbygningen til veksellad er anordninger, der kan holde vekselladet sikkert fast på lastbilen.

Hvis der er anbragt en tanke på lastbilen, kan den være fast, eller den kan være aftagelig. Tanke over 4 kvadratmeter i rumfang skal være spændt fast til chassis eller hjælperamme. Mindre tanke skal som minimum være spændt fast til ladets tværstrøer.

Er der læsebagsmæk, må den ikke bruges som forlænget lad under kørslen. Den skal i stedet være slået op og sat i transportstilling. Det kan være forskelligt fra fabrikant til fabrikant, så se gerne fabrikantens beskrivelse af, hvordan du gør.

En læsekran bruges til at læsse gods af og på. Den skal være solidt fastmonteret på lastbilen. Når du kører, skal læsekranen være sat i transportstilling. Det kan være forskelligt fra fabrikant til fabrikant, så se gerne fabrikantens beskrivelse af, hvordan du gør.

Risikoforhold ved opbygninger

Vær opmærksom på, at container, tanke eller andre høje opbygninger på lastbilen betyder, at tyngdepunktet bliver hævet. Det øger risikoen for at vælte i for eksempel sving under kørsel. Også en læsekran bagerst på ladet forskyder lastbilens tyngdepunkt bagud. Hvis du kun har kranen med og intet læs, kan lastbilen være sværere at styre, og der kan opstå overstyring. Samme risiko er der, hvis et læs er placeret bag midten af ladet og længere bagude end normalt. Den risiko er især gældende, hvis du kører med veksellad.

Husk at justere underkøringsafskærmning, inden du kører.

Regler om karrosseri og opbygning

Der findes nogle regler om karrosseri og opbygning, som du skal kende:

- Karrosseri og opbygning af ladet skal være solidt fastgjort til lastbilens bærende dele.
- Der må ikke være skarpe kanter eller dele, der rager ud, så det kan være til fare for de andre trafikanter. Det gælder både på karrosseriet og opbygningen.
- Lastbilens hjul skal være afskærmede, så andre trafikanter bliver beskyttet mod stænk.
- Lastbilen skal normalt have en afskærmning bagpå, når den kører, der kan forhindre andre i at køre ind under lastbilen bagfra. Der gælder særlige regler for lastbiler med veksellad. Afskærmning kan for eksempel være en bagkofanger.
- Afskærmningen bagpå skal sidde højst 40 centimeter fra lastbilens bagerste punkt. Det gælder dog ikke veksellad, hvor ladet hejses op fra lastbilens bagende. Her må afstanden ikke være større end 70 centimeter.
- Lastbilen skal være forsynet med en sideafskærmning til højre side.
- Mindst én gang hver 12. måned skal tippelad, læssebagsmæk, læssekran og veksellad have foretaget et lovpligtigt hovedeftersyn efter leverandørens anvisninger. Tilsynet skal foretages af en leverandør eller en sagkyndig.

Indre indretning, udsyn og særligt udstyr

Du skal vide, hvilke regler der gælder for indretningen af lastbilen, og kunne konstatere, at alle krav til udsyn er overholdt.

Ruder, spejle, udsyn mv.

Alle ruder skal være rene og fri for dug. For foruden gælder desuden, at den skal kunne holdes ren med viskere og vasker udvendig samt fri for dug og rim indvendig, for eksempel af en varmluftblæser.

Du må ikke anbringe løse genstande eller montere genstande, der generer dit udsyn gennem forruden, sideruderne eller spejlene. Det kan være vindafvisere, hylde, gardiner pynt og så videre.

Der skal være et udvendigt førerspejl i begge sider. I højre side skal det være forsynet med et vidvinkelspejl og nærzonespejl. Nærzonespejl er dog kun påkrævet, når det kan anbringes mindst 2 meter over vejbanen. Hvis det er et vidvinkelspejl af ældre type, skal det tillige være forsynet med et blindvinkelspejl/-kamera. På nyere lastbiler med en tilladt totalvægt på over 7.500 kilo skal der også være frontspejl/-kamera.

Vidvinkelspejlet, eventuelt suppleret med blindvinkelspejl i lastbilens højre side, skal give dig udsyn skråt bagud fra lastbilens førerhus. Nærzonespejlet skal give dig udsyn i en afstand af mindst 2 meter ud fra højre side af lastbilens førerhus. Frontspejl/-kamera skal give dig udsyn umiddelbart foran lastbilen mindst 2 meter ud fra lastbilens front og mindst 2 meter ud fra lastbilens forreste højre hjørne, mens blindvinkelspejle skal gøre det lettere for dig at se cyklister til højre for lastbilen.

Alle udvendige førerspejle skal have en reflekterende flade på mindst 200 cm², hvis det er konvekst (buet), og mindst 300 cm², hvis det er plant.

Du skal vide, at hvis du ikke kan holde forruden ren udvendig, kan det være på grund af en fejl i viskere eller vasker. Derfor skal du kunne kontrollere, at der er tilstrækkelig med sprinklervæske påfyldt, inden du kører, og at viskerbladene er hele og ikke gået i stykker. Derudover skal du tjekke, at der ikke er stenslag eller revner i forruden, som forringer dit udsyn, samt at sideruderne er rene, dugfri og ikke har skader, som forhindrer dig i at bruge de udvendige førerspejle.

Kontrolapparat (fartskriver)

Det er Europa-Parlamentets og Rådets forordning om vejtransport, der har bestemt, hvordan fartskrivere i lastbiler skal virke.

Kontrolapparatets (fartskriverens) funktion

Fartskriver bruges i køretøjer, der vejer over 3.500 kilo inklusive påhængsvogn eller sættevogn. Enkelte køretøjer er dog undtaget fra køre- og hviletidsbestemmelserne. Du skal vide, hvordan fartskriveren virker, bruge den korrekt og sørge for, og at den er monteret, som loven siger. Det er et autoriseret værksted, som skal stå for installation, afprøvning og plombering samt forsyne den med en installationsplade. Mindst én gang hvert andet år skal fartskriveren efterses af et autoriseret værksted, og ved eftersynet skal installationspladen skiftes ud.

Lastbilens dokumenter

Du skal vide, hvad der står i lastbilens dokumenter, og hvornår du skal medbringe dokumenterne.

Registreringsattest

En lastbil skal være registreret og have en registreringsattest. På registreringsattesten skal der stå oplysninger om egenvægt/køreklar vægt, dens tilladte totalvægt, og eventuelt hvilken størrelse påhængskøretøj der må kobles til lastbilen. Det er dig som chauffør, der afgør, om lastbilen og et påhængskøretøj må kobles sammen. Det gør du på baggrund af oplysninger på registreringsattesterne. Påhængskøretøjer skal have deres egen registreringsattest, og når du kører med påhængskøretøj, skal du have registreringsattesten med til både lastbil og påhængskøretøj. Hvis du kører i lastbil, og det er i forbindelse med firmakørsel, skal du have lastbilens registreringsattest med. Hvis du kører i Danmark, er det i orden, hvis det er kopier af registreringsattesterne (papir eller elektronisk). Vær opmærksom på, at mange lande kræver, at det er den originale registreringsattest, du har med.

Særlige køretøjer

Der findes nogle køretøjer, der kaldes særlige køretøjer, og hvor der gælder specielle regler.

Blokvogne mv.

For motordrevne blokvogne, for eksempel containertrucks eller mobilkraner, som også kræver kørekort til lastbil (kategori C), gælder der særlige regler for indretning, udstyr, vægt, dimensioner og hastighed.

Lastbilens betjeningsudstyr

Lastbilen er forsynet med ratlås, tænding, elektrisk starter, rudevisker og rudevasker, horn, lygter, varme- og ventilationsanlæg, elbagrude og betjeningsanordning til indstilling af spejle. Derudover findes der pedal til kobling, speeder og bremse, gearstang, parkeringsbremse, sikkerhedssele og mulighed for at åbne

motorhjul og dæksel til tank. Derudover er der dæksler, der gør det muligt at påfylde motorolie, kølevæske, sprinklervæske og eventuelt olie til servostyring.

Forebyggende vedligeholdelse og nødvendig reparation

Det har stor betydning for lastbilens køreegenskaber og sikkerhed, at den bliver vedligeholdt og repareret, når noget er i stykker.

Vedligehold mv.

Det kan have stor betydning, at lastbilen bliver vedligeholdt ved forebyggende serviceeftersyn efter fabrikantens anbefalinger. Så vil risikoen for akutte reparationer også være mindre. Hvis der opstår fejl på lastbilen, som gør, at du ikke kan køre sikkert, eller at lastbilen belaster miljøet unødigt, skal den straks repareres.

2. Indledende øvelser på vej

I dette kapitel skal du lære at køre med lastbilen ved lave hastigheder, og derudover skal du få en fornemmelse for lastbilens længde og bredde, og hvordan du bruger spejlene, når du kører. Øvelserne foregår på en lukket øvelsesplads eller et køreteknisk anlæg. Det kan også foregå på et roligt sted som for eksempel et industrikvarter uden for normal arbejdstid eller på en ubenyttet parkeringsplads.

Du skal lære de enkelte manøvrer så godt at kende, at du, når du begynder at køre på vej, kan koncentrere dig om trafikken, vejforholdene og færdselsreglerne.

Du træner de enkelte øvelser, til du har lært dem tilfredsstillende. Hvor lang tid det tager, kan variere fra elev til elev, men også fra øvelse til øvelse.

Øvelserne laves med en lastbil, der opfylder bestemmelserne for lastbil, kategori C.

Forberedelse til kørsel

Inden du kører, skal du sikre dig, at lastbilen dur og er sikker.

Eftersyn, indstillinger mv.

Du skal tjekke ruder, spejle og lygteglas og eventuelt gøre dem rene, hvis de er snavsede. Fjern løse genstande fra instrumentbordet, solskærme og pladsen både under og foran førersædet. Sørg også for, at der ikke er monteret genstande, der tager udsynet gennem ruderne. Tjek, at dørene kan lukkes forsvarligt, og at de kan låses.

Indstil førersædet, så du sidder godt og der er bedst muligt udsyn, og så du kan betjene instrumenter, kontrolllys eller andet af bilens udstyr. Spænd og justér sikkerhedssele og nakkestøtte. Sørg for, at du hurtigt kan frigøre dig fra sikkerhedsselen, at du kan betjene kobling, speeder, bremsepedal, og at du kan nå gear og parkeringsbremse.

Derudover skal du kunne nå kontakter til lygter, ratlås, tænding, elektrisk starter, rudevisker og rudevasker, horn, blæser, solskærm, varme- og ventilationsanlæg, motorhjeml og tankdæksel og sørge for, at du kan indstille spejlene. Du skal også kunne se instrumenter på instrumentbordet, display og kontrolllys. Vælg godt fodtøj, så du sikkert kan bruge kobling, speeder og bremsepedal.

Lastbilers spejle

Spejlene på en lastbil buer udad (konvekse). Det gør, at du får en større synsvinkel og dermed kan se mere. Samtidig bliver tingene i spejlet dog mindre, og det skal du være opmærksom på. Det kan også være svært at bedømme afstanden til de ting, du ser i spejlet. Ikke alle spejle buer ens, og derfor skal du være ekstra opmærksom, hvis du skifter til en lastbil, du ikke plejer at køre i.

Hvis spejlene er indstillet forkert, kan det være svært for dig at se bagud og langs siden af lastbilen. Derfor bør du altid indstille spejlene, inden du kører. Hvis spejlene er snavsede eller revnede, nedsætter det din mulighed for at orientere dig ordentligt, eller de kan forvrænge spejlbilledet. Selvom spejlene er indstillet

rigtigt, vil der altid være blinde vinkler, som du skal være ekstra opmærksom på, for eksempel når du svinger til højre.

Indstilling af spejle

Når du indstiller spejlene, bør du indstille dem alle sammen: førerspejle, vidvinkelspejle og eventuelt nærzonespejl, frontspejl og blindvinkelspejl. De indstilles, så du ser bedst muligt, uden at du behøver at ændre siddestilling.

Førerspejlet til hver side skal indstilles, så du netop kan se lastbilen i den inderste del af spejlet. Lastbilen bør højst fylde 1 centimeter i højden i spejlet. Derudover skal du kunne se horisonten i den øverste del af spejlet.

Vidvinkelspejlet indstilles, så lastbilen kun lige kan se i den inderste del af spejlet. Her bør lastbilen også kun være 1 centimeter i højden. Horisonten bør flugte med spejlets øverste kant.

Nærzonespejlet skal indstilles, så førerhuset netop kan ses i toppen af spejlet. Siden af lastbilen må højst fylde 1 centimeter. Synsfeltet både frem og bagud skal være næsten lige store.

Frontspejlet indstilles, så fronten af lastbilen lige kan ses i den øverste del af spejlet. Fronten af lastbilen må højst fylde cirka 1 centimeter øverst til venstre i spejlet.

Blindvinkelspejlet indstilles, så en genstand, der er mindst 1 meter høj, og som er placeret cirka 2 meter ud for højre fordør, kan ses i spejlets nederste højre hjørne.

Brug af spejlene

Mens du kører, skal du jævnligt orientere dig i spejlene bagud langs lastbilens sider og også skifte mellem flere spejle. Især i højresving er det vigtigt, at du orienterer dig flere gange før og under svingningen. Vær også opmærksom på blinde vinkler – de blinde vinkler kan være ret store – som selve spejlene danner. Du kan tjekke de blinde vinkler ved at flytte dig frem og til siden. Når du skal dreje til højre i vejkryds, er det ekstra vigtigt, at du flere gange tjekker området til højre for lastbilen ved at orientere dig ved brug af spejlene og gennem forrude og sideruder.

Igangsætning og standsning ved kørebanekant

Du skal lære at sætte langsomt i gang og standse forsigtigt, mens du holder øje med blinde vinkler og spejle. Du skal også lære at standse eller parkere ved forlæns indkørsel til kørebanekanten i højre side. Her skal du kunne bedømme lastbilens bredde og længde og hjulenes placering i forhold til kørebanekanten.

Start, gearbetjening, igangsætning og bremsning

Inden du sætter i gang og bremser, er der nogle ting, du skal kunne:

Sådan orienterer du dig

Når du sætter i gang og standser, skal du orientere dig fremad, til siderne og bagud for at sikre, at der ikke kommer andre trafikanter eller andet, der kan hindre dig i at køre eller standse. Brug spejlene til at

orientere dig bagud og langs lastbilens sider. Tjek de blinde vinkler så godt som muligt. Bedøm også hastigheden på trafikanter, der ligger bag dig, og vurder, om de for eksempel er ved at trække ud eller dreje – og vurder, hvor hurtigt du kan accelerere i forhold til de trafikanter, der kommer bagfra.

Sådan gør du

Husk at spænde sikkerhedsselen, inden du starter motoren. Start derefter motoren, tænd lyset, sæt i gear, giv tegn med blinklys, og slæk på håndbremsen, inden du sætter blødt i gang. Kør et lille stykke ligeud, inden du stopper med at blinke. Hvis du skal standse, for eksempel ved kørebane kant eller ved stoplys, så brug eventuelt blinklyset, og brems blødt op, til lastbilen holder stille. Når du standser ved kørebane kant, skal du få hjulene så tæt på kørebane kanten i højre side som muligt, og så lastbilen står parallelt med kørebane kanten. Sluk blinklyset, sæt bilen i frigear, stands motoren, træk parkeringsbremsen, og sluk lyset.

Højresving om hjørner

Du skal lære at køre både forlæns og baglæns om hjørner i højresving. Når du svinger, skal du placere dig rigtigt i kørebane og orientere dig i spejlene, inden du svinger. Det kan også være, at du kommer til at øve dig i venstresving.

Færdigheder ved svingning

Når du svinger, er der nogle ting, du skal kunne:

Sådan orienterer du dig

Når du skal svinge til højre, skal du se fremad, til siderne og bagud for at sikre, at der ikke kommer andre trafikanter eller andet, der kan hindre dig i at svinge til højre. Brug spejlene til at orientere dig bagud og langs lastbilens sider. Husk at bruge flere spejle, og tjek de blinde vinkler så godt som muligt. Når du bakker, kan du med fordel åbne sideruderne, så du også kan opfange lyde til at orientere dig efter.

Sådan gør du

Hvis du skal dreje til højre, mens du kører fremad, skal du blinke til højre i passende afstand, inden du skal svinge. Tilpas hastigheden, så du ikke kører med for høj hastighed, og skift til et passende gear. Hold kurs og jævn hastighed frem mod krydset eller hjørnet, hvor du skal dreje. Kør så tæt på kørebane kanten, kantlinjen eller kantstenen som muligt for at forhindre, at cyklister og knallertkørere kan køre frem på højre side af din lastbil. Hvis der er vigepligt for krydsende færdsel i krydset, skal du overholde den. Begynd at svinge til højre, hvis der er fri bane. Lav højresvinget, mens du kører langs kørebane kanten eller kantlinjen, og lav svinget så lille som muligt. Hvis der er plads, så træk, i god tid inden du svinger, til venstre. Når du har taget højresvinget, skal du så vidt muligt helst ende i højre kørebane halvdel.

Hvis du skal svinge til højre, mens du bakker, skal det ske på steder, hvor det ikke er til gene for trafikken. Bak altid med meget lav hastighed. Giv tegn til højresving med blinklyset i god tid, inden du svinger. Kør så tæt på kørebane kanten, kantlinjen eller kantstenen som muligt for at forhindre, at cyklister og knallertkørere kan køre frem på højre side af din lastbil. Hvis der er vigepligt for krydsende færdsel, skal du overholde den. Hvis der er fri bane, kan du begynde at dreje på rattet, lige inden baghjulene er ud for hjørnet eller hjørnerundingens begyndelse. Lav højresvinget ved at lade højre baghjul følge kørebane kanten, kantlinjen eller kantstenen, mens du bakker. Når du er færdig med at svinge, bør lastbilen

være i passende afstand til kørebanelkanten og være rettet op.

Baglænskørsel med målbremning

Når du bakker, skal du lære at bruge spejlene, så du kan holde kursen. Du skal også lære at få en fornemmelse af, hvor lang din lastbil er.

Orientering og bedømmelse af lastbilens længde

Når du kører, skal du kunne orientere dig og bedømme, hvor lang din lastbil er, for at kunne køre sikkert.

Sådan orienterer du dig

Når du bakker, skal du orientere dig bagud og langs lastbilens sider for at sikre, at der ikke er andre trafikanter eller andet, der kan forhindre dig i at bakke. Brug spejlene til at orientere dig, og sørg for at kigge i flere spejle, så du ser mest muligt. Husk at tjekke blinde vinkler så godt som muligt. Vurdér afstanden til dit mål, og begynd at bremse i god tid, så du kan bremse langsomt og sikkert. Hold øje med lastbilens bagsmæk eller eventuelle dele, der rager længere ud, mens du bakker, så du sikkert når dit mål. Når du bakker, kan du med fordel åbne sideruderne, så du også kan opfange lyde til at orientere dig efter.

Sådan gør du

Hvis du skal bakke mod et mål, skal det ske på steder, hvor det ikke er til gene for trafikken. Bak altid kun med meget lav hastighed. Hold kursen så lige som muligt og gerne 20-30 meter. Vurdér afstanden til dit mål, og begynd at bremse i god tid, så du kan bremse langsomt og sikkert. Stop, når bagsmækken eller dele, der rager ud, er højst 2 meter fra dit mål.

3. Køretøjers manøvreegenskaber

For at køre sikkert er det vigtigt, at du ved noget om, hvordan din lastbil og andre køretøjer reagerer, når de er i forskellige situationer.

Manøvreegenskaber mv.

For at undgå farlige situationer i trafikken er det godt at kende til andre køretøjers manøvreegenskaber, og hvordan føreren af dem kan orientere sig. På den måde kan du bedre opfatte og bedømme ting i trafikken, der kan udgøre en fare, og handle sikkert i forhold til dem.

Fartegenskaber

Hvis du kender lastbilens evne til at accelerere og komme op i fart og ved, hvor hurtigt du kan køre i højeste gear, og hvor hurtigt bilen kan komme ned i fart, når du bremser, kan du langt bedre vurdere forskellige trafiksituationer og reagere, så det passer til dem.

Styreegenskaber

Når du styrer, skal du tage hensyn til flere ting. Du skal vide, hvor hurtigt din lastbil reagerer, når du drejer på rattet, og hvor nemt den holder kursen, når du kører ligeud. Derudover skal du vide, hvor vindfølsom den er, hvis det blæser. Normalt er lastbiler retningsstabile og mindre følsomme over for sidevind, fordi de vejer så meget og har en lang afstand mellem akslerne. Hvis lastbilen er høj og har ingen eller let last, så er den følsom over for sidevind. Du skal kunne vurdere både din egen og andre lastbilers følsomhed over for sidevind, hvis du for eksempel møder dem i trafikken eller skal overhale dem.

Mellemstore og store lastbiler kræver stor plads, når de skal svinge. Hvis lastbilen har læs, der hænger bagud, skal den bruge endnu mere plads. Det skal du være opmærksom på, når du svinger, men også hvis du kører forbi eller overhaler en svingende lastbil.

Hvor nemt det er at styre lastbilen, afhænger af, hvordan vægten er fordelt på forhjulene og baghjulene. Hvis der er størst vægt på baghjulene, kan den have en tendens til at overstyre, så den for eksempel drejer mere, end du umiddelbart drejer på rattet. Derudover kan den være ekstra følsom over for sidevind og derfor være mindre retningsstabil.

Hvis lastbilen har størst vægt på forhjulene, kan den have en tendens til at understyre, så du skal dreje mere på rattet, end du umiddelbart burde. Derudover er den ofte mindre følsom over for sidevind og derfor mere retningsstabil.

Når lastbilen bliver læsset, kan placering af godset påvirke manøvreegenskaberne, og derfor er det en god idé at fordele godset jævnt i hele lastbilens lastrum.

Orienteringsvilkår

Hvor godt du kan orientere dig i trafikken, afhænger blandt andet af placering af vinduesrammerne, spejle, karrosseri og de blinde vinkler. Hvis ruder, spejle eller lygteglas ikke er rene, kan det påvirke, hvor godt du kan se. Det samme gælder, hvis du kører med briller, solbriller eller hovedbeklædning, der begrænser dit

synsfelt og måske endda forhindrer dig i at have frit udsyn. Hvis lastbilen larmer, eller du hører radio eller musik, er det sværere at bruge lyde til at orientere sig efter. Da lastbilens førerhus er lydisoleret, kan det også være svært at høre lyde eller lydssignaler fra trafikken.

Du skal være opmærksom på, at lastbiler har flere og større blinde vinkler end personbiler. De store udvendige spejle gør feltet med de blinde vinkler større på det forreste af bilen. De blinde vinkler er så store, at de kan skjule mindre køretøjer. Er der læs eller varekasse, der dækker førerhusets bagrude, hindrer det også udsynet bagud.

Forskellige køretøjers manøvreegenskaber

En lastbil med last accelererer langsommere end en personbil. Den har også en lavere tophastighed og bruger længere tid på at bremse ned. Det er godt at vide, hvis du for eksempel nærmer dig et andet køretøj, og du skal flette ind på den vej, hvor køretøjet kører, eller du ønsker at skifte vognbane. Ofte samler lastbiler sig i klynger på motorvejen. Hold god afstand, da bremselængden er lang på grund af lastbilens vægt.

Andre trafikanter

Når du kører, kan du møde mange andre typer trafikanter. Det kan være andre lastbiler, personbiler, knallerter og cykler, hvor nogle af dem kan have anhænger, campingvogn eller lignende på. Hvis du kender til deres udfordringer, når de kører eller for eksempel bliver ramt af sidevind, har du lettere ved at møde dem på vejen eller styre sikkert uden om dem.

Biler med påhængskøretøj

Biler med påhængskøretøj som for eksempel trailer eller campingvogn må køre langsommere end lastbiler, de accelererer langsommere og har også dårligere bremsevne. Derudover har de en tendens til at slingre, og det kan være godt at vide, hvis du møder dem eller skal overhale dem. Lastbiler, der normalt kører stabilt, kan også slingre lidt, når de kører med påhængskøretøj.

Biler med påhængskøretøj kan også let skride ud og endda svinge helt på tværs af kørebanen, hvis det er glat, eller hvis de bremses kraftigt. Biler med stort påhængskøretøj kan fylde lige så meget som store lastbiler, når de svinger.

Du skal være opmærksom på, at personbiler med campingvogn har et stærkt begrænset udsyn. Det kan være godt at huske, når du møder dem, overhaler dem eller skal flette ind på samme vej som dem.

Traktorer og andre motorredskaber

Traktorer kan accelerere forholdsvis hurtigt, men til gengæld har de en lav tophastighed på maks. 40 km/t. Bagpå har de en rød trekant, som viser, at de er et langsomtgående køretøj.

Bremsevnen for traktor og traktorvogntog er dårlig, så de bremses langsommere end andre køretøjer. Det er, fordi de kun bremses på to hjul. Derudover er det ikke alle påhængskøretøjer til traktorer, der har bremses. Hvis en traktor med påhængskøretøj bremses hårdt op, mens den drejer, risikerer den at vælte.

En traktor kan have forskellige redskaber spændt bagpå. Faktisk kan der lovligt være spændt helt op til to påhængskøretøjer på en traktor. Det gør, at den slingrer og kan være ustabil. Når den drejer, vil den slingre endnu mere. Derudover kan en traktor med redskab forholdsvis nemt skride ud. Når en traktor med redskab for eksempel skal svinge, bruger den mere plads. Generelt kan det sammenlignes lidt med en bil med en campingvogn.

Mange påhængsredskaber er bredere end andre køretøjer, og de kan derfor være svære at overhale. Brede påhængsredskaber kan være markeret med gult blinklys, men det er ikke et lovkrav. Hvis traktoren har en læssegrab, der rager ud, kan den vippe så meget, når den kører, at forhjulene slipper vejen. Det påvirker styringen meget.

Hvis der er spændt et redskab bag på traktoren, vil det begrænse udsynet bagud ret meget. Derudover gør motorstøjen, at det kan være svært at høre lyde fra trafikken.

Motorcykler

Motorcykler kan accelerere betydelig hurtigere end personbiler, og deres tophastighed minder om personbilers. De kan nemt forveksles med knallerter, der kører noget langsommere. Men motorcykler har bredere dæk, kraftigere stel, og nummerpladen er større end en knallerter og har samme farver som dem til biler. Derudover kan de ofte kendes ved, at de har høj accelerationsevne, for eksempel når de skifter vognbane, eller de sætter i gang efter at have standset for rødt lys. Motorcyklen kan nemt skride ud eller vælte, hvis der er glat eller fedtet føre, og derfor vil de ofte køre forsigtigt, når føret er sådan.

Hvis motorcyklen er stor og tung, er den mere retningsstabil end de mindre og lettere motorcykler. Alle motorcykler – uanset størrelse – er følsomme over for sidevind. Når motorcykler svinger, kan især de store og tunge maskiner være lidt ustabile.

På grund af styrthjelm, visir, motorbriller og eventuel vindskærm kan motorcyklisten have svært ved at orientere sig godt. Derudover kan udsynet være nedsat, hvis motorbriller eller visir er snavsede eller våde på grund af regn eller dug. Hvis motorcyklisten kører uden motorbriller, kan han/hun være tilbøjelig til at knibe øjnene sammen eller vende ansigtet væk fra vejen, for eksempel på grund af solen, og det kan gøre det svært at orientere sig. Hvis motorcyklisten kører uden spejle, kan han/hun have svært ved at orientere sig bagud. Styrthjelmen gør, at det er svært at høre lyde fra trafikken.

Hvis motorcyklen har sidevogn, er den mindre stabil end en motorcykel uden sidevogn, og det gør, at den for eksempel slingrer mere end en almindelig motorcykel. Derudover accelererer den langsommere, har en lavere topfart og bremses også dårligere. Sidevognen påvirker kørslen, så køretøjet trækker til højre, når den accelererer. Til gengæld trækker den til venstre, når den bremses. Når en motorcykel med sidevogn svinger til højre, er der en risiko for, at sidevognen løfter sig fra vejen. Hvis den svinger til venstre, er der risiko for, at motorcyklens baghjul løfter sig.

Hvis der er en bagsædepassager på en motorcykel, påvirker det også kørslen. Det sker især, hvis personen ikke læner sig til samme side som føreren, når motorcyklen svinger.

Knallerter

Knallerter kan have en accelerationsevne som små motorcykler, og det gør, at de nemt kan forveksles med dem. Til gengæld er deres højeste tilladte hastighed noget mindre end motorcyklers. De små knallerter må køre 30 km/t., mens de store må køre 45 km/t. Du bør dog være opmærksom på, at nogle knallerter er justeret ulovligt, så de kan køre mere end den tilladte hastighed. Derudover er nummerpladen forskellig fra motorcyklers i både størrelse og farve.

Knallerter har som regel en dårlig bremsevne, og de vælter nemt eller skrider ud, hvis de bremser kraftigt. En knallert er ikke særlig retningsstabil, når den sætter i gang eller kører ved lav hastighed, for eksempel op ad en bakke. Det samme sker, hvis knallerten kører ind i en kurve med høj hastighed. Hvis knallertkøreren bevæger sig, forplanter det sig med det samme til knallerten, der kan komme til at slingre. Det samme kan ske, hvis der er sidevind, eller hvis der er sat stor eller tung bagage fast på knallerten.

Knallertkøreren kan orientere sig ligesom en motorcyklist. Hvis knallertkøreren kører uden visir på sin styrthjelm, kan han/hun være tilbøjelig til at knibe øjnene sammen eller vende ansigtet væk fra vejen, for eksempel på grund af sne eller regn, og det kan gøre det svært at orientere sig.

Cykler

Cykler hører til de langsomme køretøjer, men både elcykler og racercykler kan dog køre lige så hurtigt eller endda hurtigere end knallerter. Især elcyklen kan snyde, da cyklisten sidder på samme måde som almindelige cyklister, mens hastigheden er langt højere. Racercyklen kan nemmere kendes, fordi føreren ofte sidder foroverbøjet. De hurtige cyklers fart er god at være opmærksom på, når du skal svinge, fordi de kan komme hurtigt bagfra.

Generelt er cykler dårlige til at bremse. Hvis de bremser for kraftigt, er der stor risiko for, at de skrider ud eller vælter. Derudover er cykler ikke særlige retningsstabile. Hvis cyklisten bevæger sig, forplanter det sig med det samme til cyklen, der vil slingre. Det sker især, når de sætter i gang, eller hvis de kører med lav hastighed. Det samme kan ske, hvis der er sidevind, eller hvis der er sat stor eller tung bagage fast på cyklen.

Cyklister har rigtig gode muligheder for at orientere sig, men hvis de drejer hovedet og kigger bagud, kan det få cyklen til at slingre. Derfor er der mange cyklister, der ikke gør det. Cyklistens orientering kan være mindre, hvis han/hun har noget på, der nedsætter udsynet – det kan for eksempel være en vindjakke med hætte.

Cyklister kniber ofte øjnene sammen eller vender ansigtet delvis væk fra vejen, hvis det for eksempel regner eller sner – præcis som motorcyklister og knallertkørere. Det nedsætter deres mulighed for at orientere sig.

4. Trafikantadfærd

For at køre sikkert er det vigtigt, at du ved noget om, hvordan både du selv og andre trafikanter opfører sig i trafikken. At køre sikkert handler ikke kun om, at bilen fungerer, som den skal, og om du kan styre den, men også om du er frisk og rask. Hvis du for eksempel er udhvilet, vil du være mere opmærksom og have en bedre reaktionsevne, end hvis du er træt. Hvis dit syn er dårligt, bør du få det tjekket, så du kan køre sikkert og tage hensyn til de andre i trafikken.

Opfattelse og reaktion

Mange færdselsuheld skyldes, at føreren overser eller fejlbedømmer noget eller reagerer for langsomt. Din reaktionstid er den tid, der går, fra du ser noget, der kan være farligt, og til du reagerer. Det kan være, at du bremser eller styrer uden om noget, der ligger på vejen. Reaktionstiden kan variere og afhænger blandt andet af, hvor opmærksom du er, hvor meget erfaring du har, eller om det er noget, der kommer pludseligt, eller noget, du kan se i god tid. Hvis du i god tid kan reagere, vil det som regel være en sikrere reaktion, du laver, end hvis det er noget, der sker pludseligt. Hvis du for eksempel på afstand kan se, at der ligger noget på vejen, kan du roligt styre udenom. Hvis det i stedet er noget, der pludselig kommer ud fra en sidevej, må du handle hurtigt, og dér er risikoen for uheld størst.

Opfattelses- og reaktionsevns begrænsning

Vær opmærksom på, at din hjerne ikke kan nå at opfatte alt det, der sker omkring dig. Du kan højst opfatte og reagere på 2-3 enkeltheder, faretegn eller signaler per sekund, så derfor må din hastighed og måde at køre på også passe til det. Det kan for eksempel være, hvis du kører om natten, hvor du ofte kører langsommere end om dagen, fordi du ikke ser lige så godt i mørket. Flyt også gerne tit blikket, og brug spejlene. Hvis du fastholder blikket i en bestemt retning for længe ad gangen, er der fare for, at du kan overse noget vigtigt, der kan have betydning for trafiksikkerheden.

Forbedring af opfattelses- og reaktionsevnen

Nogle ting eller begivenheder kan tiltrække din opmærksomhed, så du kommer til at overse tegn på fare og ikke når at handle på den i god tid. Undgå derfor at foretage dig noget, der får din opmærksomhed væk fra kørslen. Det kan for eksempel være at kigge efter ting, der ikke umiddelbart har noget med kørslen at gøre – at finde ting i handskerummet, spise, drikke, tale med en passager eller bruge multimedieanlæg (for eksempel radio, cd, dvd), GPS eller telefon. Børn, der larmer, eller dyr kan også forstyrre, hvis de er med i bilen, ligesom din opmærksomhed kan blive påvirket, hvis du er ked af det, vred, bekymret eller på anden måde ude af balance. Mange ulykker sker, fordi føreren er uopmærksom. Betjen derfor udstyr, når du holder stille, eller lad en anden gøre det, hvis du har passagerer med.

Mobiltelefon

Når du kører, må du ikke bruge håndholdt mobiltelefon. Mobiltelefonen afleder din opmærksomhed fra trafikken, og din reaktionstid bliver meget længere. Derudover kan telefonsamtaler påvirke dig, så du bliver stresset eller uopmærksom, så du måske overser noget, placerer dig forkert i vognbanen eller kommer til at køre for stærkt. Undgå derfor helt at bruge telefonen, når du kører.

Syn og bevægelse

Du bruger synet meget, når du kører. Det er selvfølgelig for at holde kursen, men det er også vigtigt, at du flytter synet, så du ser de ting, som du skal styre uden om. Hvis du kører på en vej, hvor der er udsyn langt frem, vil du køre på en mere ret kurs uden at slingre, hvis du kigger langt frem foran dig.

Hvis du skal dreje på en vej uden midterstribe, holder du en stabil kurs, hvis du lader blikket følge den inderste krumme vejkant. Hvis vejen har midterlinje, lader du blikket følge midterlinjen, hvis du drejer til venstre.

Hvis du skal svinge i et vejkryds, skal du ikke fastholde dit blik på andre bilister i for lang tid, men så snart du har set, hvad de vil gøre, tager du hensyn til det og kigger i den retning, du skal køre.

Bedømmelse af afstand og hastighed

Det kan være svært at bedømme din egen fart og afstande, når du kører.

Afstand

Afstande under 50 meter er nemmest at bedømme, mens du hurtigt kan tage fejl af afstande over 50 meter og tro, at der er længere, end der i virkeligheden er. Du kan derfor komme til at fejlbedømme afstanden til for eksempel små køretøjer, fordi deres størrelse gør, at det ser ud, som om de er længere væk, end de i faktisk er. Derudover kan vejret gøre, at det kan være svært at bedømme afstand, for eksempel i tåge eller regn.

Hastighed

Hvor hurtigt du tror, du kører, afhænger blandt andet af, hvor meget bilen larmer og bevæger sig, og med hvilken hastighed huse, træer eller kørebanestriber glider forbi. Hvis du kører et sted, hvor der ikke er holdepunkter som for eksempel midterstriber eller træer, er det nemmere at undervurdere hastigheden, så du tror, at du kører langsommere, end du egentlig gør. Hvis bilen er godt affjedret og har lavt støjniveau, er det endnu sværere, og det samme gælder, hvis du i et stykke tid har kørt en højere hastighed og så sænker farten. Det hedder, at du bliver fartblind, fordi du ikke rigtig lægger mærke til farten og derfor kan komme til at køre for hurtigt.

Det kan også være svært at bedømme andres hastighed. Det er især svært, hvis de kører mere end 50 km/t. Hvis de kører mere end 50 km/t., kan du nemt tro, at de kører langsommere, end de i virkeligheden gør. Afstanden bidrager også til, at det kan være svært at bedømme. Hvis et køretøj er mere end 200 meter væk, er det ekstra svært.

Køreevne og helbred

Din opfattelsesevne og reaktionsevne kan blive svækket af selv små mængder alkohol, narkotiske stoffer, sygdom, medicin og træthed. Det gør, at du reagerer langsomt og også kan komme til at tage nogle forkerte beslutninger, der kan skabe fare for dig selv eller andre.

Alkohol

Du bør generelt undgå at drikke alkohol, hvis du skal køre. Det gælder både vin, øl og spiritus. Hvis du bliver taget af politiet, måler de din promille. Hvis den er over 0,5 i blodet eller over 0,25 mg per liter udåndingsluft, kan du blive straffet for spirituskørsel. Hvis du ikke kan køre sikkert, kan du straffes for spirituskørsel, også selvom din promille er lavere.

Hvis din promille ligger i intervallet 0,5-2,0 (eller 0,25-1,00 mg per liter luft), får du en stor bøde, og hvis din promille er højere, kan du få en fængselsstraf, og din lastbil kan blive konfiskeret.

Hvis promillen ligger i intervallet 0,5-1,20 (eller 0,25-0,6 mg per liter luft), får du en betinget frakendelse af kørekortet. Hvis din promille er højere, vil du få det frakendt ubetinget. Hvis du har haft dit kørekort under tre år, vil du få et kørselsforbud. Hvis du senere bliver taget i spirituskørsel, vil du få en større straf næste gang.

Hvis du bliver dømt for spirituskørsel, skal du gennemføre et ANT-kursus.

Det er forbudt at låne bilen til en person, der har drukket så meget, at vedkommende ikke kan køre på en lovlig og sikker måde.

Narkotika

Det er ulovligt at køre bil eller prøve på at køre bil, hvis du har indtaget bevidsthedspåvirkende stoffer. Det er, fordi det påvirker din evne til at køre bil, så du er til fare for andre trafikanter. Det gælder også, hvis du blander bevidsthedspåvirkende stoffer med alkohol. Hvis du er påvirket, er risikoen for at være indblandet i en ulykke meget højere.

Hvis du indtager medicin, der påvirker din evne til at køre, bliver du dømt efter de samme regler, som hvis du havde indtaget bevidsthedspåvirkende stoffer.

Hvis du bliver taget med bevidsthedspåvirkende stoffer i blodet, bliver du første gang straffet med bøde og en ubetinget frakendelse af kørekortet. Det svarer til straffen for at køre med en alkoholpromille på 1,21. Hvis du senere bliver taget, hvor du igen har narkotiske stoffer i blodet, vil du få en større straf næste gang.

Hvis du bliver dømt for at køre med bevidsthedspåvirkende stoffer i blodet, skal du gennemføre et ANT-kursus.

Det er forbudt at låne bilen til en person, der har indtaget bevidsthedspåvirkende stoffer.

Politiet kan til enhver tid kræve, at du giver en spytprøve eller en svedprøve eller lader dem undersøge dine øjne.

Sygdom, medicin og træthed og lignende

Du må ikke køre i bil, hvis du er syg, træt eller har taget medicin eller midler, der virker opstemmende eller bedøvende. Der er flere typer medicin, der påvirker din opfattelsesevne og din reaktionsevne. Det er for

eksempel nervemedicin, sovemedicin, stærke hostestillende midler eller stærke smertestillende midler eller allergimedien mod allergi og køre- eller søsyge. Hvis du samtidig har drukket alkohol, gør medicinen dig endnu mere sløv og træt. Medicin, der kan nedsætte din opmærksomhed og din reaktionsevne, er tit mærket med en rød trekant på pakningen. Spørg gerne din læge eller på apoteket, om din medicin påvirker din evne til at køre.

Din opfattelsesevne og reaktionsevne bliver også påvirket, hvis du er træt. Det gælder både, hvis du er fysisk træt, fordi du ikke har sovet nok eller har kørt i lang tid, eller hvis du er psykisk træt, fordi du er stresset. Hvis du er træt, bør du ikke køre. Overvej også, hvor langt du kan køre, hvis du skal køre på tidspunkter, hvor du normalt slapper af eller sover. Hvis du bliver standset, fordi du kører usikkert på grund af træthed, kan du blive undersøgt af en læge. Hvis lægen vurderer, at du ikke kan køre på en sikker måde, kan du blive straffet, på samme måde som hvis du blev sigtet for spirituskørsel.

Du må aldrig overlade bilen til en person, der på grund af sygdom, træthed eller indtagelse af medicin eller lignende ikke er i stand til at køre bilen på en fuldt betryggende måde.

Andre trafikanters adfærd

De fleste uheld sker i bestemte aldersgrupper, afhængigt af om det er gående, cyklister, knallertkørere, motorcyklister eller bilister. Tit sker de, fordi personen ikke har så meget erfaring med for eksempel at cykle eller køre bil.

Ulykker, alder og trafikantart

For fodgængere er det især børn og ældre, der er i risikogruppen. Mindre børn kan pludselig løbe ud foran en bil, eller de kan snuble eller falde ud på kørebanen. Hvis mindre børn går uden en voksen, bør du være ekstra opmærksom og sænke hastigheden, så du nemmere kan bremse. Hvis du dytter, kan mindre børn nemt blive forskrækket, og de kan komme til at løbe ud på kørebanen. Overvej derfor, om du kan undgå det. Mindre skolebørn kender de vigtigste færdselsregler, men det er ikke altid, de følger dem. Det kan for eksempel være, at de går over for rødt i et fodgængerfelt eller løber ud mellem to parkerede biler. Ligesom de mindste børn pludselig kan gøre noget, der er farligt. Det kan være, de løber ud efter en bold. Derudover har de svært ved at bedømme afstand og fart, og samtidig kan de have svært ved at se, at noget kan blive farligt – og det kan nemt føre til farlige situationer.

Mange cykelulykker sker for børn fra femårsalderen og op til teenageårene. De yngste børn er ikke så gode til at aflæse trafikken, og de kan have svært ved at holde balancen, styre cyklen og bremse. Derudover er der flere børn, der leger på cyklerne, så de ikke er opmærksomme på trafikken omkring dem. Der er for eksempel mange børn, der ikke overholder vigepligten i vejkryds eller glemmer at se sig tilbage eller række hånden ud/op, når de skal standse eller svinge. Større børn kan også have svært ved at styre cyklen. Det er tit, hvis de for eksempel skal se sig tilbage, og derfor er der flere, der slet ikke gør det.

Nogle unge kører på knallert eller motorcykel. Da de tit ikke har så meget erfaring, kan de have svært ved at tilpasse hastigheden til der, hvor de kører, så de for eksempel kører for stærkt og kan have svært ved at bremse, hvis der sker noget uforudset. Ofte sker ulykker for knallerter i venstresving, eller hvis de skal

krydse en vej. Nogle unge kører ræs eller bruger på andre måder køretøjet til at vise sig eller mærke spænding på grund af farten, og det kan være farligt både for dem selv og andre.

De fleste unge kender godt færdselsreglerne og vil også gerne følge dem, men det er alligevel ikke altid, de gør det. Det kan nogle gange gøre, at der opstår konflikter i trafikken mellem unge og ældre trafikanter.

Ældre trafikanter har tit nedsat syn og hørelse, og derudover opfatter de trafikken og reagerer langsommere. De kan være bange for trafikken, og derfor bliver de let forskrækket, hvis en bil nærmer sig eller bremser. Mange ældre går dårligt og er bange for at falde, og det kan betyde, at de er mindre opmærksomme på andre trafikanter, når de skal gå over en vej, fordi deres opmærksomhed er rettet mod ikke at falde. Mange ældre har fuld tillid til det grønne lys i et fodgængerfelt, og de ser sig derfor ikke altid for, når de går ud i et.

Bedømmelse af andre trafikanter

Når du møder en trafikant i trafikken, bør du vurdere hans/hendes alder. Brug højde, hårvækst, hårfarve, kropsholdning, måde at gå på, påklædning og eventuelt noget karakteristisk som for eksempel legetøj eller stok til at vurdere deres alder. Hvis en person har en hvid stok, ser personen tit meget dårligt. Svagtseende eller blinde kan også have et færdselsmærke sammen med stokken eller i stedet for stokken. Det viser en mand med en hvid stok. Tag hensyn til synshandicappede i trafikken.

Vurdér andre trafikanters opmærksomhed ud fra den måde, de kigger og bevæger sig på i trafikken, og om de har travlt med andre ting som for eksempel mobiltelefon eller lignende.

Vær også opmærksom på de mange små motoriserede køretøjer, som for eksempel elløbehjul eller Segways. Ofte har dem, der kører på dem, ikke så meget rutine, og de kan nemt vælte eller svinge ud på kørebanen. Deres hastighed kan godt snyde, da de ofte kører hurtigere, end det er til at se. Derudover er de tit lydløse, og deres lygter og reflekser sidder lavt, så de nemt kan overses i trafikken.

Din egen adfærd

Når du kører, skal du også være opmærksom på, hvordan du selv opfører dig i trafikken. Hvis du tager hensyn til andre og kører sikkert, kan du være med til at sænke risikoen for ulykker.

Husk altid at være hjælpsom, når du kører. Det kan være over for andre trafikanter, der laver fejl, ved vejarbejde, hvis der kommer udrykningskøretøjer, eller hvis nogen ikke har kørt så længe eller ikke kender området. Giv gerne plads til andre i trafikken, der enten vil køre hurtigere eller langsommere. Vis hensyn til dem, der er forsigtige i trafikken, for eksempel ældre.

Bliv aldrig vred, hvis andre laver fejl, men hjælp dem i stedet, hvis de har behov for det. Det kan være, at du giver plads, så de kan skifte vognbane. Giv gerne plads til, at store køretøjer kan svinge eller bakke. Hold også gerne stor afstand til andre køretøjer, så du undgår at skulle bremse og accelerere hele tiden. Det nedsætter energiforbruget en del. Hold også gerne afstand til andre, der virker usikre eller urutinerede, og vær altid klar til at flytte foden til bremsen, hvis der er fare på færde.

Kør med lav hastighed, hvor der er vejarbejde – og især hvor vejarbejderne er på kørebanen eller tæt på den. Sørg også for at holde god afstand til dem.

Giv plads til udrykningskøretøjer. Hvis der er to spor i samme retning, bør du trække til højre, hvis du kører i det inderste spor. Hvis du kører i overhalingssporet, skal du trække til venstre. På den måde kan udrykningskøretøjet køre mellem de to rækker af biler.

Lad være med at bruge lys og horn ad en, der er langsom om at sætte i gang ved en lyskurv eller efter stop, eller som trækker ind foran dig og sænker farten. Lad også være med at råbe ukvemsord eller lave fagter til andre trafikanter. Bliv heller ikke fristet eller lad dig provokere, så du kører uforsvarligt. Forsøg i stedet at være opmærksom, så du kan forsøge at undgå situationer, der kan føre til ulykker.

Der er flere ting, der har betydning for, hvor sikker en chauffør du er. Hvis du er meget ophidset, bekymret eller lignende, er risikoen for ulykker større. Hvis du omvendt er god til at analysere trafikken og kan forudse, hvad der kan ske, er du med til at øge færdselssikkerheden og nedsætte risikoen. Hvis du ikke har kørt så længe eller har svært ved at se, når det bliver mørkt, påvirker det også din kørsel. Hvis du kender den bil, du kører i, ved du, hvordan den fungerer, og du kan nemmere vurdere lastens betydning, når du kører.

Når du har kørt i noget tid, eller hvis du er træt, kan du blive blind for de risici, der kan være, når du kører. Det kan være, du ikke sætter hastigheden ned, hvor det er svært at se, eller hvor det er glat, eller du kører for tæt på den bil, der kører foran dig, eller du foretager dig ting i bilen, som ikke har noget med kørslen at gøre. Alt det er med til at øge din risiko for uheld, så undgå det.

5. Vejforhold

For at køre sikkert er det vigtigt, at du ved noget om, hvordan vejforhold kan påvirke din og andres kørsel. Det hjælper dig til at forudse faresituationer, som ofte kan opstå bestemte steder på en vej eller på bestemte vejstrækninger, og dermed kan du lettere i tide reagere over for dem.

På alle veje er der risiko for, at der kan opstå fare og ske en ulykke. Men på nogle veje er der større risiko for det end på andre. Det kan afhænge af, hvordan vejen forløber, eller det kan være på grund af vejret, hvis vejen for eksempel bliver glat.

Hvordan vejen bruges, har også betydning for risikoen for ulykker. Generelt sker der flest uheld på veje med tæt trafik, og hvis den består af meget blandede trafikanter, for eksempel lastbiler, biler og cyklister. Skoleveje, veje med færgetrafik eller tung lastbiltrafik, ind- og udfaldsveje til for eksempel bycentre, butiksgader eller parkeringsgader er steder, hvor risikoen er stor. Derudover kan særlige steder ved vejen være med til at gøre, at trafikanterne er uopmærksomme på trafikken. Det er for eksempel ved busholdepladser, togstationer, skoler, legepladser, alderdomshjem, sportspladser, biografteater og andre forlystelsessteder.

Vejens sikkerhed

Der er grænser for, hvor sikre veje kan bygges. Det er både på grund af økonomi og teknik, så den måde, du kører på, er meget vigtig for sikkerheden i trafikken. Derfor må du lære, hvordan du kan tilpasse din kørsel til vejen og samtidig forudse faresituationer, så du kan reagere på dem i tide og undgå, at de udvikler sig.

Det er ikke altid, at den maksimale tilladte hastighed på vejen er sikker. Vurdér altid, hvor hurtigt du kan køre på vejen, ud fra vejret, hvordan de andre trafikanter kører, og hvor tæt trafikken er. Derudover kan ting som trafiklys, der ikke fungerer, også påvirke trafikken, så du bør køre langsommere, end det er tilladt.

Hvor mange der kører på vejen, og hvilken slags trafikanter det er, har betydning for risikoen for uheld. Derudover har det betydning, om det er motorvej, motortrafikvej eller en mindre vej.

Risikoforhold ved vejene samt deres udstyr

Der er steder, hvor der er øget risiko for uheld. Det er for eksempel, hvis der op til vejen er tæt bebyggelse, skov eller marker. En del ulykker sker i byområder på butiksgader eller boligveje og især i vejkryds. På boligveje og i vejkryds er det især mindre børn, der er involveret i ulykker. Derfor er det vigtigt at være særlig opmærksom netop de steder, når du kører.

Uden for bebygget område er det især årstider og vejret, der er årsagen til ulykker. Når årstiden skifter fra efterår til vinter eller fra vinter til forår, er der særlig risiko for pletvis glat kørebane, hvor vejen går gennem fugtige områder som for eksempel skov, mose, lavninger, sø eller strand, eller hvis du kører langs jordvolde eller under broer. Langs jordvolde og under broer kan temperaturen også svinge meget, og derfor kan der om efteråret og foråret være risiko for glatte veje, selvom temperaturen umiddelbart er over nul grader. Om foråret og efteråret vil der mange steder være fedtet føre på grund af jord fra traktorer, der kører til og

fra markerne. Om efteråret vil der især langs skove og parker være fedtet på grund af blade, der er faldet af træerne.

Også den måde, en vej er udstyret på, kan medføre farer og risici, som du skal være opmærksom på.

Vejbelysning

Der er større risiko for uheld på mørke veje, hvor der ikke er noget lys. Det er især, hvis du møder et køretøj, der blænder, eller der er fodgængere, der krydser vejen. Hvis der er lys ved vejen, så vær opmærksom på, at for eksempel regn kan gøre, at det er svært at orientere sig på grund af refleksion i vandet på vejen.

Vejens forløb

Vejens forløb og tilstand har også betydning for risikoen for ulykker. Hvis der er vejkryds, rundkørsler, sving, tunneller, bakker, jernbaneoverkørsler eller vejindsnævninger, øger det risikoen. Det gælder også, hvis vejen er smal, har dårlig belægning som for eksempel huller i asfalten, har vejbump, fortov, cykelsti, fodgængerfelt, eller hvis den mangler kørebanestriber. Uden for byer er der ofte veje uden kørebanestriber, og især i mørke bør du være ekstra opmærksom på, hvordan du placerer dig på kørebanen – både når du kører ligeud, og når du overhaler eller kører på vej mod et kryds.

Vejkryds og rundkørsler

Vejkryds er det sted, hvor der sker flest ulykker, fordi færdslen fra flere retninger mødes. Hvis krydset har fire veje (et firbenet vejkryds), er risikoen størst. Vejenes størrelse har ikke nogen betydning for, hvor farligt vejkrydset er, så vejkryds med smalle veje er lige så farlige som vejkryds med brede veje, og derfor bør du være lige så opmærksom ved dem.

Hvis der mangler vejstriber, helleanlæg, spærreflader eller lys, bør du være ekstra opmærksom, da det gør, at risikoen for ulykker er større.

I vejkryds skal du være opmærksom på, at der kan være en øget risiko, hvis et køretøj skal svinge til venstre og ikke holder tilbage for dem, der skal ligeud.

Generelt nedsætter rundkørsler risikoen for uheld i forhold til vejkryds. I rundkørsler skal du dog holde ekstra godt øje med cyklister, der nemt overses, når du kører ud af eller ind i rundkørslen.

Vejsving

Vejsving er et farligt sted på vejen – og jo skarpere svinget er, des farligere er det. Det samme gælder, hvis der er dårlig sigtbarhed. Et sving, hvor der er god sigtbarhed, er mindre farligt end et sving, hvor sigtbarheden kun er op til 100 meter, og derfor bør du nedsætte hastigheden, så den passer til sigtbarheden. Vejsving, hvor der ellers kun er bløde sving og god oversigt, kan snyde, og derfor bør du være ekstra påpasselig og afpasse hastigheden til det. Hvis kørebanen hælder udad mod svingets yderside, bør du sætte hastigheden ned, da det gør det sværere at styre igennem det.

Bakker

En bakketop er et farligt sted, fordi der er begrænset udsyn. Risikoen er især høj, hvis det er stejle bakker, hvor der især sker ulykker, hvis tunge og lette køretøjer kører efter hinanden. Det sker ved, at du kan blive påkørt eller påkøre andre lidt før bakketoppen eller lige før foden af bakken. Hold derfor god afstand, når du kører op og ned ad bakker.

Jernbaneoverkørsler

Hvis jernbaneoverkørslen ikke har nogen bomme, er der stor risiko for uheld. Kør derfor langsomt, og orientér dig til begge sider, inden du kører over. Hvis der er bomme, eller hvis der er lys- eller lydsignal eller eventuelt begge dele, så bør du stadig være opmærksom på, at de kan være i stykker, og derfor bør du køre langsomt frem mod overgangen og orientere dig, inden du kører over.

Vejindsnævring

Når vejen snævrer ind, er der stor risiko for at køre ind i andre, som presser sig på fra venstre eller højre side. Vær derfor opmærksom, og brug fletreglen, så du er med til at nedsætte risikoen for uheld.

Vejbump

Hvis du kører over vejbump med for høj hastighed, er der risiko for at lave skader på både køretøj og personer i lastbilen. Kør derfor over med lav hastighed – ofte vil du skulle køre med lavere hastighed end for eksempel personbiler.

Fortov og cykelsti

Hvis der ikke er lys på vejen, udgør veje uden fortov en risiko, fordi fodgængere så går på vejen. I mørke stiger risikoen, fordi mange glemmer at bruge refleks. For veje uden cykelsti vil der være både cyklister og knallertkørere på vejen, og det øger risikoen.

Hvis der er cykelsti, skal cyklister og knallertkørere bruge den. Hvis de svinger ud på kørebanen, har de ubetinget vigepligt og skal holde tilbage for dig, men det gør de ikke altid, og derfor er det godt at holde ekstra øje med det. Cykelstier afmærkes med en færdselstavle med en hvidmalet cykel på en blå baggrund (D 21), medmindre vejopbygningen tydeligt viser, at det er en cykelsti. Nogle steder er der en bane på vejen med en hvid cykel, som fungerer som cykelbane for cyklister og knallertkørere. Banen er afmærket med en ubrudt kantlinje.

Hvis der er gående langs vejen, eventuelt på et fortov, skal du være opmærksom på, at de ofte krydser vejen uden at bruge fodgængerfelt, gangbro eller tunneller. Det gælder både på tosporede veje og firesporede veje i byerne. Det er især lige før og lige efter et fodgængerfelt, at risikoen for ulykker er størst.

Vejbelægning

Vejbelægning har betydning for, hvor godt vejgreb du kan få. Jord- og grusveje giver dårligt vejgreb, og derfor må du køre langsomt her for at undgå, at du skrider ud, når du drejer eller bremser. Brosten bliver glatte i regnvejr, og derfor bør du være opmærksom på det.

Det bedste vejgreb får du, hvis du kører på en grov asfaltoverflade med ru småsten. Hvis asfalten lige er lagt, så der ligger småsten på vejen, bør du dog ikke køre mere end 40 km/t., da risikoen for stenslag er stor.

Om foråret vil asfalten ofte være hullet og ujævn på grund af frostsprængninger eller salt efter vinteren. Hedebløge om sommeren kan smelte asfalten, så den bliver glat at køre på.

Et godt vejgreb handler også om dine dæks mønster. De griber nemlig ned i vejens ujævnheder, så lastbilen står fast, både når du accelererer, bremses og styres. Derfor er det vigtigt, at dækkene opfylder kravene til, hvor meget slidmønster der er på dem. Hvis der er vådt eller fedtet på vejbanen på grund af for eksempel sne, sand eller regn, kan det derfor være sværere at styre lastbilen. Kør derfor med lav hastighed, så du ikke skrider, og accelerér, brems og styr med stor forsigtighed, da lastbilen for eksempel kan skride ud, hvis du styrer og bremses samtidig.

Kørebanestriber

Afstribning i kørebanens længde (vognbanelinjer, spærrelinjer, kantlinjer) hjælper de kørende til at placere sig korrekt på vejene og manøvrere mere sikkert. Det er en særlig stor hjælp under dårlige lysforhold og i mørke. Uden for bymæssig bebyggelse er der øget risiko for ulykker på veje uden afstribning. Her skal du være særlig opmærksom og kunne bedømme de faremuligheder, der er på veje uden afstribning, især ved placering på kørebanen, møde med andre trafikanter, overhaling samt fremkørsel mod kryds og svingning i kryds.

Kørebanens bredde

Det er i almindelighed ikke væsentlig mere sikkert at køre på brede firesporede veje, end det er på tosporede veje. Risikoen for især krydsende fodgængere er størst på både firesporede og tosporede veje i byområder.

Hvis vejen er smal, er der øget risiko for ulykker – både eneulykker og ulykker, hvor du kører frontalt ind i andre. Derudover er der risiko for påkørsel af knallertkørere, cyklister og gående. Hvis der samtidig er mindre sideveje, der munder ud i vejen, eller der er indkørsler eller udkørsler, er risikoen øget.

Midterrabat nedsætter risikoen for mødeulykker, men ikke for ulykker med cyklister, knallertkørere eller gående. Det gælder, uanset om midterrabatten har autoværn eller hegn.

6. Grundregler for kørsel med lastbil, herunder dimensioner, vægt og belæsning

Du skal vide, hvilke regler der gælder, hvis du kører med lastbil, og hvor meget du må læsse den.

Anvisninger for færdslen

Du ved nok allerede noget om, hvordan man kører, men du får alligevel her en opfriskning.

Færdselslovens gyldighed

Færdselsreglerne gælder på alle veje, cykelstier, fortove, pladser, broer, tunneller, passager, stier og lignende. En lastbil må kun køre på den del af vejen, der er beregnet til biler og motorcykler. Det gælder både på offentlige og private veje. Når du kører, skal du følge de færdselstavler, kørebanestriber, lyskurve og lyssignaler med mere, der er sat op. Gule vejafmærkninger bruges især, hvis der er vejarbejde eller andet, der gør, at du skal køre efter dem og ikke de hvide vejstriber. Hvis politiet siger, du skal køre på en bestemt måde, skal du altid gøre det. Også selvom det er forskelligt fra det, du normalt må.

Der er nogle vigtige færdselstavler, der er gode at kende:

- Lastbil forbudt (C 23.1)
- Kørsel med farligt gods (over frimængden) forbudt (C 23.3)
- Totalvægt (C 31)
- Totalvægt af vogntog (C 32)
- Akseltryk (C 35)
- Bogietryk (C 36)
- Køretøjsbredde (C 41)
- Køretøjshøjde (C 42)
- Vognlængde (C 43)
- Elektrificeret bane (UA 73)
- Undertavler (U 4)
- Anbefalet rute for lastbiler (E 22.1)
- Anbefalet rute med køretøjer med farligt gods (over frimængden) (E 22.2)
- Miljøzone (UC 23) angiver, at hovedtavlen ikke gælder for køretøjer med miljøzonemærke.

Derudover findes der variable færdselstavler, som for eksempel kan være en lystavle, der kan ændre tekst. De bruges for eksempel til at sige noget om trafiktætheden på større motorveje, eller det kan være hastighedstavler på særlige veje eller vejstykker. Der kan være en undertavle til de variable færdselstavler, der måske angiver et tidspunkt, hvor tavlen gælder.

Kørekortkategori og førerret

Du skal vide, at kørekort, kategori C, giver dig ret til at køre:

- Lastbil med en tilladt totalvægt på over 3.500 kilo
- Personbil indrettet til befordring af højst otte personer foruden føreren og med en tilladt totalvægt på over 3.500 kilo

- Vogntog, der består af en lastbil på over 3.500 kilo og påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på ikke over 750 kilo
- Personbil og påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på ikke over 750 kilo
- Motordrevet blokvogn.

Du skal være fyldt 21 år for at kunne tage kørekort til kategori C. Der kan være særlige regler for ansatte, værnepligtige eller frivillige i forsvaret, hjemmeværnet, redningsberedskabet eller politiet, hvor de må køre, inden de fylder 21, men kun i tjenesten eller til visse former for vejtransport. Det samme gælder mekanikere, mekanikerlærlinge eller lignende.

Dimensioner og gods samt særlige forhold mv.

Der er i loven nogle særlige krav til, hvor lang og bred en lastbil må være. Der findes også krav til, hvor meget du må læsse den. Derudover skal du vide noget om, hvordan du giver tegn, bruger lys, og hvad du skal gøre, hvis du kommer ud for en færdselsulykke.

Lastbilers bredde

En lastbil må ikke være bredere end 2,55 meter – heller ikke selvom den har læs på. Kølevogne med kølekasser, der har svære sidevægge, må dog være op til 2,6 meter. Bredden måles der, hvor lastbilen er bredest – dog ikke ved spejle eller markeringslygterne. Hvis du kører på en smal vej, skal du være særlig opmærksom på andre trafikanter og holde så langt til højre som muligt eller standse, så de andre kan komme forbi.

Lastbilers længde

En lastbil må med eller uden læs ikke være længere end 12 meter målt fra de dele, der rækker længst fremad og bagud, dog bortset fra for eksempel tilkoblingsanordninger. Kører du med gods, der rækker mere end 2 meter ud over lastbilens forreste del, skal du ledsages af en hjælper, der kan stå ud af lastbilen ved vejkryds, jernbaneoverkørsler og lignende vanskelige steder og vejlede dig og advare andre trafikanter.

Lastbilers højde

En lastbil må ikke være højere end 4,1 meter – heller ikke selvom der er læs på. Højden måles lodret fra kørebanen og til den del, der rækker højest op (du skal dog ikke måle en eventuel antenne med). Uanset højden skal du sikre dig, at du kan køre under broer, ledninger eller lignende, så der ikke sker uheld.

Lastbilers vægt

Der er forskel på, hvor meget en lastbil må veje. På registreringsattesten kan du se, hvad den maksimale tilladte vægt med last må være inklusive driftsmidler, fører og last. Her står også, hvad det maksimale akseltryk må være. Akseltrykket er det tryk, der overføres til vejen fra hjulene på den pågældende aksel eller bogie.

På begge sider af lastbilen skal der være et skilt, hvor der står, hvad den maksimale tilladte vægt (T), last (L) og nyttelast (NL) er. Nyttelasten er forskellen mellem totalvægt og det, lastbilen vejer, når den er lastet. Lasten (L) inkluderer fører, passagerer, brændstof, olie og vand.

Du skal desuden vide, at:

- Tilladt akseltryk må ikke overstige 10 tons.
- Lastbiler kan have et tilladt drivakseltryk på indtil 11,5 tons, hvis drivakslen er forsynet med tvillingmonteret hjul og vejvenlig affjedring.
- Mindst 20 procent af lastbilens faktiske totalvægt skal hvile på de styrende aksler.
- Lastbilens tilladte totalvægt må dog ikke overstige følgende grænser:
lastbil med 2 aksler: 18 tons
lastbil med 3 aksler: 24 tons, dog op til 26 tons i international trafik
lastbil med 4 eller flere aksler: 29,5 tons eller 32 tons, hvis særlige krav er opfyldt.
- Lastbiler, der er godkendt til international trafik, skal, hvis de kun kører i national trafik, overholde de nationale vægtgrænser.

Dispensationer

Politiet kan give tilladelse til at køre med gods, der overskrider det, lastbilen må være lastet med. I de tilfælde gælder der særlige regler for, hvilke afmærkninger der skal være. Politiets skriftlige tilladelse skal medbringes, når du kører.

Hvis du skal køre med særlig stort, tungt gods på en blokvogn eller en mobilkran, kaldes det særtransport. Det kræver en særlig transporttilladelse, som politiet giver.

Gods

Gods skal være placeret hensigtsmæssigt, og det må ikke forhindre dit udsyn eller gøre det vanskeligt at køre lastbilen. Alle, der sidder i bilen, skal have sikkerhedssele på, når du kører. Der må ikke sidde flere i lastbilen, end der er sæder og seler til. Det gælder dog ikke, hvis lastbilen er så gammel, at den ikke har sikkerhedsseler.

Gods skal fastgøres forsvarligt, så det ikke rykker sig, når du kører eller bremses. Derudover må det ikke dække for blinklys, lygter og nummerpladen, ligesom det ikke må slæbe på vejen eller falde af, så det er til fare for trafikken. Godset må heller ikke støje unødigt, danne røg eller støv, så det forstyrrer trafikken.

Hvis der er lastet dyr på lastbilen, skal de transporteres, så de ikke lider unødigt. De skal have tilstrækkelig plads og ventilation, men samtidig være beskyttet mod blæst, kulde, nedbør og sol. Hvis du skal køre med dyr, gælder der særlige regler om, hvordan transporten skal foregå, og hvordan lastbilen skal være indrettet. Hvis du skal køre med større dyr, skal bilen være godkendt til det. Det sker i en synshal.

Det tungeste gods sættes nederst på ladet og så tæt på midten af ladet som muligt. Derefter læsses resten af godset op ad lastbilens forsmæk, medmindre det vil være tungere, end forakslen kan tåle. I så fald sættes det længere tilbage på ladet og sikres, så det ikke kan skride frem. Når godset lastes, skal mindst 20 procent af den faktiske totalvægt hvile på de styrende aksler. Derudover skal du sikre, at vægten ikke er højere end det, bagakslerne kan tåle. Vær gerne opmærksom på, hvor ladet er placeret i forhold til lastbilens aksler og veksellad. Det kan være forskelligt fra model til model.

Når godset bliver læsset på, er det vigtigt at tage hensyn til, om godset kan ændre sig i vægt og robusthed på grund af for eksempel temperatur eller fugt. Det kan være en trækasse, der suger fugt, eller en papkasse, der bliver skrøbelig, hvis den er våd.

Hvis ladet er fugtigt og/eller glat, bør der lægges strøer af træ, som gør, at godset ikke skrider, når du kører. Hvis det er farligt gods, findes der særlige regler for både læsning og kørsel med det. Hvis godset er køretøjer som for eksempel biler, skal de sikres, så de ikke kører af. Det gør du ved at trække køretøjets parkeringsbremse og sikre det med klodser eller kiler og ved at binde det fast.

Tromler, tønder eller andre runde ting, som kan rulle, skal så vidt muligt stå op, når de er læsset. Det sikrer, at de ikke ruller. Derudover skal de bindes fast og sikres med klodser eller kiler. Hvis forsmæk, sidesmæk eller bagsmæk ikke kan modstå trykket, hvis det skulle rykke sig under kørsel, skal siderne afstives, så de kan.

Stykgods skal gøres fast med kroge og gjorde, og mellemrummene mellem stykgodset skal fyldes med bølgepap, tæpper eller lignende. Hvis det er højt pallegods, skal det læsses, så det hælder lidt ind mod midten af ladet.

Sten, grus og andet løst materiale skal sikres, så det ikke kan falde af, når du kører. Hvis det støver, skal det dækkes med en presenning. Vær opmærksom på, at presenninger ikke kan bruges til at binde godset fast, men kun bruges til at beskytte det mod vind og vejr. Hvis der spændes en presenning over, skal det gøres, så vinden ikke kan komme ind under og puste den op, og så den ikke kan løsne sig, blafre eller falde af, da det kan være farligt for de andre trafikanter.

Afmærkning af gods

Hvis du kører med gods, der rækker mere end 1 meter ud over lastbilens forreste eller bagerste punkt – eller mere end 15 centimeter ud over lastbilens side – skal det afmærkes. Det gør du med en hvid cylinder med mindst to røde, reflekterende striber. Cylinderen skal være mindst 30 centimeter høj og have en diameter på mindst 10 centimeter, og den skal anbringes på den del af godset, der rækker længst ud over lastbilen, og så lavt som muligt, dog ikke lavere end 35 centimeter. Afmærkningen må ikke hænge, så det forstyrrer dit udsyn, og den må ikke være til fare for andre trafikanter. I lygtetændingstiden skal du desuden sørge for at afmærke med lygter, der lyser rødt bagud og hvidt fremad, og som er tydeligt synlige på mindst 300 meter afstand.

Kører du med privat gods uden for lygtetændingstiden, kan du nøjes med at afmærke med lys klud eller lignende.

Signalgivning, tegngivning og brug af lys

Hvis det er nødvendigt at advare andre trafikanter om fare, skal du bruge hornet kort eller blinke med forlygterne. Lygtetændingstiden er fra solnedgang til solopgang, eller hvis det er mørkt, tåget, diset, regner eller andet, der gør, at der er dårlig sigtbarhed eller lys. I lygtetændingstiden skal du bruge lys i stedet for lyd – medmindre det er en overhængende fare. Du må ikke bruge hornet i andre tilfælde.

Når du sætter i gang fra kørebanekanten, før du vender eller svinger, skal du blinke. Det samme gælder, hvis du skifter vognbane, drejer fra eller kører ind på motorvej. På andre veje skal du blinke, når det er nødvendigt, så de andre trafikanter kan se, hvad du har planer om at gøre.

Hvis du kører ind i en rundkørsel og skal med første sidevej til højre, blinker du til højre. Skal du køre fra på en af de andre veje, kan du blinke til venstre for at vise, at du bliver i rundkørslen. Når du når den sidevej, du skal dreje af ved, blinker du til højre. Blink gerne i god tid, for eksempel lige ud for sidste sidevej inden du skal dreje.

Hvis du skal stoppe eller hurtigt ændrer hastighed, bruger du stoplyset.

Hvis der er uventet kø eller pludselig fare som for eksempel et trafikuheld på motorvej, skal du bruge havariblinket for at sikre, at personen bag dig ser, at du sænker farten hurtigt. Havariblinket bruges ikke i byer, men kan også bruges på andre veje uden for byerne. Du må ikke bruge havariblinket i andre sammenhænge.

Husk generelt at give tegn i god tid, og sluk for blinklys, stoplys eller havariblink, når du har svinget, bremsat, eller faren er drevet over.

Hvis du kører uden for lygtetændingstiden, skal du bruge nærlys. I stedet for nærlys kan du bruge særligt kørellys eller tågeforlys. Hvis du kører i lygtetændingstiden, skal du som minimum have nærlys tændt.

Motorstop og slæbning mv.

Hvis du er ude for motorstop eller uheld på et sted, hvor du hverken må standse eller parkere, skal du hurtigst muligt få flyttet lastbilen væk. Hvis det sker på motorvej, skal lastbilen helst flyttes væk fra kørebanen. Hvis bilen er til fare eller ulempe for trafikken, skal du sætte en advarselstrekant før bilen. På almindelige veje skal advarselstrekanten stå mindst 50 meter før bilen, på motorvej skal den stå mindst 100 meter før. Du må også gerne tænde havariblinket. Hvis lastbilen holder et sted, hvor der er meget trafik, kø eller fare for andre trafikanter, skal du altid tænde havariblinket, så andre trafikanter ser lastbilen.

Hvis du er gået i stå på en jernbaneoverkørsel eller anden overkørsel med spor, skal du advare lokoføreren om faren, hvis det er muligt.

Du må gerne bruge lastbilen til at slæbe andre biler, der er havareret, men der gælder nogle særlige regler. Det skal ske med et solidt tov, en stangforbindelse eller lignende, så afstanden mellem lastbilen og det havarerede køretøj højst er 4 meter. Hvis afstanden er over 2 meter, skal tovet afmærkes, så andre kan se det. Der skal være en person i det køretøj, der slæbes, og personen skal have kørekort til køretøjet. Derudover må du ikke køre mere end 30 km/t.

Hvis køretøjets bremse eller styreapparat ikke virker, skal det slæbes væk af et bjærgningskøretøj i stedet. På motorvej må du ikke slæbe andre biler. Der er det kun bjærgningskøretøjer, der må gøre det.

Færdselsulykke

Hvis du eller andre er ude for en færdselsulykke, skal bilen fjernes, hvis den er til fare for trafikken. Sluk motoren, og undgå at bruge åben ild, hvis der drypper eller løber brændstof ud. Hvis det er en lastbil, der kører med farligt gods, skal du holde dig i sikker afstand. Farligt gods er markeret med et orange skilt.

Hvis der er personer, der er kommet til skade, skal du se til dem alle, så du kan vurdere, hvordan de har det. Yd den hjælp, du kan. Hvis du ikke selv har mulighed for at hjælpe eller ikke kan, så spørg gerne andre trafikanter, om de kan hjælpe og eventuelt tilkalde hjælp. Hvis en eller flere personer er kommet alvorligt til skade, ringes der til alarmcentralen, 1-1-2, hvor du skal fortælle, hvor ulykken er sket, om der er specielle farer, for eksempel brandfare, fastklemte, farligt gods eller lignende. Du skal også fortælle, hvor mange der er kommet til skade, om de er i livsfare, hvis de for eksempel ikke trækker vejret, du ikke kan finde hjerteslag eller puls, eller de har store sår, der bløder meget. Fortæl også, hvor du ringer fra.

Afmærk ulykkesstedet, så andre trafikanter kan køre forbi uden at påkøre køretøjer eller personer. Stands eventuelt trafikken, og led dem en anden vej, hvis det ikke er muligt at køre udenom. Hvis der er ødelagte skilte eller færdselstavler, så fortæl det gerne til politiet.

Du har pligt til at standse og hjælpe, hvis du bliver involveret i en ulykke – også selvom det ikke er din skyld. Du har pligt til at give dit navn og adresse til de andre, der er indblandet i ulykken. Hvis der er personer, der kommer til skade, skal det meldes til politiet. Er der alvorligt tilskadekomne eller dræbte, må du ikke ændre på forholdene eller fjerne spor fra ulykkesstedet, før politiet har været der og undersøgt de nærmere omstændigheder. Du må dog godt flytte dit køretøj, hvis det er til fare for trafikken.

Hvis der er sket skader på en anden trafikants bil eller ting, skal du fortælle det til både den, der ejer tingen, og til politiet.

Forsikringspligt

Det er lovpligtigt at have en ansvarsforsikring. Den dækker eventuelle erstatningskrav, hvis du eller en anden er kommet til at lade en skade eller har været involveret i en ulykke. Hvis du kører for et firma, er det firmaet, der sørger for forsikringen. Ejer du selv lastbilen, er det dig, der står for forsikringen.

Overladelse af køretøj til andre

Det er forbudt at låne lastbilen ud til personer, der ikke har et lastbilkørekort.

Køre- og hviletidsbestemmelser samt anvendelsen af kontrolapparat

Du kender måske allerede noget til køre- og hviletidsbestemmelserne, men du får dem lige repeteret her.

I lastbilen sidder der et kontrolapparat, der registrerer den tid, du kører. Når du kører, skal du holde pauser. De kan for eksempel være på 15 eller 30 minutter. Imellem dine køredage har du det, der hedder hviletid. Det er lange pauser, hvor du ikke kører. De kan for eksempel være på 9 eller 11 timer.

Du må ikke køre mere end 9 timer ad gangen. Herefter skal du have tid til at hvile. To gange i løbet af en uge må du dog køre i op til 10 timer ad gangen. Du må i alt ikke køre mere end 56 timer om ugen. Derudover må du ikke køre mere end 90 timer i to uger, der ligger i forlængelse af hinanden.

Køretid uden pauser

Du må højst køre 4½ time ad gangen uden at holde pause. Derefter skal du holde en sammenhængende pause på mindst 45 minutter, hvis ikke du begynder din hviletid. Du må dog godt dele din pause op, så du først har en pause på 15 minutter og derefter en pause på mindst 30 minutter på et andet tidspunkt inden for de 4½ time. Du må dog ikke bytte om på rækkefølgen af pauserne. Hvis din hviletid begynder efter de 4½ times kørsel, behøver du ikke først at holde en pause, men kan begynde hviletiden med det samme. Hvis I er to chauffører, kan du holde pausen, mens den anden kører.

Når du holder pause, må du ikke køre eller lave andet arbejde. Pausen er beregnet til afslapning og hvile.

Hviletid

Du skal have adgang til en køje eller en liggeplads, når du har hviletid.

Inden for ethvert tidsrum på 24 timer skal du holde en hviletid på mindst 11 sammenhængende timer. Det kaldes den regulære daglige hviletid. Du kan dele hviletiden i 2 pauser, men så skal du samlet holde mindst 12 timers pause. Den første skal være på mindst 3 sammenhængende timer, og den anden på mindst 9 sammenhængende timer. Hviletiden kan nedsættes til mindst 9 sammenhængende timer, men kun 3 gange inden for 2 ugentlige hviletider.

Hvis I er flere, der kører bilen, skal hver chauffør hver dag have en hviletid på mindst 9 sammenhængende timer inden for en periode på 30 timer.

Din daglige hviletid må højst afbrydes to gange i højst en time tilsammen på grund af andre aktiviteter. Det kan for eksempel være, hvis du skal køre lastbilen om bord på en færge eller et tog.

I to uger lige efter hinanden skal du holde mindst to ugentlige hviletider, der hver er på mindst 45 timer, eller en hviletid på mindst 45 minutter og en på mindst 24 timer. Den tid, du mangler at afholde, skal du holde samlet senest tre uger efter. Timerne skal ligge i forlængelse af en anden hviletid på mindst 9 timer.

Din ugentlige hviletid skal senest ligge efter 6 dages kørsel.

Du må gerne holde dine daglige hviletider i lastbilen, hvis der er et passende sted at sove, og hvis køretøjet holder stille. Hvis I er flere chauffører, skal der være et sovested til hver af jer.

Kontrolapparat

I lastbilen skal der være et kontrolapparat, der registrerer, når du kører. Det kan enten være et analogt apparat med diagramark eller et digitalt med førerkort. Hvis førerkortet bliver beskadiget eller stjålet, kan man lave en udskrift fra det digitale kontrolapparat.

Diagramarket eller førerkortet skal bruges, fra du sætter dig ind i lastbilen, til du har fri. Hvis du bruger diagramark, skal arket passe til apparatet. Det kan du se, ved at nummeret på diagramarket og kontrolapparatet skal være ens. Inden du sætter arket i kontrolapparatet, skal du tydeligt skrive dit navn, startdato og startsted. Startstedet kan både være en landekode, for eksempel DK, eller et land, for eksempel Danmark, eller det kan være en by, for eksempel Esbjerg. Skriv også bilens registreringsnummer på arket og kilometerstand, når du starter.

Du kan på kontrolapparatets knapper indstille, at køretid, andet arbejde, rådighedstid og hviletid bliver registreret. På den måde kan man se, hvornår du kører, og hvornår du hviler.

Du må først udskifte diagramarket, når din arbejdsdag er slut, hvis du skifter lastbil, eller hvis du ikke skal bruge det mere i lastbilen.

Hvis du skifter bil undervejs, skal den nye bils registreringsnummer skrives på bagsiden af kortet. Slutkilometer på den første bil og startkilometer på den anden bil skrives også på bagsiden af arket. Skriv også, hvornår du skifter køretøj, på bagsiden af arket.

Når du er færdig med at køre, skal du skrive slutdato og slutsted samt kilometerstand på diagramarket. Diagramarket må højst sidde i kontrolapparatet i 24 timer.

Hvis apparatet går i stykker, skal du på arket eller på et stykke papir ved siden af skrive de oplysninger, som der står i kontrolapparatet. Papiret afleveres sammen med diagramarket eller førerkortet.

Godstransport mv.

Der findes særlige regler for godstransport, når du kører med gods for andre end dig selv (for eksempel for en vognmand eller et firma). Du skal også kunne bruge et vejkort til at planlægge din kørsel med på en sikker og forsvarlig måde.

Godskørsel for fremmed regning og firmakørsel

Hvis du kører gods for andre med en dansk lastbil med en samlet tilladt totalvægt på mere end 3.500 kilo, skal du have kørekort til det. Dit kørekort skal være til motorkøretøj eller vogntog. Der er dog nogle lastbiler, der er undtaget. Det er for eksempel højtryksspulevogne og fejmaskiner.

Hvis du kører med gods for andre i udlandet, skal du have en særlig tilladelse. Den får du af Færdselsstyrelsen.

Hvis du kører for dit eget firma, skal du anmelde lastbilen som firmabil til nummerpladeekspeditionen hos Skat. Husk at tage registreringsattesten med i lastbilen, når du kører.

Der er forskellige regler, hvis firmaet ligger i udlandet. Der vil det tit ikke kræve en særlig tilladelse at køre med gods.

Kvalifikationsbeviser mv.

Der kan være tilfælde, hvor du ud over dit kørekort skal være i besiddelse af et erhvervsuddannelsesbevis (ADR-kursusbevis). Det gælder for eksempel, hvis du kører en lastbil, der anvendes til transport af farligt gods, som overstiger visse mængder (frimængden), eller til transport af farligt gods i tanke. De nærmere bestemmelser fremgår af bekendtgørelse om vejtransport af farligt gods.

Ved erhvervsmæssig kørsel skal du have erhvervet dig et chaufføruddannelsesbevis som dokumentation for at have gennemført en grundlæggende kvalifikationsuddannelse. Derudover skal du gennemføre en efteruddannelse hvert 5. år. Efteruddannelsen skal have en varighed af mindst 5 dage og skal gennemføres inden for en periode på 12 måneder. De nærmere bestemmelser fremgår af Trafikstyrelsens bekendtgørelse om chaufføruddannelse.

Hvis du kører med dyr for en økonomisk virksomhed på afstande over 65 kilometer, skal du være i besiddelse af kompetencebevis for særlig uddannelse. Og kører du lastbilmonterede kraner med en læseevne på mere end 8 tonsmeter, skal du være i besiddelse af certifikat for særlig uddannelse. Det samme gælder for betjening af mobilkran. De nærmere bestemmelser fremgår af bekendtgørelse om uddannelse til krancertifikat.

7. Udvidede øvelser på vej

Når du kører med en lastbil, er det ekstra vigtigt at kende til færdselsreglerne og kunne køre på forskellige typer veje og med forskellig trafiktæthed, så du kan køre sikkert, aflæse trafikken og tage hensyn til de andre trafikanter. Derudover skal du lære at køre så miljø- og energivenligt som muligt og samtidig tage hensyn til de farer, der kan være i trafikken. Hvis du kan "læse" trafikken længere fremme, kan du i god tid tilpasse din kørsel ved for eksempel at sætte hastigheden ned, skifte gear eller vognbane, så den passer til vejforholdene, vejret og de andre i trafikken.

Når du laver øvelser, skal de laves med en lastbil, der opfylder reglerne. Det kan være forskelligt, hvor meget du skal øve hver øvelse. Når du kan udføre dem med en vis grad af præcision, behøver du ikke at øve dem mere. Det er din kørelærer, der vurderer, hvornår det er. Du laver øvelserne i en rækkefølge, så det hele tiden bliver sværere.

Du skal have kørekort til kategori B for at få kørekortet til kategori C, og derudover skal du have nogen køreerfaring. Derfor vil øvelserne tit være sammensat af flere øvelser, da man regner med, at du kan hver øvelse særskilt.

Øvelse 1

I øvelse 1 skal du lave de her manøvrer:

1. Igangsætning og standsning ved kørebanekant
2. Placering under ligeudkørsel
3. Hastighed under ligeudkørsel
4. Vognbaneskift og sammenfletning
5. Vending og baglænskørsel
6. Højresving i kryds
7. Venstresving i kryds

1. Igangsætning og standsning ved kørebanekant

Der er nogle forhold, når du starter eller standser din lastbil, der kan øge risikoen for ulykker, og som kan være gode at kende. Blandt andet at modparter, når du sætter i gang og standser, næsten udelukkende kommer bagfra. Du skal især være opmærksom på:

- Blinde vinkler, når du kører ud på kørebanen eller standser og trækker ind, så du ikke overser fodgængere, cykler eller biler. Og se dig gerne ekstra for, hvis du har svært ved at dreje hovedet og kigge bagud.
- At det kan være svært at bedømme hastighed og afstand til trafikanter, der kommer bagfra, ikke mindst hvis du ser dem gennem konvekse sidespejle. Tænk også på, om andre trafikanter er villige til at give dig den plads, du har brug for til at sætte i gang eller standse.
- At din lastbil ofte accelererer langsommere end andre køretøjer.
- At du kan have behov for meget plads til at manøvrere på, og at du risikerer at genere andre trafikanter. Hvis der er snævret, skal du være ekstra opmærksom.

Husk også altid at blinke, når du sætter i gang fra en vejkant. Når du standser, skal du være opmærksom på din bremselængde, altså det stykke vej, lastbilen kører, fra du begynder at træde på bremsepedalen, til lastbilen står helt stille. Det har også indflydelse, hvor hårdt du træder på bremsepedalen. Vær opmærksom på, at din bremselængde firedobles, hver gang du fordobler din hastighed.

2. Placering under ligeudkørsel

Når du kører ligeud, skal du være opmærksom på lastbilens bredde, så du ikke kommer for tæt på andre trafikanter eller vejsiden, så du kommer til at køre ud i den bløde rabat.

Kend gerne lastbilens højde, så du kan køre sikkert under broer.

Hold øjnene på vejen og trafikken, når du kører, så du ikke bliver distraheret af andre ting, og så du blandt andet undgår at køre ud over vejkanten.

Husk også at kigge ud ad sideruderne og i spejlene, så du både lægger mærke til trafikken foran dig, til siderne og bagved. Forsøg at forudse, hvad der kan ske. Undgå gerne at bremse og gasse op hele tiden, så du sparer brændstof.

Hvis der er bakker eller sving, er det en god idé at se så langt frem, som du kan. Følg én af linjerne på vejen med øjnene, når du svinger, så du undgår at slingre.

Når du kører ligeud, skal du køre i højre vognbane og kun bruge venstre vognbane, hvis du skal overhale eller køre forbi noget, der for eksempel holder i vejkanten. Kør så langt ud til højre, som du kan, men hold øje med cyklister, knallertkørere, parkerede køretøjer og fodgængere. Kører du i andre vognbaner, skal du køre midt i dem.

Hvis du kører på en smal vej op ad en bakke, så kør så langt til højre på vejen som muligt. Det samme skal du gøre, hvis du kører ind i et sving, hvor du ikke kan se hele svinget.

Styr lastbilen med rolige bevægelser og ikke i ryk, der kan få den til at slingre. Undgå for mange ryk i rattet, når du kører hurtigt, da det kan gøre, at du mister herredømmet over lastbilen.

3. Hastighed under ligeudkørsel

Der sker en del eneulykker med lastbiler på grund af for høj hastighed i forhold til forholdene. Det er dog ikke nødvendigvis, fordi hastigheden har været høj. Der sker nemlig mange ulykker ved hastigheder på under 50 km/t.

Træthed, alkohol eller sygdom er tit grunden til eneulykker, hvor der ikke er andre trafikanter involveret. De fleste eneulykker sker på veje uden for byerne, og mange sker på lige veje eller i vejsving. Ved en del af eneulykkerne kommer lastbilen ud over vejkanten i højre side, fordi der er kørt for tæt på vejkanten. Det kan gøre, at lastbilen vælter.

I og med at hastigheden tit er årsag til ulykker, bør du tilpasse din hastighed til forholdene, hvor du kører, og så være opmærksom på:

- Det kan være svært at vurdere din egen hastighed, når du kører. Du kan derfor køre hurtigere, end du tror.
- Det kan være svært at vurdere, hvor skarpt et vejsving er.
- En lastbil har et højere tyngdepunkt end for eksempel en personbil, og derfor kan den nemmere vælte i et sving, eller hvis du drejer skarpt.
- Det kan være svært at vurdere, hvor glat eller fedtet der er, for eksempel i et vejsving. Du kan derfor nemt skride ud.
- Hvis dæktrykket er forkert, slidmønsteret på dækkene for lille, eller lastbilen er lastet forkert, kan den nemt miste vejgreb.
- Hvis du er træt, har drukket eller er påvirket af narkotika, kan du reagere langsommere eller slet ikke.
- Hvis du drejer kraftigt på rattet, kan du miste herredømmet over bilen – især hvis du kører med høj hastighed.
- Hvis du er uopmærksom, kan du nemt overse noget i trafikken, der kan føre til en ulykke.

Sådan orienterer du dig:

- Ved fartbump skal du køre meget langsommere, end der står. Bumpet påvirker lastbilen mere end en personbil.
- Vær opmærksom på vejsving eller bakker, hvor du ikke kan se langt frem. Måske skjuler der sig noget, der øger risikoen for en ulykke, for eksempel langsomme køretøjer eller cyklister eller fodgængere i vejsiden.
- Pas på skarpe vejsving, der kræver et godt vejgreb, så du ikke skrider.
- Vær opmærksom på, at der kan være dårlig oversigt ved jernbaneoverkørsler.
- Den belægning, der er på kørebanen, har betydning for, hvor godt vejgreb du har. Hvis det for eksempel er grus eller brosten, er vejgrebet dårligere end asfalt, og du kan derfor nemmere skride ud.
- På vejen kan der være forhindringer, der gør, at du skal være ekstra opmærksom. Det kan for eksempel være parkerede biler eller krydsende cyklister.
- Vejret kan gøre, at du har svært ved at orientere dig ordentligt. Det kan for eksempel være, hvis du bliver blændet af solen, eller hvis det regner eller sner, eller det er tåget.

Kørebanestriber mv.

Du skal kunne genkende forskellige kørebanestriber på vejen:

- Rumlestriber er smalle striber på kørebanen, der larmer, når du kører over dem. Rumlestriberne fortæller, at der er noget, du skal være særlig opmærksom på.
- Bump markeres blandt andet med firkantede felter på tværs af vejen.

Færdselstavler

Der er visse færdselstavler, der viser, hvor hurtigt du må køre:

- Lokal hastighedsbegrænsning (C 55) viser, hvor meget du højst må køre. Tavlen kan være en

elektronisk tavle.

- Ophør af hastighedsbegrænsning (C 56).
- Ophør af forbud (C 59) ophæver en tidligere hastighedsbegrænsning.
- Mindstehastighed (D 55) viser, at du ikke må køre langsommere end det, der står på tavlen. Der kan nogle gange være en undertavle, der fortæller, hvor langt det gælder.
- Ophør af mindstehastighed (D 56) viser, at mindstehastigheden ikke gælder mere.
- Tættere bebygget område (E 55) viser, at du er kørt ind i en by, og at hastigheden er 50 km/t.
- Ophør af tættere bebygget område (E 56) viser, at du er kørt ud af byen, og at hastighedsgrænsen på 50 km/t. ikke gælder mere.
- Anbefalet hastighed (E 39) viser, at du helst ikke skal køre mere, end der står på skiltet, fordi vejen ikke er egnet til at køre hurtigere. Der kan nogle gange være en undertavle, der fortæller, hvor langt det gælder.
- Anbefalet hastighed ophører (E 40) viser, at den anbefalede hastighed ikke gælder mere.

Der er også færdselstavler, der viser, hvordan kørebanens overflade er:

- Glat vej (A 31) viser, at der kan være glat, hvor du normalt ikke vil vente det. Der kan være en undertavle, der fortæller, hvornår der kan være glat, for eksempel i vådt føre (UA 31).
- Ujævn vej (A 37) viser, at der er farlige ujævnheder på vejen.
- Løse sten (A 33) viser, at der er fare for stenslag.
- Farlig rabat (A35) viser, at du skal være særlig opmærksom på vejen. Det kan for eksempel være, at rabatten er blød, eller kanten er hård.
- Bump (A 36) viser, at der er et bump forude, som gør, at du skal sætte din hastighed ned.
- Område med fartdæmpning (E 56) viser, at der forude er noget, der gør, at du må sænke farten. Det kan for eksempel være chikaner eller lignende.
- Ophør af område med fartdæmpning (E 54) viser, at du er ude af området med fartdæmpning.

Færdselstavler, der viser, hvordan vejen forløber:

- Vejsving (A 41.1) viser, at der er et farligt højresving forude.
- Vejsving (A 41.2) viser, at der er et farligt venstresving forude.
- Hastighedsangivelse (UA 41) viser, med hvilken hastighed du kan køre gennem et sving.
- Kantafmærkningspæle (N 41) står i kanten af vejen.
- Kantafmærkningsplader (N 42) viser, at store køretøjer skal køre forbi pladerne på den side, stribene hælder imod. Det gælder dog ikke for busser, der for eksempel kører til et stoppested.
- Retningspile (O 41 og O 42) viser, at du skal ændre retning ret kraftigt. De kan for eksempel sættes op lige før et sving.
- Stejl nedkørsel (A 46.1) viser, at vejen skråner kraftigt ned.
- Stejl stigning (A 46.1-46.3) viser, at vejen stiger kraftigt.
- Indsnævret vej (A 43.1-43.3) viser, at vejen snævrer ind enten i begge vognbaner eller i den ene.

Færdselstavler ved jernbaneoverkørsler:

- Anden fare (A 99) med undertavlen "Spor" viser, at der er krydsende spor, hvor der vil blive givet signal med flag, signallygte eller lignende, hvis der kommer et tog.

- Jernbaneoverkørsel uden bomme (A 72) advarer om, at der er en jernbaneoverkørsel forude. Der kan være en undertavle, for eksempel "Se efter tog" (UA 72) eller "Forvarsling for stop" (U 11.1). Ved undertavlen "Se efter tog" bør du nærme dig overkørslen langsomt og orientere dig til begge sider, inden du kører over. Ved undertavlen "Forvarsling for stop" bør du stoppe helt og orientere dig til begge sider, inden du kører over.
- Jernbaneoverkørsel med bomme (A73) viser, at der er en jernbaneoverkørsel forude.
- Stop (B 13) viser, at du skal stoppe helt og orientere dig, inden du kører over.
- Varsling af elektrificeret bane (UA 73) viser, at der er strømførende ledninger i overkørslen. De bruges i forbindelse med tavle A 72 og A 73 på veje, hvor der er meget og hurtigkørende trafik.
- Afstandsmærker (A 75) viser, hvor langt der er hen til jernbaneoverkørslen.
- Krydsmærke for enkeltsporet eller flersporet jernbaneoverkørsel (A 71.1 og A 74.2) viser, at der forude er en jernbaneoverkørsel med enten et eller flere spor.
- Rødt blinksignal ved jernbaneoverkørsel (Z 72.2) viser, at du skal standse før stoplinje eller i sikker afstand til sporene og signal eller bomme, hvis det er der.

Færdselstavler, som viser, at der kan være noget forude, der kan give øget risiko for uheld:

- Fodgængerfelt (A 17) viser, at der er et fodgængerfelt forude.
- Fodgængerfelt (E 17) sættes ved selve fodgængerfeltet.
- Lyssignal (A 19) viser, at der er en lyskurv forude. Det bruges, hvis signalet er svært at se.
- Stenskred (A 34) viser, at der kan være fare for, at der kan falde sten ned på kørebanen.
- Sidevind (A 95) viser, at der kan være kraftig sidevind, der kan slå bilen ud af kurs – især hvis du kører med høj hastighed.
- Anden fare (A 99) viser, at der er en fare forude. En undertavle vil fortælle, hvad det er for en fare.
- Oplukkelig bro (A 91) viser, at der er en bro forude, der kan lukkes op.
- Havnekaj (A 92) viser, at der er en havnekaj forude, hvor der er risiko for at køre i vandet.

Sådan gør du omkring hastighed under ligeudkørsel:

Bedøm hastigheden ved at kigge på trafikken på vejen og fornemme vibrationerne fra bilen og lyden fra for eksempel motoren, vinden eller støj fra dækkene. Brug også speedometret til at holde øje med, hvor hurtigt du kører.

Tilpas altid hastigheden, så den passer til vejens tilstand, færdselsforholdene, sigtbarheden, og hvor godt du kan orientere dig. Derudover må du ikke køre hurtigere, end der står på skiltene.

Kør i et gear, der passer til hastigheden, og brug eventuelt lastbilens elektroniske indikator, der viser, hvis du skal skifte gear. Vælg gerne så højt et gear som muligt, uden at motoren sejtrækker. Det er med til at spare på brændstoffet.

Kør i et jævnt tempo, så du hverken gasser voldsomt op eller bremses pludseligt. Du kan bruge fartpilot til at holde hastigheden.

Kør aldrig hurtigere, end at du har herredømmet over lastbilen. Vær også opmærksom på, at du skal kunne standse inden for en forholdsvis kort afstand, hvis der er en forhindring på vejen.

Se efter kørebanestriber og færdselstavler, der advarer om vejsving, hastighedsbegrænsninger, jernbaneoverkørsler eller andet, der gør, at du skal sætte farten ned.

Bedøm altid din afstand til den, der kører foran, så du kender den frie standselængde foran bilen.

Se efter trafikanter, der kommer bagfra – især tunge køretøjer, der accelererer lige før en bakke. Se også efter trafikanter bag dig, der vil overhale på vej ned ad en bakke.

Hvis du nærmer dig en jernbaneoverkørsel, så se dig for til begge sider, også selvom signalet ikke blinker, eller der ikke er nogen lyd. Nedsæt hastigheden før jernbaneoverkørslen, så du kan nå at standse før overkørslen, hvis toget nærmer sig. Stop ved stoplinjen eller i god afstand til krydsmærke, blinklys eller bom, hvis et tog nærmer sig. Hold øje med, om blinksignalet er tændt, eller om bommene er på vej ned eller op, eller hvis du på anden måde bliver advaret om, at der kommer et tog. Stands ved stoplinjen, hvor stoptavlen er opsat.

Lovbestemmelser i øvrigt

Lastbiler må højst køre 80 km/t. – også på motortrafikvej og på motorvej. Er der skilte i for eksempel tættere bebyggede områder, der viser en lokal hastighed over 80 km/t., må lastbiler stadig kun køre op til 80 km/t.

4. Vognbaneskift og sammenfletning

Når du skifter vognbane eller sammenfletter, er der stor risiko for, at der kan ske en ulykke. Modparten er som regel bilister, der kører på højre side af din lastbil. Du skal især være opmærksom på:

- At en ulykke kan ske, fordi du kan fejlbedømme afstanden til en, der kører bag dig i den vognbane, du skal skifte til.
- At det kan også ske på grund af de blinde vinkler, der gør det svært at orientere sig. Vær derfor ekstra opmærksom, brug alle spejle, og drej hovedet, så du minimerer risikoen.
- At hvis du drejer for pludseligt på rattet, når du vil skifte vognbane, kan lasten forskyde sig. Det sker mest, hvis du kører med tankbil med halvfuld tank eller med frithængende last som for eksempel dyrekroppe.

Ved *vognbaneskift* skal du især opmærksom på:

- Trafikanter, der kommer bagfra, og som kan være skjult i blinde vinkler.
- Trafikanter, der kører bag dig eller foran dig, og som er ved at skifte vognbane.
- Trafikanter, der kommer bagfra i den vognbane, du vil skifte til.

Når du vil skifte vognbane, skal du orientere dig i god tid. Brug spejlene, og tjek de blinde vinkler ved at dreje hovedet. Vurdér hastigheden og placeringen på trafikanter, der ligger bag dig. Du skal være sikker på at kunne skifte vognbane uden at være til fare eller gene for de andre trafikanter.

I en *sammenfletning* skal du være særlig opmærksom på:

- Trafikanter, der kører skråt bagud til højre eller venstre, og som kan være skjult i blinde vinkler.

- Tegn fra andre trafikanter, der ikke overholder deres flettepligt.
- For kort afstand til andre trafikanter, når du sammenfletter.

Når du skal køre i en sammenfletning, skal du orientere dig i god tid. Brug spejlene, og tjek blinde vinkler ved at dreje hovedet. Vurdér hastigheden og placeringen af trafikanter, der ligger foran eller bag ved dig, og om du kan flette sammen uden at være til fare for de andre trafikanter.

Tilpas hastigheden til dem, du fletter sammen med. Brug blinklyset, hvis det er nødvendigt, så du tydeligt viser, hvad du vil gøre. Sluk for blinklyset, så snart du har flettet.

Kørebanelinjer

Pile for vognbaneskift (R 15) viser, at du snart skal skifte til den vognbane, som pilen peger på. Vognbanelinjer (Q 41), der er tegnet op helt hen til, hvor antallet af vognbaner bliver mindre, viser, at du kun må skifte vognbane, hvis du kan gøre det uden at være til fare eller ulempe for de andre trafikanter.

Vognbanelinjer, der kun er tegnet et stykke før der, hvor antallet af vognbaner bliver mindre, viser, at du skal bruge reglen for sammenfletning. Det vil sige, at du skal tilpasse hastigheden til dem, der kører i vognbanen ved siden af, og samtidig sikre, at du har god afstand til de andre trafikanter, når du fletter ind. Dem, der kører i vognbanen, skal give plads ved for eksempel at ændre hastigheden, så du kan flette ind.

Færdselstavler

Der findes nogle færdselstavler, der bruges ved vognbaneskift og sammenfletning. Det er:

- Indsnævret vej (A 43.1-3).
- Vognbaneforløb (E 16), der viser, hvor vognbanen er. E 16.1 viser, at der bliver færre vognbaner – du skal bruge sammenfletningsreglen. E 16.2 viser, at der bliver færre vognbaner, og at du skal bruge reglen for vognbaneskift.
- Krybespor (E 37) viser, at du skal bruge reglen for vognbaneskift, når du kører ud fra et krybespor – medmindre der står, at du skal bruge reglen for sammenfletning.
- Sammenfletning (B 15) viser, at du skal bruge reglen for sammenfletning.

Sådan gør du ved vognbaneskift og sammenfletning:

Når du skal skifte vognbane, skal du tilpasse hastigheden til dem, der kører i den anden vognbane.

Lad være med at skifte vognbane, hvis dem bagved må ændre hastighed, fordi du ikke har samme hastighed som dem.

Brug blinklyset i god tid, så du tydeligt viser, hvad du vil gøre.

Kør midt i den nye vognbane.

Stop med at bruge blinklys, når du har skiftet vognbane – medmindre du skal dreje kort efter eller lave en U-vending.

Generelt skal du bruge blinklyset, når det kan hjælpe andre med at se, hvad du har tænkt dig at gøre.

5. Vending og baglænskørsel

Når du vender, er det først og fremmest bagfrakommende trafikanter, du kan være til fare for, og modparterne, når du bakker, er ofte bilister, cyklister og fodgængere.

Laver du en *U-vending fra vejens midte*, så vær særlig opmærksom på:

- At du let kan fejlbedømme modkørendes hastighed og afstanden til dem.
- At du kan overse andre risikoforhold, hvis al din opmærksomhed er rettet mod de modkørende.
- At du ikke bliver utålmodig, fordi der hele tiden er modkørende, du skal holde tilbage for.

Laver du en *vending fra højre vejkant*, så vær særlig opmærksom på:

- At det er let at fejlbedømme bagfrakommendes og modkørendes hastighed og afstanden til dem.

Laver du en *vending i kryds med lyssignal*, så vær særlig opmærksom på:

- At du kan overse andre risikoforhold, hvis al din opmærksomhed er rettet mod lyssignalet.

Når du *bakker*, så vær særlig opmærksom på:

- At du let kommer til at fejlbedømme afstanden til andre trafikanter eller genstande bag lastbilen.
- At du ikke glemmer, hvor stor din lastbil er i forhold til andre og omgivelserne.
- At du kan overse andre risikoforhold, hvis al din opmærksomhed er rettet mod selve manøvren med at bakke.
- At orientere dig, både før og mens du bakker.
- At kigge i spejlene og se bagud og langs lastbilens side efter andre trafikanter eller hindringer, du kan køre ind i. Hold også øje med, hvor lastbilen er placeret.
- At tjekke blinde vinkler i det omfang, det er muligt.
- At bedømme afstanden til dit mål. Husk at tage hensyn til afstanden, hvis du har en bagsmæk, der skal slås ud, eller som er slået ud, eller hvis du har andet gods, der rager ud bagtil.
- At åbne gerne sideruderne, så du også kan bruge lyde til at orientere dig.

Sådan gør du ved vending og baglænskørsel:

Bak gerne, hvor det kan ske uden at genere den øvrige trafik.

Bak med meget lav hastighed.

Hold gerne en ret kurs 20-30 meter, mens du bakker.

Begynd at bremse med passende styrke og i passende afstand til målet. Hvis du har en bagsmæk eller dele, der rager ud, bør du standse højst 2 meter fra målet.

6. Højresving i kryds

Kryds er et af de mest farefulde steder, og der sker alvorlige ulykker der, især ved højresving. Ved cirka halvdelen af ulykkerne er det en cyklist eller knallertkører på lastbilens højre side, som bliver ramt, når lastbilen svinger til højre. Nogle af ulykkerne sker i lysregulerede kryds med cykelsti, hvor lastbilen svinger for grønt lys efter at have holdt for rødt sammen med cyklisten eller knallertkøreren. Kun en lille del af cyklisterne, der bliver kørt ned, er hurtige eller aggressive cyklister. En del lastbiler svinger med så høj hastighed, at chaufføren ikke får set sig godt nok for efter cyklister.

Nogle ulykker sker ved sammenstød med krydsende biler eller cykler. Tit skyldes det, at føreren af lastbilen ikke har overholdt sin vigepligt. Der sker også enkelte ulykker, fordi fodgængere krydser den kørebane, som lastbilen svinger ind på.

En mindre del af ulykkerne sker, fordi en bil kører ind i lastbilen bagfra, fordi lastbilen sætter hastigheden ned eller standser, når den skal svinge til højre.

Især på grund af risikoen for at overse cyklister ved din lastbils højre forreste hjørne, når du begynder at svinge, er det vigtigt, at du orienterer dig ekstra godt. Du skal i det hele taget være opmærksom på:

- Om du har for høj hastighed, både før og mens du svinger, så du ikke kan nå at orientere dig ordentligt.
- At tjekke, inden du svinger, om der kommer cyklister eller knallerter bagfra på din højre side.
- At huske på, at grønt lys ikke er tegn på fri bane til at svinge. Du skal stadig orientere dig, selvom der er grønt lys.
- At du kan komme til at fejlbedømme hastigheden på krydsende færdsel og afstanden til krydset.
- At holde øje med cyklister, knallertkørere og fodgængere, der går ud i krydset, efter at der har været grønt lys i noget tid.
- At du ikke laver en forkert bedømmelse af, hvor meget plads du har til at manøvrere på i forhold til den modkørende trafik og den trafik, der kommer bagfra. Det er især en risiko, hvis lastbilen har et stort overhæng bagtil, og hvis du svinger ind på en smal vej.
- At hvis du svinger med for høj hastighed, kan lastbilen komme over i den modkørendes vognbane på den vej, du svinger ind på. Du kan også miste herredømmet, hvis lasten flytter sig. Det kan især ske, hvis du for eksempel kører med halvfulde tanke, betonkanon eller ophængte dyrekroppe.
- At du får orienteret dig ordentligt og ikke overser krydsende fodgængere på den vej, du svinger ind på.
- Når du svinger, mens du bakker, fra en mindre befærde vej til en mere befærde vej.
- At hvis lastbilen har et stort udhæng, er der risiko for, at du kan ramme andre trafikanter, der overhaler.

Sådan orienterer du dig ved højresving:

- Når du skal svinge til højre, så vær især opmærksom på cyklister eller knallertkørere, der holder ved stoplinjen på højre side af lastbilen.
- Hold øje med cyklister og knallertkørere, der kommer bagfra på højre side af lastbilen – enten på kørebanen eller på cykelstien.

- Hold øje med cyklister, knallertkørere eller fodgængere, der kommer ud i det lysregulerede kryds, efter at der har været grønt et stykke tid.
- Hold øje med fodgængere, der er ved at krydse kørebanen på den vej, du svinger ind på.
- Hold øje med bilister, der kommer bagfra, og som ikke sætter hastigheden ned, før de svinger.
- Hvis der er dobbeltrettet cykelsti i krydset, så vær opmærksom på, at cyklister og knallertkørere kan komme fra begge retninger.
- Det kan være nedsat vejgreb, hvis der for eksempel er regn eller sne, eller hvis belægningen er glat (for eksempel brosten).
- Husk, at trafikanter fra venstre side i krydset kan have svært ved at orientere sig.
- Tænk på, at køretøjer kan have højere hastighed, end du lige skulle tro, for eksempel elcykler.
- Vær opmærksom på cyklister eller knallertkørere, der kommer bagfra, og som kan være skjult i den blinde vinkel bagud til højre.
- Hold øje med tegn på cyklister og knallertkørere, der kører over for rødt cyklistlys, eller som overser grøn højrepil eller grønt lys for biler og motorcykler, hvor de selv skulle være standset.
- Hold øje med tegn på modkørende, der svinger til venstre uden at holde tilbage.
- Hold øje med gående på vej ud i fodgængerfelt eller børn, der står ved hjørner af krydset.
- Se efter, om vejbanen er blokeret, for eksempel af et køretøj lige efter krydset.

Sådan gør du ved højresving i kryds ved mindre vej:

Når du kører frem mod krydset, så se efter, om der er almindelig cykelsti eller dobbeltrettet cykelsti, og om cykelstien stopper før der, hvor du skal svinge. Se efter, hvor cyklister og knallerter er i forhold til din lastbil. Brug spejle, og drej hovedet, så du kan tjekke, om der gemmer sig cyklister eller knallertkørere i de blinde vinkler, inden du svinger til højre.

Vurdér, om det er sikkert at overhale cyklister eller knallerter, inden du trækker ind for at svinge, eller om du skal blive bag dem.

Ved krydset bør du kigge til begge sider flere gange. Det gælder også, selvom der er højtænder eller stoplinje. Se også, om de kørende fra venstre side i krydset overholder deres vigepligt, hvis de har det.

Vurdér, om der er langt nok ned til næste trafikant, så han/hun ikke skal sætte farten ned, fordi du svinger. Kig også for at sikre, at der er nok plads i den nye vognbane til, at du kan være der. Hvis vognbanen er blokeret af noget, så planlæg dit sving efter det.

Læg mærke til, om der kommer nogle kørende fra venstre side i krydset, og om de overholder deres vigepligt.

Se efter modkørende, der vil svinge til venstre i krydset, og vurder, om de vil holde tilbage.

Hold øje med fodgængere, der er på vej ud i fodgængerfeltet eller over kørebanen, hvor du skal dreje hen.

Når du svinger, så vær sikker på, du kan gøre det, uden at cyklister og knallerter bliver tvunget til at sætte hastigheden ned eller standse.

Når du skal svinge til højre i et kryds med signalregulering, så hold øje med lyskurven og eventuelle pilsignaler, der viser, hvornår du må køre. Når der bliver grønt for højresving, så se også efter færdslen i krydset og især gående, der kan være på vej over kørebanen. Læg mærke til, om cyklister og knallertkørere standser for rødt på cykelstien, før du svinger.

Læg mærke til, om de modkørende, der vil svinge til venstre i krydset, vil holde tilbage – de kan finde på at svinge uden at holde tilbage. Hold også øje med, om der kommer nogen kørende fra højre, der vil vende i krydset.

Blink i god tid, inden du skal dreje.

Placér dig i vognbanen længst til højre eller i den korrekte vognbane, hvis der er flere. Kør ind bag cyklister og knallertkørere, hvis det ikke er muligt at overhale dem forsvarligt, inden du skal svinge. Kør så tæt på kørebanelinjen (eller kantlinjen) eller kantstenen, som du kan, så du forhindrer cyklister og knallertkørere i at køre frem på højre side af bilen.

Tilpas din hastighed, så den passer til forholdene.

Når du holder for rødt, holder du stadig øje med, hvor de er, og om der kommer flere.

Når det bliver grønt, skal du fortsat orientere dig og vurdere, om der er plads nok til at svinge på. Hvis du har behov for at overskride vejmidten, så tag hensyn til de øvrige trafikanter.

Brug venstre spejl til at holde øje med hastighed, afstand og hensigt fra trafikanter bag dig. Se efter krydsende fodgængere og modkørende på den vej, du vil svinge ind på.

Hold tilbage for cyklister og knallertkørere, der skal fortsætte ligeud i krydset. Det gælder også for modkørende cyklister og knallertkørere, hvis der er en dobbeltrettet cykelsti.

Har du brug for først at trække til venstre på vejen, skal du gøre det i god afstand til vejen, du skal dreje ned ad, og samtidig blinke til højre med blinklyset, så de andre trafikanter kan se, hvad du er i færd med at gøre.

Kør med lav hastighed, og stands eventuelt, før du krydser cyklisternes bane, så du kan orientere dig endnu en gang, inden du svinger.

Sluk blinklyset, så snart du har drejet.

Tilpas hastigheden og din placering efter færdslen på den vej, du er drejet ind på.

Du skal kunne svinge, både når du kører forlæns, og når du kører baglæns.

7. Venstresving i kryds

Ved venstresving kan der også ske ulykker. En del ulykker sker, hvis en bil kører ind i lastbilen bagfra. Det sker ofte, når lastbilen bremses for at svinge til venstre, eller når den begynder at svinge. Nogle af ulykkerne sker, fordi lastbilen kører ind i krydsende færdsel. Her er det i de fleste tilfælde lastbilen, der har den ubetingede vigepligt. Det er mest biler, der er impliceret, men det kan også være tohjulede trafikanter som for eksempel cyklister og knallertkørere. Mange ulykker sker, fordi lastbilen svinger til venstre ind foran en modkørende, der skal ligeud i krydset.

Når du kører med stort overhæng, er der større risiko for at påkøre en, der overhaler. Du skal især være opmærksom på:

- Hvis du kører med for høj hastighed, både før og mens du svinger til venstre, kan du have svært ved at orientere dig og ved at styre lastbilen sikkert. Hold derfor øje med hastigheden, og kør efter forholdene.
- Hvis du glemmer at blinke til venstre, inden du svinger. Når du blinker, ved dem, der kører bag dig, hvad du vil gøre.
- At du glemmer at orientere dig, hvis du kører bag en anden trafikant, der også skal svinge.
- At du fejlbedømmer, hvor hurtigt de andre trafikanter kører – både dem, der kører på den vej, du svinger ind på, og dem, der kører imod dig.
- At du forventer, at de andre trafikanter overholder deres vigepligt eller respekterer lyset.
- At du fokuserer på de modkørende, så du kommer til at overse andre ting i trafikken.
- Hvis du bliver utålmodig, fordi der hele tiden kommer modkørende, som du skal holde tilbage for.
- Hvis du svinger, inden du har set dig ordentligt for, fordi du ikke bryder dig om at holde i midten af et større kryds, eller fordi du er bange for at holde i vejen, når lyset skifter.
- Hvis du kun holder øje med lyset, og du så overser modkørende, fordi du tror, at grønt lys automatisk betyder fri bane til at svinge.
- Du kan overse krydsende fodgængere ved udkørslen af krydset.
- Du kan overse bagfrakommende cyklister og knallertkørere på dobbeltrettet cykelsti ved udkørsel af krydset.

Sådan orienterer du dig ved venstresving:

- Kig også i højre spejl.
- Tjek, om der kommer andre trafikanter bagfra på venstre side af lastbilen.
- Tjek, om der er dobbeltrettet cykelsti på den tværgående vej i krydset.
- Tjek, om der er nedsat vejgreb på grund af belægningen (for eksempel grus eller brosten) eller føret (for eksempel sne).
- Hold øje med kørende fra venstre side i krydset, der har svært ved at orientere sig.
- Hold øje med kørende fra venstre side, der kan køre hurtigere, end du umiddelbart tror (for eksempel elcykler).
- Hold øje med køretøjer, der fylder mindre og derfor let bliver overset, når de er sammen med større køretøjer.
- Hold øje med modkørende, der skal ligeud i krydset, og som kan være helt eller delvist skjult af modkørende, der holder i midten af krydset og venter på at svinge til venstre.
- Vær opmærksom på cyklister og knallertkørere på dobbeltrettet cykelsti fra venstre ved udkørsel af

krydset.

- Vær opmærksom på fodgængere, der krydser kørebanen eller er på vej ud i fodgængerfelt ved udkørsel af krydset.
- Vær opmærksom på børn på hjørnerne ved udkørsel af krydset.

Sådan gør du ved venstresving i kryds ved mindre vej:

Når du kører frem mod krydset, skal du se efter, om der kommer nogen på venstre side af lastbilen.

Blink i god tid, inden du skal dreje.

Placér dig længst til venstre i vognbanen, så du viser de modkørende trafikanter, der også skal svinge til venstre, hvad du vil gøre. Hvis der er en svingbane, skal du bruge den.

Tilpas hastigheden, så du stadig kan nå at orientere dig og overholde din vigepligt.

Kør frem til midten af krydset, og hold tilbage for modkørende trafik og fodgængere. Hold også tilbage for cyklister og knallerter, hvis de kører ud i krydset. Vis ved din placering i krydset, at du vil svinge til venstre.

Ved krydset bør du kigge til begge sider flere gange. Det gælder også, selvom der er hjåntænder eller stoplinje. Se også, om de kørende fra venstre og højre side i krydset overholder deres vigepligt, hvis de har det.

Du skal sikre dig, at du kan svinge eller køre frem til svingbanen i midten af krydset, uden at de andre trafikanter bliver tvunget til at sætte hastigheden ned eller standse.

Se til venstre i krydset for at sikre, at der er nok plads i den nye vognbane til, at du kan være der. Hvis vognbanen er blokeret af noget, så planlæg dit sving efter det.

Vurdér, om de andre trafikanter overholder deres vigepligt.

Se efter cyklister og knallertkørere på cykelstien til venstre i krydset. Se også efter gående i fodgængerfeltet og på kørebanen.

Vent med at svinge, hvis dit udsyn er dækket af modkørende, der også skal svinge til venstre. Så snart der er fri bane, skal du svinge.

Placér dig i højre side af den kørebane, du svinger ind på. Hvis der er flere baner, så vælg den, der passer til, hvor du skal hen, så du generer den øvrige trafik mindst muligt.

Sluk blinklyset, når du er færdig med at svinge, og sæt hastigheden op, så den passer til forholdene.

I kryds med signalregulering

Hold øje med lyskurven og eventuelle pilsignaler, når du er standset for rødt. Når der er grønt, kører du langsomt ud i krydset, mens du orienterer dig både til siderne, fremad og bagud. Vær især opmærksom på gående, der endnu er på kørebanen, eller som vil over, selvom lyset er skiftet til rødt. Vurdér, om de andre modkørende holder tilbage, og når krydset er frit, kan du svinge.

Kryds, hvor du selv har ubetinget vigepligt

Hvis det er et kryds, hvor du har ubetinget vigepligt, så bliv holdende ved hjåttænderne eller stoplinjen, eller hvor der er godt overblik. Vent med at køre ud, til der er nok plads til, at du kan komme ud. Hvis der er ventepåds i midten af vejen, skal du stadig vente på, at der er plads nok i trafikken mod venstre til, at du kan køre over.

Kryds med højrevigepligt

Hvis det er et kryds med højrevigepligt, skal du blive holdende, indtil du kan køre ud uden at blokere for de andre trafikanter. Vent med at køre ud, til der er plads nok både i den modkørende færdsel og i den færdsel, der kommer fra højre.

Kryds, hvor tværgående færdsel har ubetinget vigepligt, samt T-kryds ved svingning ind på sidevej

Hvis det er et kryds, hvor tværgående færdsel har ubetinget vigepligt, og hvis du kører i et T-kryds, hvor du svinger ind på en sidevej, skal du køre langsomt frem til midten af krydset og vente, til der er plads nok til, at du kan svinge til venstre uden at genere trafikken.

Kryds, hvor svingningen foretages fra midten af en vej uden svingbane og uden midterrabat

Hvis det er et kryds, hvor du skal svinge fra midten af en vej, og der ikke er svingbane eller midterrabat, skal du forsøge at undgå at dreje forhjulene til venstre, før du begynder at svinge.

T-kryds med svingning fra sidevej

Hvis det er et T-kryds, hvor du svinger fra en sidevej, skal du blive holdende der, hvor vejene skærer over hinanden, eller ved hjåttænder, hvis der er det, og der er god oversigt. Vent, til der er tilstrækkelig plads til at svinge til venstre. Det gælder også, hvis T-krydset har højrevigepligt, fordi andre trafikanter ofte kører, som om dem, der kommer fra sidevejen, har ubetinget vigepligt.

Øvelse 2

I øvelse 2 skal du lave de her manøvrer:

1. Kørsel forbi holdende køretøjer, gående mv.
2. Møde
3. Kørsel foran eller efter andre
4. Fremkørsel mod kryds
5. Ligeudkørsel i kryds
6. Højresving i kryds
7. Venstresving i kryds
8. Kørsel i rundkørsel.

Ovenstående øvelser træner dig i at køre forbi holdende køretøjer eller gående i vejkanten. Du skal også øve dig i at navigere sikkert, når du møder andre modkørende. Både når du kører bag andre eller foran andre, er det vigtigt at holde afstand og være opmærksom. Det kommer du også til at træne.

Du skal kunne køre sikkert i kryds, og derfor skal du øve dig i at køre frem mod kryds, men også at køre sikkert igennem krydset, både hvis du skal køre ligeud, og hvis du skal svinge til højre.

Derudover kommer du til at øve dig i at køre i rundkørsel – både hvordan du kører ind i den, og hvordan du sikkert kører ud af den.

Nogle af manøvrerne er mere krævende, men du vil lære dem i forbindelse med enkle og ukomplicerede veje og færdselsforhold. Når du udfører dem, vil det være på veje, hvor der ikke er så meget trafik.

Gør dig umage med både at orientere dig og at lave manøvren. Senere vil du skulle lave dem under mere komplicerede forhold.

1. Kørsel forbi holdende køretøjer, gående mv.

Når det kommer til ulykker under kørsel forbi holdende og fodgængere, sker cirka halvdelen af dem i højre side af vejen, hvor en lastbil påkører et andet køretøj. En del andre ulykker sker, når fodgængere træder ud på kørebanen. Når du kører forbi holdende biler eller lignende, skal du være opmærksom på flere ting. Det er:

- Hvis du kører for stærkt og med for lille afstand til biler, der holder parkeret, kan det være farligt, da det kan være svært at reagere hurtigt nok, hvis der sker noget.
- Mindre børn og mange ældre fodgængere kan træde ud foran eller bag ved en holdende bil eller bus.
- Børn er impulsive, og hvis de er sammen med andre børn, kan de være uopmærksomme.
- Knallerter og cykler kan slingre, når de sætter i gang og standser.
- At du har nedsat udsyn på grund af køretøjer, der holder parkeret.
- Du skal holde øje med tegn, der viser, at et holdende køretøj er ved at sætte i gang. Det kan være synlig udstødningsrøg, tændt blinklys eller stoplys, eller det kan være noget, der viser, at en cyklist eller knallertfører er ved at sætte i gang.
- Du skal holde øje med tegn på, at passagerer, fodgængere eller andre trafikanter træder ud på eller kører ud på vejen. Det kan være en bildør, der åbner, en bus, der standser ved et stoppested, en cyklist eller knallertfører, der vil krydse vejen, eller synlige fødder under en bil.
- Du skal holde øje med forskellige personer og dyr ved vejen. Det kan være børn, heste, eventuelt med ryttere, dyr som råvildt eller køer på vejen. Hold også øje med vejarbejde, fodgængere på vej ud i et fodgængerfelt eller en skolepatrulje.

Kørebanestriber

Kig efter kørebanestriber, der kan vise, at der kan være fodgængere på vejen, og at en del af kørebanen er beregnet til gående, der vil krydse vejen.

Færdselstavler

Der findes færdselstavler, der kan være gode at kende, hvis du kører forbi holdende køretøjer og gående.

Det er:

- Fodgængerfelt (A 17), der viser, at der er et fodgængerfelt længere fremme.
- Cyklister (A 21), der viser, at der kan være cyklister og knallertkørere på kørebanen, eller at de kan krydse den.
- Børn (A 22), der viser, at der er børn i nærheden, for eksempel ved skoler, fritidshjem, legepladser eller lignende.
- Ryttere (A 23), der viser, at der kan være ryttere på vejen – især på steder, hvor udsigten ikke er særlig god.
- Dyrevildt (A 26), der advarer om, at der kan være vildt på kørebanen.
- Kreaturer (A 27), der advarer om, at der hver dag går kreaturer på vejen, og at vejen derfor kan være glat eller fedtet. Sættes ofte på steder, hvor der er dårligt udsyn.
- Vejarbejde (A 39), der advarer om, at der kan være vejarbejdere på vejen.
- Fodgængerfelt (E 17), der viser, at der er et fodgængerfelt.

Skolebusser

Skolebørnskilt med gule blinklys sidder både foran og bag på busser, der kører med børn. Hvis blinklysene er tændt, kan der være børn på vej over kørebanen til eller fra bussen.

Orientér dig i god tid, hvis du skal køre forbi en skolebus. Orientér dig som ved vognbaneskift og sammenfletning, og brug spejle og drej hovedet for at sikre, at der ikke er nogen børn i den blinde vinkel. Hold også øje med de andre trafikanter som for eksempel modkørende, der pludselig kan dukke op.

Se efter tegn på, at der pludselig kan ske noget. Det kan for eksempel være et barn, der pludselig løber over vejen. Flyt hele tiden blikket, så du ikke låser blikket fast på én ting. Se også efter gående eller andre trafikanter, der vil krydse kørebanen – både i fodgængerfelt og uden for fodgængerfelt. Læg også mærke til, om der er en skolepatrulje, der hjælper eleverne over vejen.

Når du har overhalet bussen, skal du igen orientere dig ved at kigge i spejlene og dreje hovedet, inden du trækker ind igen.

Sådan gør du, når du skal køre forbi holdende køretøjer, gående mv.:

Sænk hastigheden i god afstand til køretøjer, der holder, børn, heste, kreaturer, vejarbejde mv., hvis det er nødvendigt for at orientere dig og undgå afværgemanøvre.

Stands, hvis det er nødvendigt, for at give plads til busser, der blinker ud fra et stoppested.

Hvis vejen er smal, og du skal køre forbi et køretøj, der holder, så vent eventuel på modkørende, så du har bedre plads.

Træk ud i god afstand til det, du skal køre uden om. Dyt gerne, hvis det er nødvendigt, og vær samtidig klar til at bremse. Hvis der ikke er noget fortov, og der er gående på kørebanen, så giv dem tid til at gå ind til

siden, og hold god afstand til dem, når du passerer. Hold også god afstand til det eller dem, du kører uden om.

Hvis der er glat eller fedtet føre, så sænk hastigheden, så gående ikke bliver stænket til. Hold passende sideafstand, når du kører forbi, og træk ind til højre på vejen, når du er kørt forbi – medmindre der er et køretøj lidt længere fremme, du også skal køre uden om.

Hold tilbage eller stands for gående eller andre i fodgængerfeltet – også selvom du har grønt lys.

Hvis du kører mod et fodgængerfelt, så sæt farten ned, så gående, der er i det eller på vej ud i det, kan se, at du vil holde tilbage for dem.

Kør med lav hastighed forbi skolepatruljer, og stands, hvis skolepatruljen er ved at hjælpe elever over vejen.

2. Møde

Der sker mange ulykker, når to trafikanter mødes – og især på smalle, tosporede veje. Halvdelen af ulykkerne sker frontalt, hvor en modkørende kommer over i lastbilens vognbane. En stor del sker midt på vejen eller i de modkørendes kørebane. Ofte er de modkørende person- eller varebiler. Kun en lille del af ulykkerne sker i forbindelse med overhaling. De risici, du især skal være opmærksom på, når du møder modkørende, er:

- Modkørende bilister, som kører hen over midten, og som måske har overset dig.
- Lastbiler er forholdsvis brede, og derfor er risikoen for en ulykke større på smalle veje.
- Lastbiler kan lave et kraftigt vindtryk og læ ved sidevind, og det kan påvirke modkørendes styring og kurs.
- Lastbiler kan komme til at slingre i sidevind, hvis de er tomme og har høj rigning.
- Lastbiler kan komme til at slingre eller komme lidt ud af kurs – især under skarpe sving.
- Større lastbiler kan på grund af deres størrelse og motorlarm virke skræmmende på andre trafikanter.
- Hvis du har kørt i længere tid, kan du blive mindre opmærksom på trafikken.
- Hvis du kører for stærkt, kan du miste kontrollen over lastbilen.
- Hvis du ikke er opmærksom, kan du ikke reagere i tide.
- Hvis du møder modkørende, der kører usikkert eller slingrer, skal du være opmærksom på, at de kan komme til at overskride midten af vejen.
- Læg mærke til, om vejen snævrer ind, eller om der er sving eller bakker forude, der gør det svært at orientere sig.
- Hvis det er glat eller fedtet føre, kan både du og en modkørende komme til at køre over midten af vejen.
- Se efter hindringer på vejen. Det kan også være trafikanter, der kører langsomt, eller fodgængere i din egen banehalvdel. Vurdér altid, hvor meget plads du har, når du overhaler en hindring, og kør efter det.
- Hindringer forude i din egen bane.
- Vejforhold, der gør, at modkørende kan komme over midten af vejen. Det kan for eksempel være,

hvis vejen er smal og ikke har striber, eller i vejsving, huller i vejen, vand på vejen, eller hvis det er glat eller fedtet føre.

- Steder, hvor der er dårlig oversigt, som for eksempel ved bakker, hvor det er svært at vurdere, hvor de modkørende er på vejen.
- At trafikken kan gøre, at modkørende kommer over midten af vejen. Det kan for eksempel være, hvis der holder et køretøj i deres side af vejen, hvis der er flere modkørende tæt efter hinanden, hvor den bagerste vil overhale, eller hvis en bil svinger ud fra en parkeringsplads i venstre side.
- Store og tunge køretøjer som for eksempel motorcykler eller køretøjer med påhængskøretøj, der på grund af deres styreegenskaber kan komme til at køre over midten af vejen i vejsving, eller hvis vejen er smal.
- Vejret – især sidevind – der kan gøre, at du selv eller modkørende bliver presset ud af kurs.
- Hvis du møder et vogntog, kan det fremkalde vindturbulens, som kan presse dig ud af kurs. Det er især farligt for de bløde trafikanter, for eksempel fodgængere eller cyklister.
- Hvis du uopmærksom, så du kommer over midten af vejen.

Kørebanelinjer

Der er to kørebanelinjer, du skal kende:

- Varslingslinje (Q 42), der bruges som forvarsel om, at der kommer spærrelinjer, eller den kan bruges som midterlinje på smalle veje, hvor oversigten er dårlig. De kan også bruges, hvor der er vendbare vognbaner, for eksempel i tunneller, hvor de bruges som dobbeltlinje.
- Spærrelinje (Q 44), som du ikke må køre hen over – medmindre det er meget særlige forhold, for eksempel vejarbejde eller en ulovligt standset eller parkeret bil.

Færdselstavler

Der findes nogle færdselstavler, der kan være gode at kende, når du møder modkørende trafikanter. Det er:

- Modkørende færdsel (A 18)
- Indsnævret vej (A 43-1-3)
- Fri bredde (UA 43) – den kan have en undertavle, der angiver den fri bredde
- Hold tilbage for modkørende (B 18)
- Modkørende skal holde tilbage (B 19)
- Vognbredde (C 41).

Signaler

Vær opmærksom på vognbanesignal (Y 17), hvor et rødt kryds viser, at du ikke må køre i den vognbane. En gul, blinkende, skrå pil viser, at du snart skal køre over i den vognbane, som pilen peger mod. Grøn pil viser, at du må køre i vognbanen i færdselsretningen. Hvis signalet skifter til rødt kryds, skal du skifte vognbane. Hvis det ikke er muligt, skal du standse.

Husk at orientere dig i god tid, om der kommer modkørende, og om der eventuelt er hindringer på vejen.

Lad være med at se for lang tid på den modkørende, da det kan gøre, at du styrer i retning mod vedkommende. Kig i stedet på midten af den fri vognbane, så du styrer mere stabilt.

Sådan gør du, når du møder en modkørende:

Sænk hastigheden, og giv signal, og træk så langt til højre, hvis der er risiko for, at den modkørende kommer over i din vognbane. Træk også ind, hvis den modkørende er ved at overhale noget i sin egen side og derfor er inde over midten af vejen.

Hvis du bliver overhalet, og du kan se, at der er ved at opstå en faresituation på grund af den modkørende, så forsøg at forhindre det, eventuelt ved at bremse.

Sænk også hastigheden i god tid, hvis du møder en modkørende på en smal vej.

Hold til højre på kørebanen, så du får god afstand til den modkørende, men husk at tage hensyn til andre trafikanter i vejsiden.

Hold dig bag ved gående, cyklister eller knallertkørere, indtil den modkørende er passeret, hvis vejen er smal.

Hvis din halvdel af vejen er spærret, eller der er hindringer på den, så stands, og lad modkørende passere, inden du kører videre. Hvis der er færdselstavler, der siger noget andet, skal du følge dem. Det skal du også, hvis der er lyskurv.

Hav hele tiden fuld kontrol over bilen, og vær parat til at reagere hurtigt, hvis der opstår turbulens på grund af vind, eller hvis der er ujævnheder i vejen eller lignende.

Hvis der er tre vognbaner, må du ikke køre i vognbanen yderst til venstre, medmindre det er en ensrettet vej.

3. Kørsel foran eller efter andre

Når du kører bag ved eller foran andre, er der risiko for, at der kan ske en ulykke. Ofte er modparten en person- eller varebil, men i en del tilfælde kan det også være en anden lastbil eller tohjulede trafikanter som cyklister, knallertkørere eller motorcyklister. I en stor del af ulykkerne kører lastbilen ind i en bil, der kører foran, og som bremser for at sænke farten eller for at dreje. Ved de andre typer ulykker bliver lastbilen påkørt bagfra. Nogle ulykker kan undgås, eller skaderne kan være mindre, hvis føreren overholder hastighedsgrænsen. Vær særlig opmærksom på:

- Lastbilens blinde vinkler bagud, der gør det svært at se nogle, der kører for tæt på.
- Lastbilens ringere bremseevne, der gør, at du kan komme til at køre ind i køretøjet foran dig, hvis det pludselig bremser.
- For lille afstand til den, der kører foran dig.
- Hvis du er uopmærksom.
- Hvis der kører en tæt på bag ved dig, så kan det være, fordi han vil overhale dig. Det kan være, at det er blevet muligt at overhale dig efter et vejsving, en bakketop eller efter et langt stykke, hvor det har været umuligt. Det kan også være, at han har fortrudt en overhaling og er ved at trække ind bag dig igen.

- Vejforhold kan gøre, at det pludselig er nødvendigt at sænke hastigheden eller bremse. Det kan være på grund af et vejsving, vejkryds, lyskurv, jernbaneoverkørsel eller hindringer på vejen.
- At trafikken kan gøre, at du eller de andre trafikanter pludselig må sænke hastigheden eller bremse. Det kan for eksempel være på grund af et parkeret køretøj i vejsiden, kø, krydsende fodgængere eller børn.
- Vejret kan gøre, at sigtbarheden er dårligere, eller at bremselængden er længere. Det kan for eksempel være i tåge, kraftig regn, sne eller ved glat eller fedtet føre.
- Særlige forhold ved det køretøj, der kører foran eller bag ved dig. Det kan for eksempel være, hvis det er et stort køretøj, der tager udsynet, hvis det ikke bremser, som det skal, hvis føreren er uopmærksom eller ikke kender stedet, eller det er et udrykningskøretøj.

Færdselstavle og vejafmærkning.

Færdselstavlen kø (A 20) viser, at der kan være risiko for kø. Sikkerhedssymbol (V 60) viser, hvilken afstand du bør have til bilen foran dig og bag ved dig. Der skal mindst være to sikkerhedssymboler mellem dig og bilen foran dig.

Sådan gør du ved kørsel foran eller efter andre:

- Kig tit i spejlene, men kun i kort tid ad gangen, så du stadig kan orientere dig om dem, der kører bag dig. Hold hele tiden øje med afstanden til den bil, der kører bag dig, og vurder, om den måske vil overhale.
- Hvis du skal sænke farten, så vurder, om du kan gøre det uden risiko for den, der kører bag dig. Kør, så din hastighed passer til forholdene, men kør ikke for langsomt.
- Hav så stor afstand til den, der kører foran dig, at du kan nå at reagere og bremse, hvis der sker noget.
- Kig ikke kun på den, der kører foran, men kig også så langt frem på vejen som muligt – også foran den, der kører foran dig. Se efter, om der er nogle foran, der svinger eller skifter vognbane, og om de har plads til det. Hold øje med, om biler, der overhaler, pludselig trækker ind foran din lastbil.
- Kør, så du følger med trafikken, hvis det kan lade sig gøre, og du ikke kører hurtigere, end du må.
- Vis i god tid med brug af lys, eller ved at du ændrer din hastighed og placering på vejen, hvad du har tænkt dig at gøre. Dem bagved kan være skjult i din blinde vinkel eller køre tæt på, og hvis du giver tegn i god tid, har de større chance for at se det og reagere.
- Hvis nogen vil overhale dig, så hjælp dem, hvis forholdene er til det. Du bør sætte hastigheden ned og køre helt ind i højre side af vejen – og eventuelt helt standse – så du er nemmere at overhale, og den bagved ikke kører for tæt på dig.
- Hold god afstand til den, der kører foran dig. Det vil i de fleste tilfælde svare til, at det vil tage 2-3 sekunder at komme derop, hvor bilen er, hvis føret er normalt. Det afhænger selvfølgelig af din rutine med at køre og færdselsforholdene.
- Hvis der er dårlig sigtbarhed, eller vejen er glat, så øg afstanden, og hold ekstra god afstand, så du kan nå at reagere.
- Uden for byerne skal du holde så stor afstand til den, der kører foran dig, at en trafikant, der overhaler, kan trække ind foran dig.
- Forsøg at undgå at sænke hastigheden eller bremse, hvis den bagved er tæt på – eller føret er dårligt. Det gælder især, hvis køretøjet bag dig har en dårlig bremseevne.

- Brug stoplyset i god tid, før du standser, eller hvis du pludselig må sætte hastigheden ned, så dem bag dig ved, hvad du gør.
- Øg afstanden til den, der kører foran dig, hvis vejen eller trafikken gør, at det er nødvendigt. Det kan for eksempel være, hvis der er huller i vejen, eller der er glat.

4. Fremkørsel mod kryds

Der sker mange ulykker i kryds, og for at undgå dem skal du være opmærksom på ikke at køre stærkere, end du kan nå at bremse og standse ved krydset, og at din bremselængde er længere, hvis du har læs på, end hvis du kører med en tom vogn. De ting, du skal være opmærksom på, og som kan øge risikoen for en ulykke, når du kører frem mod et kryds, er:

- Dårlig oversigt i krydset.
- Tegn på, at den, der kører foran dig, bremses for at svinge ind i en indkørsel lige før krydset.
- Tegn på, at den, der kører foran dig, bremses for gult lys for at svinge, holde tilbage eller orientere sig.
- Tegn på, at en i vognbanen til højre eller venstre for dig pludselig skifter vognbane og kører ind foran.
- Tegn på, at fodgængere i hjørnerne i krydset vil krydse kørebanen. Det er især børn og ældre, og det kan også ske, selvom der er rødt lys.
- Tegn på, at kørende fra venstre eller højre ikke overholder deres vigepligt, hvis der er en.

Vejvisertavler

Der findes nogle vejvisertavler, der kan være gode at kende, når du kører foran eller bag ved andre køretøjer:

- Pilevejvisere (F 11-14), der viser vej til geografiske mål som for eksempel byer og specielle mål som lufthavne, seværdigheder eller serviceanlæg.
- Frakørselsvejviser (F 16), der viser vej til geografiske mål som for eksempel byer. De står der, hvor banen til frakørsel begynder.
- Tabelvejviser (F 18), der viser afstand til målet, rutenummer eller lignende.
- Orienteringstavler, hvor der findes flere typer, for eksempel portalsorienteringstavle (G 11), diagramorienteringstavle (G 14), vognbaneorienteringstavle (G 15) og tabelorienteringstavle (G 18). De er tavler, der viser, hvilken retning du skal køre mod forskellige mål.
- Afstandstavle (H 41), der viser rutenummer og afstand til lokale steder.
- Blind vej (E 18).

Kørebanestriber

Der findes flere tavler, der viser kørebaner. Det er godt at kende dem. Det er:

- Vognbanelinje (Q 41) og bred punkteret kantlinje (Q 47), der viser, at du godt må skifte vognbane.
- Spærrelinje (Q 44) og ubrudt kantlinje (Q 46), der viser, at du ikke længere må skifte vognbane.
- Bred kantlinje (Q 46) og (Q 47), der viser de vognbaner, hvor du kan svinge til enten højre eller venstre.
- Vognbanepile (R 11), der viser, hvilken retning du skal køre i vognbanen. Hvis pilen er skrevet, hvor der også står "BUS", gælder pilen kun for busser.
- Dobbelt vognbanepil (R 13) gælder for to kryds, der kommer lige efter hinanden.

- Vognbanepil med svingningsforbud (R 14) gælder for et kryds, der ligger lige efter en sidevej, og som viser, at her må du ikke svinge ned.
- Vigelinje (S 11), som også kaldes hjattænder, der viser, at du har ubetinget vigepligt. Det vil sige, at du skal holde tilbage for alle, der kommer på den vej, du skal køre ind på eller over.
- Trekantsymbol (V 11), der viser, at du har ubetinget vigepligt i det lyskryds, der kommer.
- Stop (V 12), der viser, at du skal stoppe helt op, og at du har ubetinget vigepligt i krydset.
- Stoplinje (V 13), der viser, hvor du skal stoppe. Skiltet er i kryds, ved stoptavle eller ved stoptegn.
- Fodgængerfelt (S 17), der viser, at du så vidt muligt skal undgå at standse i fodgængerfeltet.

Færdselstavler

Der er nogle færdselstavler, der står i forbindelse med kryds, og som er gode at kende:

- Farligt vejkryds (A 11), der viser, at du har ubetinget vigepligt, hvis du kommer fra den vej, der krydser. Men det fortæller også, at der tit er dårlig oversigt, og at du derfor skal være ekstra opmærksom på trafikken. Tavlen kan også være med kun én vej (UA 99). Den betyder, at krydset er særlig farligt, og at der sker mange uheld i det.
- Lyssignal (A 19), der fortæller, at der er et lyssignal længere fremme.
- Hovedvej (B 16), der viser, at du har ubetinget vigepligt, hvis du kører på den vej, der krydser hovedvejen. Hvis der står noget andet på skiltene, skal du naturligvis følge dem.
- Hovedvej ophører (B 17), der viser, at hovedvejen slutter.
- Ophængt pilafmærkning (E 11) og vognbaner ved kryds (E 15) viser, hvilken retning du skal køre i vognbanerne.
- Påbudt kørselsretning (D 11) viser, hvilken retning du skal køre.
- Højresving forbudt (C 11.1).
- Venstresving forbudt (C 11.2).
- Ubetinget vigepligt (B 11).
- Forvarsling for stop (UB 11.1), der ofte sidder sammen med skiltet for ubetinget vigepligt.
- Dobbeltrettet cykelsti (UB 11.2), der viser, at der er en cykelsti på den tværgående vej, hvor cyklisterne kan køre i begge retninger.
- Letbane (UB 11.2), der viser, at den tværgående vej er en letbane, hvor toget kan køre i begge retninger.
- Stop (B 13), der viser, at du skal stoppe ved stoplinjen og så har ubetinget vigepligt.

Signallys i kryds

Der er nogle signallys i forbindelse med kryds, som er gode at kende:

- Hovedsignaler (X 11).
- Rødt lys betyder stop, og du skal stoppe ved stoplinjen eller i sikker afstand fra krydset, hvis der ikke er en stoplinje. Rødt og gult lys samtidig betyder også stop. Det betyder også, at lyset snart skifter til grønt.
- Grønt lys betyder kø, hvis vejen er fri. Du må dog ikke køre, hvis trafikken i krydset gør, at du ikke kan komme helt over krydset og på den måde kan komme til at spærre for andre trafikanter, når lyset skifter.
- Gult lys betyder stop og fortæller også, at lyset snart skifter til rødt. Du skal ikke stoppe, når

signalet skifter grønt til gult, hvis du er nået så langt frem, at det kan være til fare for andre trafikanter.

- Minus grønt signal (X 13) er for dem, der svinger til venstre, og viser, hvornår lyset for de modkørende skifter fra grønt til gult og rødt.
- Pilsignaler (X 12). Både rød, gul og grøn pil gælder for dem, der kører i den retning, pilen viser.
- Lyskurven gælder som ubetinget vigepligt.
- Hvis lyskurven ikke virker, skal du overholde den ubetingede vigepligt, hvis der er skilt for det. Hvis ikke, har du højrevigepligt.

Ubetinget vigepligt

Der er flere steder, hvor du har ubetinget vigepligt. Nogle steder er der sat skilte eller afmærkning, der fortæller, at der er ubetinget vigepligt, men det er ikke alle steder. Afmærkning må kun undlades, hvis det er tydeligt, at der er ubetinget vigepligt. Hvis det ikke er det, skal der være skilte eller afmærkning.

Du har ubetinget vigepligt, når du kører ud fra et område uden for veje som for eksempel en parkeringsplads, en ejendom eller en tankstation, eller når du kører ud fra en mindre vej som for eksempel en gågade, et opholds- eller legeområde, en markvej eller en sti.

Du har også ubetinget vigepligt, hvis du kører ud og hen over et fortov, en cykelsti eller en rabat, der er højere end vejen. Overkørslen skal have en anden belægning end den vej, du kører over. Det kan for eksempel være brosten eller betonsten, eller at fortovet eller cykelstien løber langs den vej, du kører ud på. Derudover kan overkørslen være snævret ind.

Højrevigepligt

Der er steder, hvor du har højrevigepligt. Det betyder, at du skal holde tilbage for alle, der kommer fra højre.

Du har også højrevigepligt, hvor der ikke er ubetinget vigepligt. Det gælder dog ikke, når du skifter vognbane eller ved sammenfletning.

Hvis du ikke kan se afmærkningen, for eksempel på grund af snevejr, har du også højrevigepligt.

Udrykningskøretøjer

Du skal altid give plads til udrykningskøretøjer, så de hurtigt kan komme forbi.

Sådan gør du, når du kører frem mod et kryds:

Orienter dig i krydset, og se efter lyskurven, vognbaner og vigepligt. Bedøm også, hvor god oversigt du har i krydset, og se efter, om der er fodgængere på vej over vejen eller ud i fodgængerfeltet.

Vurdér, om du kan nå ud af krydset, inden lyset skifter til grønt for den tværgående trafik. Overvej, om du bør standse, og brems langsomt frem mod krydset.

Kør med så lav hastighed, at du kan orientere dig om trafikken, lyset og vigepligten. På den måde viser du også de andre trafikanter, at du vil overholde din vigepligt, hvis du har en.

Skift til den rigtige vognbane. Hvis der er flere vognbaner til færdsel i samme retning, og der ikke er nogen vognbanepile, skal du placere dig i vognbanen længst til højre, hvis du skal svinge til højre. Hvis du skal køre ligeud eller svinge til venstre, placerer du dig i vognbanen helt til venstre.

Hvis der er flere spor og vognbanepile i samme retning, skal du placere dig i højre vognbane, medmindre trafikken gør, at du ikke kan, eller det ikke passer med den vej, du skal.

Hvis der ikke er markerede vognbaner, skal du placere dig så langt til højre på kørebanen, som du kan, hvis du skal svinge til højre. Hvis du skal svinge til venstre, placerer du dig ude ved midten af kørebanen. Hvis vejen er ensrettet, kan du placere dig helt til venstre på kørebanen.

Lad være med at køre ind i et kryds, hvor du selv har vigepligt, hvis trafikken gør, at du ikke kan komme ud af krydset uden at være til gene for de andre trafikanter.

Når du kører hen mod et kryds, kan du køre frem uden at standse, hvis trafikken tillader det, og du har god oversigt. Hvis du bliver nødt til at standse, skal du i god tid slippe speederen og først koble ud, lige inden du standser.

Kryds med dårlig oversigt, hvor du har vigepligt

Hvis du kører ind i et kryds, hvor du har dårlig oversigt, og hvor du samtidig har vigepligt, så sæt hastigheden ned i god tid, så du kan nå at standse inden den tværgående vej, hjaltænder, stoplinje eller fodgængerfelt. På den måde viser du også de andre trafikanter, at du vil overholde din vigepligt.

Hold tilbage for gående, der er på vej over vejen – også selvom der ikke er fodgængerfelt.

Kør langsomt frem mod krydset med foden på bremsen, og brems eventuelt helt op, så du kan nå at orientere dig.

Stand helt op ved stoplinjen, hvis det står på tavle, signal eller lignende.

Sørg for at få godt udsyn til begge sider på den tværgående vej. Kør gerne et lille stykke hen over fodgængerfelt, hjaltænder eller stoplinje, så du bedre kan se.

Kryds med dårlig oversigt, hvor færdslen fra sidevejene har vigepligt

Hvis der er trafikanter fra den tværgående sidevej, der har vigepligt, skal du stadig sætte hastigheden ned i god afstand til krydset, så du kan nå at standse og sikre dig godt udsyn, inden du kører ud i krydset.

Kryds, hvor udkørslen skal ske over fortov, rabat eller cykelsti

Hvis du kører ind i et kryds, hvor du skal krydse fortov, rabat eller cykelsti, skal du sætte hastigheden ned i god tid, så du kan nå at standse inden den tværgående vej, hjaltænder, stoplinje eller fodgængerfelt. På den måde viser du også de andre trafikanter, at du vil overholde din vigepligt.

Hold tilbage for fodgængere og cyklister på fortovet eller cykelstien.

Kør langsomt frem med foden på bremsen, og stands eventuelt ved fortov, rabat eller cykelsti, hvis det er nødvendigt, så du kan orientere dig.

Sørg for at få godt udsyn til begge sider på den tværgående vej. Kør gerne et lille stykke hen over fodgængerfelt, hjaltænder eller stoplinje, så du bedre kan se.

Kryds med god oversigt

Hvis du har god oversigt over krydset, så du kan orientere dig, allerede når du kører hen mod det, kan du lade være med at standse – medmindre der er noget i trafikken, der gør, at du skal stoppe, eller hvis der er et stopskilt.

Kryds med signalregulering

Hvis krydset har et lyssignal, skal du standse før fodgængerfelt eller stoplinje, hvis der er rødt.

Når lyset skifter fra grønt til gult, kan du fortsætte ind i krydset, hvis det vil være til fare for trafikanter bag dig, hvis du bremses op, eller hvis du ikke kan standse foran fodgængerfelt eller stoplinje.

Sæt hurtigt i gang, når lyset skifter til grønt og krydset er frit.

Bliv holdende, selvom lyset er grønt, hvis det ikke er muligt at nå ud af krydset, før signalet skifter til grønt for den tværgående trafik.

5. Ligeudkørsel i kryds

Når du kører ligeud, er der nogle tidspunkter, hvor der er stor risiko for, at der kan ske ulykker. Det er mest i kryds med vigepligt, at ulykkerne sker. Det er for eksempel, når du kører ligeud i et kryds. Ulykkerne sker tit, fordi lastbilen kører for stærkt. Det er tit andre trafikanter, der kommer fra højre eller venstre, der er involverede i ulykken, men det kan også være modkørende, der ikke holder tilbage for lastbilen, når de svinger til venstre i krydset. En stor del af ulykkerne, der sker, når lastbilen kører ligeud, sker i kryds med lys. En del af ulykkerne sker tit, fordi lastbilen kører over for rødt. Ofte er modparten andre biler eller varebiler. Det, du især skal være opmærksom på, er:

- At overholde din vigepligt, også selvom dit køretøj er større end de andre.
- Lastbilens længde og last, der eventuelt rager ud, da det kan øge risikoen for en ulykke, hvis du samtidig fejlbedømmer de krydsendes hastighed. Det er især, når du kører frem efter at være standset, fordi accelerationen er lav.
- For høj hastighed og for lav opmærksomhed på sidevejene, hvis de har vigepligt.
- For høj hastighed, når du kører frem mod et lysreguleret kryds. Tilpas hastigheden efter, hvor meget lastbilen er læsset.
- For høj hastighed, hvis du kører over for grønt lys.
- Husk at se dig godt for og ikke blot følge den, der kører foran.
- Pas på ikke at fejlbedømme hastigheden og afstanden hos de andre trafikanter, der krydser den tværgående vej.

- Vær også opmærksom på, at de andre trafikanter ikke altid overholder deres vigepligt, eller at de kan finde på at køre over for både gult og rødt.
- Vid, at de modkørende, der skal svinge til venstre, ikke altid holder tilbage.
- Vær også opmærksom på fodgængere, når du kører ud af krydset.
- Der kan være dobbeltrettet cykelsti på den tværgående vej i krydset.
- Kørende fra højre eller venstre side i krydset med særlige orienteringsvanskeligheder (det kan være børn og ældre på cykel, knallertkørere eller motorcyklister i dårligt vejr).
- Køretøjer med særlige fartegenskaber, der kan være uventet længe om at passere krydset.
- Køretøjer, hvor du let kan undervurdere deres fart (motorcykler, knallerter, elcykler og racercykler).
- Køretøjer, der fylder mindre og derfor let overses, når de er sammen med større køretøjer.
- Tegn på, at modkørende svinger til venstre uden at holde tilbage.
- Tegn på, at en cyklist eller knallertkører foran dig vil svinge til venstre uden at se sig for.
- Om nogen foran dig nedsætter hastigheden eller standser for at svinge ind i indkørsel eller lignende lige efter krydset.
- Fodgængere i krydssets fjerneste hjørner.

Kryds med dårlig oversigt samt kryds, hvor du har vigepligt

Hvis du kører ind i et kryds, hvor du har dårlig oversigt, og hvor du samtidig har vigepligt, så skal du orientere dig flere gange til begge sider i krydset ved skæringen med den tværgående vej, ved hjåttænder eller stoplinje (eller der, hvor udsynet er tilstrækkeligt).

Bedøm, om et ophold i færdslen er stort nok til at køre helt over krydset (eller til eventuel venteplads i gennembrudt midterrabat) uden at tvinge de kørende, som du skal holde tilbage for, til at sætte hastigheden ned eller ændre placering.

Bedøm, om dem, som kommer fra venstre (i kryds med højrevigepligt), overholder deres vigepligt.

Bedøm, om modkørende færdsel eller cyklister og knallertkørere foran dig, der vil svinge til venstre, holder tilbage.

Se efter fodgængere, der eventuelt træder ud på kørebanen ved krydssets modsatte hjørner.

Orientér dig om fri bane fremad i øvrigt, før du kører ligeud over krydset.

Kryds med dårlig oversigt, hvor færdslen fra sidevejen har vigepligt

Bedøm, om dem, som kommer kørende fra venstre eller højre, overholder deres vigepligt.

Bedøm, om modkørende færdsel eller cyklister og knallertkørere foran dig, der vil svinge til venstre, holder tilbage.

Se efter fodgængere, der eventuelt træder ud på kørebanen ved krydssets modsatte hjørner.

Orientér dig om fri bane fremad i øvrigt, før du kører ligeud over krydset.

Kryds med signalregulering

Hvis krydset har et lyssignal, skal du holde øje med signallyset og eventuelle pilsignaler, efter at du er standset for rødt lys.

Undlad kun at kigge på signallyset, mens du venter på grønt lys, men orientér dig også om færdslen i krydset, især gående, der endnu er på vej over kørebanen eller måske vil over, selvom det er for sent, eller kørende på tværs, der fortsætter over krydset i sidste øjeblik.

Se efter modkørende, der er særlig tilbøjelige til at svinge til venstre uden at holde tilbage i lyskryds.

Sådan gør du ved ligeudkørsel:

Sæt hurtigst muligt i gang efter standsning ved skæringen med den tværgående vej, ved vigelinje eller stoplinje, hvis der er fri bane til ligeudkørsel.

6. Højresving i kryds

Se øvelse 1, punkt 6.

7. Venstresving i kryds

Se øvelse 1, punkt 7.

8. Kørsel i rundkørsel

Den almindelige type ulykker i rundkørsler sker, når trafikanter i rundkørslen kører sammen med trafikanter, der kører ind i rundkørslen. Derudover sker der en del ulykker, når en trafikant kører ind eller ud af rundkørslen. Det sker, fordi chaufføren ikke holder tilbage for cyklister eller knallertkørere. Nogle ulykker sker med fodgængere, der krydser kørebanen, hvor du kører ud af rundkørslen. I en rundkørsel skal du være særlig opmærksom på:

- Hvis du kører for hurtigt ind i rundkørslen, og du fejlbedømmer rundkørselens form, så svinget i den er skarpere, end du tror.
- Om du kører med for høj hastighed i rundkørslen, så du ikke kan holde den rigtige placering i vognbanen, og hvor der også er risiko for, at lastbilen skrider ud eller vælter, hvis der er glat og fedtet føre.
- Hvis du kører med for høj hastighed i rundkørslen, så lasten flytter sig, og hvor der er risiko for, at du skrider ud. Det sker især, hvis lastbilen kører med halvfulde tanke, betonkanon eller ophængte dyrekroppe.
- Hvis du kører med for høj hastighed eller accelererer for hurtigt ved udkørslen, er der risiko for, at lastbilen kan vælte.
- Hvis du kører for hurtigt frem mod rundkørslen, så du ikke får set dig godt for, og hvor du kan have svært ved at overholde din vigepligt.
- Om du fejlbedømmer føret, når det for eksempel er glat eller fedtet.
- Om du fejlbedømmer hastigheden af dem, der kører i rundkørslen, når du kører ind. Det er især i forbindelse med cyklister og knallertkørere, at du kan tage fejl.
- Om du får kigget efter cyklister og knallertkørere, der kommer bagfra, og fodgængere, der er på vej over kørebanen ved udkørslen fra rundkørslen.
- At du fejlbedømmer, om de andre trafikanter overholder deres vigepligt.
- At vurdere, om der kan være glat.
- At holde øje med køretøjer fra venstre side af rundkørslen, der kan køre hurtigere, end du tror, for eksempel elcykler.

- At holde øje med cyklister og knallerter, der kommer bagfra, og som kan være skjult i din blinde vinkel.
- At holde øje med tegn på, om cyklister og knallertkørere kører over for rødt lys i rundkørslen, når du har grønt.
- At holde øje med fodgængere, der er på vej ud i fodgængerfeltet, og krydsende fodgængere, når du kører ud af rundkørslen.

Færdselstavler

Der er nogle færdselstavler, der står i forbindelse med, at du kører ind i en rundkørsel:

- Rundkørsel (A 16), der viser, at der er en rundkørsel forude.
- Ubetinget vigepligt (B 11), der sammen med vigelinje eller hjænder (S 11) viser, at du skal holde tilbage for dem, der kører inde i rundkørslen, når du selv skal køre derind.
- Påbudt kørselsretning til højre (D 11), der viser, at du kun må køre i én retning i rundkørslen.
- Påbudt kørselsretning i rundkørsel (D 12), der står lige før en rundkørsel, hvor der ikke er plads til færdselstavler i midten af rundkørslen.

Sådan gør du ved kørsel i rundkørsel:

Kør frem mod rundkørslen i lav fart, så du har tid til at orientere dig om skilte og lys i rundkørslen. Det kan for eksempel være lyskurv, vognbaner og vigepligt.

Orientér dig i rundkørslen på samme måde som ved vognbaneskift og sammenfletning, og ligesom når du kører foran andre.

Se efter cyklister og knallertkørere, og brug reglerne for højresving i kryds, når du kører ud af rundkørslen. Se også efter krydsende fodgængere.

Se efter kørende fra venstre i rundkørslen, og vurder, om der er plads nok til, at du kan være der, inden du kører ind. Kør ind i rundkørslen, så snart der er plads.

Tilpas din hastighed gennem rundkørslen, så den passer til lastbilens opbygning og den last, der er på, og du kan nå at orientere dig om færdselsreguleringen, lys eller overholde vigepligten.

Hvis du skal køre ud af rundkørslen ad den første sidevej, skal du holde helt til højre i rundkørslen og blinke til højre. Hvis du skal køre ud af rundkørslen ad den sidste sidevej, skal du holde helt til venstre, ligesom hvis du skulle svinge til venstre i et kryds. Blink samtidig til venstre. Når du nærmer dig den sidevej, du skal dreje ned ad, skal du placere dig, præcis som når du svinger til højre. Hold tilbage for gående, der krydser kørebanen, eller som er på vej ud i et fodgængerfelt.

Vælg altid den vognbane, som passer bedst til trafikken og der, hvor du skal hen.

Udkørsel ad første sidevej

Når du skal køre ud af rundkørslen, skal du køre i højre vognbane og køre så tæt på kørebanekanten, som du kan. Det er, fordi du har nedsat mulighed for at orientere dig langs lastbilens højre side. Hvis der er en speciel bane til dem, der skal svinge, skal du tage den.

Placér dig i vognbanen, ligesom når du skal svinge til højre. Blink til højre.

Hold tilbage for fodgængere, cyklister og knallertkørere, inden du drejer. Skal du køre ud af rundkørslen mellem første og sidste udkørsel, skal du køre på samme måde.

Udkørsel ad sidste sidevej

Placér dig i venstre vognbane, og blink til venstre, så de andre kan se, at du bliver i rundkørslen. Hvis der er en speciel bane til dem, der skal sent ud af rundkørslen, tager du den.

Skift til højre vognbane, når du nærmer dig den vej, du skal køre ud af rundkørslen. Brug reglerne om vognbaneskift, og giv tegn til højre ud for den sidevej, du vil køre ad. Det er, så de andre trafikanter kan se, hvad du vil gøre. Hvis der er en speciel bane til udkørsel af rundkørsel, bruger du den.

Placér dig i forhold til cyklister og knallertkørere som ved højresving i kryds.

Hold tilbage for gående, der krydser kørebanen ved udkørslen, eller som er på vej ud i et fodgængerfelt.

Udkørsel mellem første og sidste sidevej

Vælg den vognbane, som passer bedst til der, hvor du skal hen. Hvis der er en speciel bane, så brug den.

Skift til højre vognbane, og blink til højre, når du nærmer dig den vej, du vil køre ad.

Placér dig i forhold til cyklister og knallertkørere som ved højresving i kryds.

Hold tilbage for gående, der krydser kørebanen, eller som er på vej ud i et fodgængerfelt.

Øvelse 3

I øvelse 3 skal du udføre følgende manøvrer uden for tættere bebyggede områder:

1. Placering under ligeudkørsel
2. Hastighed under ligeudkørsel
3. Kørsel forbi holdende køretøjer, gående mv.
4. Møde
5. Kørsel foran eller efter andre
6. Overhaling.

På veje uden for tættere bebyggede områder skal du køre på forskellige veje, hvor kørebanebredde og vejforløbet er forskelligt, så der både er stejle bakker og skarpe vejsving. Når du kører, skal du lære at placere dig i den rigtige bane, hvis der er flere vejbaner. Du skal kunne holde en given hastighed, når du

kører ligeud. Du skal også kunne køre forbi holdende køretøjer eller fodgængere, ligesom du skal kunne køre foran eller efter andre. Når du møder modgående køretøjer, skal du kunne køre forbi, ligesom du skal kunne overhale sikkert og selv lære at reagere hensigtsmæssigt, når du selv bliver overhalet. Derudover skal du kunne køre ind på og ud fra motorvej. Hvis du bor et sted, hvor der ikke er motorvej, vil du lære motorvejskørsel på lange vejbaner, hvor du både lærer at accelerere og bremse.

1. Placering under ligeudkørsel

Brug den erfaring, du har fra øvelse 1 om at placere dig i vognbanen, når du kører ligeud.

2. Hastighed under ligeudkørsel

Brug den erfaring, du har fra øvelse 1 om at vælge den bedste hastighed, når du kører ligeud. Vær dog opmærksom på hastigheden, når du kører i skarpe sving eller på stejle bakker. Vær desuden opmærksom på:

- Hvis du kører i en lastbil med en tank, er den mindre retningsstabil. Især hvis tanken er halvfuld, er der større risiko for at vælte i skarpe sving. Risikoen er til stede allerede ved en hastighed på omkring 30 km/t.
- Hvis du kører op ad bakke i glat føre, kan de trækkende hjul komme i spin, og det øger risikoen for, at du skrider ud.
- Det er nemt at undervurdere din egen hastighed, og hvor skarpe vejsving er.
- Du kan fejlbedømme vejgrebet, især i vejsving, når det er glat eller fedtet føre.
- Forkert dæktryk, slidt dækmønster eller forkert belæsning, der kan nedsætte vejgrebet.
- Hvis du er træt, og hvis du er påvirket af spiritus eller narkotika.
- Hvis du drejer kraftigt på rattet – især hvis du kører med høj hastighed.
- Hvis du er uopmærksom.
- Se efter bump, og kør meget langsommere end det, der står på skiltene.
- Vær opmærksom på vejsving eller bakker, der nedsætter oversigten og skjuler eventuelle hindringer. Det kan for eksempel være langsomme køretøjer som cykler eller fodgængere.
- Hold øje med skarpe vejsving, der kræver et særlig godt vejgreb.
- Vær opmærksom ved jernbaneoverkørsler forude, hvor der er dårlig oversigt.
- Vær opmærksom ved kørebanelægning, der har lav friktion, og hvor du har nedsat vejgreb. Det er for eksempel på grusveje eller brosten.
- Læg mærke til vejrbump, der er lavet for at sænke hastigheden.
- Hold øje med hindringer i din egen vognbane. Det kan være parkerede køretøjer, trafikanter, der kører foran dig, eller fodgængere, der krydser vejen.
- Vær opmærksom på vejrforhold, der kan nedsætte dit udsyn. Det kan for eksempel være, hvis du bliver blændet af solen, hvis det regner, eller det er tåget. Glat og fedtet føre nedsætter vejgrebet, og derfor bør du også være opmærksom på det.

Kørebanelinjer

Der findes flere tavler, der viser kørebanelinjer. Det er godt at kende dem. Det er:

- Rumlestriber (S 18). Det er de smalle striber på tværs af kørselsretningen, der larmer, hvis du kører over dem. Hvis der er rumlestriber, skal du være særlig opmærksom.

- Bump (S 32). Det er de kvadratiske felter på tværs af vejen, der viser, at her er et bump.

Færdselstavler

Der er nogle færdselstavler, som er gode at kende:

- Lokal hastighedsbegrænsning (C 55), der viser den højeste tilladte hastighed, du må køre på strækningen. Tavlen kan være en elektronisk tavle.
- Ophør af lokal hastighedsbegrænsning (C 56).
- Ophør af forbud (C 59). Den ophæver også lokal hastighedsbegrænsning.
- Mindste hastighed (D 55), som viser, at du ikke må køre langsommere end det, tavlen viser. Den strækning, som reglen gælder på, kan være vist på en undertavle (U 2).
- Ophør af mindste hastighed (D 56).
- Tættere bebygget område (E 45) viser blandt andet den generelle hastighedsgrænse på 50 km/t.
- Ophør af tættere bebygget område (E 56) viser, at hastigheden på 50 km/t. ikke gælder mere.
- Anbefalet hastighed (E 39) viser, at vejen ikke er egnet til at køre på med højere hastighed end den, der står på skiltet. Den strækning, som det gælder, kan være vist på en undertavle.
- Anbefalet hastighed ophører (E 40).

Der findes også færdselstavler, der siger noget om vejens overflade:

- Glat vej (A 31) viser, at kørebanen kan være unormalt glat. Årsagen til det kan stå på en undertavle, for eksempel "Glat i vådt føre" (UA 31).
- Ujævn vej (A 37) advarer om, at der er farlige ujævnheder i vejen.
- Løse sten (A 37) advarer om, at der er stor fare for stenslag.
- Farlig rabat (A 35) betyder, at rabatten kan være farlig. Årsagen kan stå på en undertavle, for eksempel "Blød rabat" eller "Høj kant".
- Bump (A 36) viser, at der er bump forude, så du skal sænke farten.
- Område med fartdæmpning (E 33).
- Ophør af område med fartdæmpning (E 54).

Der findes desuden færdselstavler, der siger noget om, hvordan vejen forløber:

- Vejsving (A 41.1-2 og 42.1-2) advarer om, at der kommer henholdsvis farlige højresving eller farlige venstresving, og at der kan være flere farlige sving efter hinanden.
- Hastighedsangivelse (UA 41), der viser den hastighed, du kan køre gennem svinget med.
- Kantafmærkningspæle (N 41), kantafmærkningsplader (N 42) og retningspile (O 41-42), der forstærker markeringen af for eksempel vejsving.
- Stejl nedkørsel (A 46.1).
- Stejl stigning (A 46.2).
- Indsnævret vej (A 43.1-3).

Ved jernbaneoverkørsler kan der være forskellige færdselstavler:

- Anden fare (A 99) med undertavlen "Spør" viser, at der er spor, der krydser vejen. Her advarer personale med flag, signallygte eller på anden måde, når et tog nærmer sig.
- Jernbaneoverkørsel uden bomme (A 72), der advarer om, at der er en jernbaneoverkørsel forude.

Den kan eventuelt have en undertavle som for eksempel "Se efter tog" (UA 72) eller "Forvarsling for stop" (UB 11.1).

- Jernbanekørsel med bomme (A 73) advarer om jernbaneoverkørsel forude.
- Stop (B 13), der viser, at kørende skal stoppe, før de kører over jernbanespor.
- Varsling af elektrificeret bane (UA 73).
- Afstandsmærker (A 75), der viser afstanden til jernbaneoverkørslen. Den er ofte tredelt, så den tæller ned til overkørslen.
- Krydsmærker for enkeltsporet eller flersporet jernbaneoverkørsel (A 74.1-2). Det sættes umiddelbart foran jernbaneoverkørslen.
- Rødt blinksignal ved jernbaneoverkørsel (Z 72.2). Der kan eventuelt også være en klokke og bom. Signalet fortæller, at du skal standse før stoplinjen eller i sikker afstand til sporene, signalet eller bommen.

Endelig findes der en række færdselstavler, der advarer mod farer forude:

- Fodgængerfelt (A 17), der advarer om, at der er et fodgængerfelt forude.
- Lyssignal (A 19), der viser, at der er et lyssignal forude, men at det måske kan være svært at se.
- Stenskred (A 34), der viser, at der er fare for, at der kan være nedfaldne sten på vejen.
- Sidevind (A 95), der advarer om, at der kan være kraftig sidevind, der kan slå bilen ud af kurs – især hvis du kører med høj hastighed.
- Anden fare (A 99), hvor en undertavle fortæller, hvad faren er.
- Fodgængerfelt (E 17), der er sat ved selve fodgængerfeltet.
- Oplukkelig bro (A 91).
- Havnekaj (A 92).

Sådan gør du omkring hastighed under ligeudkørsel:

For at sikre, at du ikke kører for stærkt, så bedøm hastigheden efter dit synsindtryk fra vejen, vibrationer fra bilen og lyden fra motoren, vindsus, dækstøj mv. Tjek også hastigheden på speedometret.

Se efter kørebanestriber eller færdselstavler, der advarer dig om vejsving, hastighedsbegrænsninger, jernbaneoverkørsler eller andre forhold, der kan have betydning for hastigheden.

Bedøm hele tiden den fri standselængde foran bilen, så du sikrer, at du holder god afstand til den, der kører foran dig.

Se efter bagfrakommende, der accelererer, umiddelbart før de kører op ad en bakke. Det er især tunge køretøjer, der gør det.

Se til begge sider efter tog, der kan nærme sig ved en jernbaneoverkørsel – også selvom der måske ikke er blinksignaler eller lyd.

Kør så hurtigt, at du stadig tager hensyn til vejens tilstand, færdselsforholdene, sigtbarheden, og hvad der er lovligt på strækningen, og kør, så du glidende kan skifte til et passende gear.

Skift gear, når bilens elektroniske indikator viser det, hvis der er sådan en i bilen. Kør i så højt gear som muligt for at spare på brændstof, men uden at motoren sejtrækker.

Hold hastigheden nogenlunde jævn, og brug speederen behersket, eller brug fartpilot.

Tilpas hastigheden, så du stadig har fuld kontrol over bilen, og så den kan standse inden for en overskuelig strækning eller før en hindring, du kan se i forvejen.

Når du nærmer dig en bakke, så skift eventuelt til lavere gear før bakken, og benyt eventuelt krybesporet, hvis du ikke kan holde den påbudte mindste hastighed op ad bakke. Er det en bakke, hvor du ikke kan se over toppen, så sæt hastigheden ned. På vej ned ad bakken, skal du vælge et passende gear til kørsel efter bakkens hældning og længde og holde en jævn hastighed ved at lette trykket på speederen. Skift eventuelt til et lavere gear, eller brems let med mellemrum, men undlad vedvarende bremsning over en længere strækning.

Før et sving skal du vælge et passende gear efter svingets skarphed og køre gennem svinget med konstant hastighed, det vil sige uden hverken at accelerere eller bremse, hvis forholdene i øvrigt tillader det. På vej ud af svinget accelererer du let, samtidig med at lastbilen rettes op.

Sænk hastigheden før en jernbaneoverkørsel, uanset hvad der står af skilte eller mærkninger, så du kan nå at standse, hvis der skulle komme et tog.

Stand ved stoplinjen eller i god afstand før krydsmærket, blinklys eller bom, hvis der skulle komme et tog, eller hvis blinklyset er tændt, hvis bommene er på vej ned eller op, eller hvis du på anden måde bliver advaret om toget.

3. Kørsel forbi holdende køretøjer, gående mv.

Se øvelse 2, punkt 1.

4. Møde

Se øvelse 2, punkt 2.

5. Kørsel foran eller efter andre

Se øvelse 2, punkt 3.

6. Overhaling

Der kan ske ulykker under overhaling. Modparten er i de fleste tilfælde selve det overhalede køretøj og oftest en cyklist eller personbil. I nogle tilfælde er der tale om modkørende som modparter. Ved overhaling skal du især være opmærksom på:

- At du kan fejlbedømme lastbilens bredde, så der er risiko for, at du kommer for tæt på cyklister eller knallertkørere, du overhaler.
- At du kan fejlbedømme længden på lastbilen, så du trækker for tidligt ind foran den, du har overhalet, hvor det især er cyklister og knallertkørere, der er udsatte.

- At der er risiko for, at der – på grund af lastbilens størrelse – kan komme et kraftigt vindtryk på lastbilens side og bagud, så cyklister eller knallertkørere kan komme ud af kurs, når du overhaler.
- At du kan fejlbedømme lastbilens accelerationsevne og tophastighed.
- At du kan fejlbedømme, hvor meget plads du har brug for til at overhale, hvis du kører næsten samme hastighed som den, du vil overhale.
- At du ikke har orienteret dig godt nok, inden du begynder at overhale, eller at du har overset et forbud om at overhale på strækningen.
- At du har undervurderet, hvor lang strækning du har brug for til at kunne overhale, hvis der er hindringer forude som for eksempel sving, bakker, kryds, hastighedsbegrænsning eller modkørende.
- At du har undervurderet, hvor lang strækning du har brug for til at kunne overhale, hvis du vil overhale lange køretøjer eller vogntog.
- Hvis du har undervurderet, hvor hurtigt de modkørende kører.
- At din reaktionstid bliver længere, når du er i tvivl, om overhalingen er mulig, så du mister tid til at gennemføre overhalingen.
- Hvis du er utålmodig, fordi du i længere tid har kørt bag en, der kører langsomt.
- Hvis du kører efter en, der kører foran dig, og som overhaler, og du ikke selv har orienteret dig, om det er sikkert at overhale.
- Hvis der er kraftig vindturbulens ved overhaling af vogntog.
- Hvis du overhaler store køretøjer på en våd kørebane, så dit udsyn bliver nedsat på grund af sprøjt fra vejen.
- Om du mangler udsyn over din overhalingslængde på grund af bakker, sving, kryds eller dårlige vejforhold, for eksempel tåge, sne, kraftig regn eller lavtstående sol.
- Om der er modkørende i overhalingsbanen.
- Om der kommer nogle bagfra, der er ved at overhale, eller om der er nogle, der kører bagved, der er begyndt at overhale, og som kan være skjult i dine blinde vinkler.
- Om den foran dig giver tegn til at ville overhale.
- Om den foran dig viser tegn på, at han vil standse eller svinge eller på anden måde ændre den måde, han kører på.
- Om der er tegn på, at den foran dig ikke er opmærksom på, at du vil overhale.
- Om den foran dig har svært ved at styre køretøjet eller har svært ved at orientere sig.
- Om der er flere, der kører foran i en kolonne, hvor der er kort afstand mellem dem.

Kørebane­striber

Der findes afmærkninger, der er gode at kende:

- Var­slingslinjer (Q 42), der viser, at der snart kommer spærrelinjer, eller den kan bruges som midterlinje, hvis vejen er smal og der er dårlige oversigtsforhold. I vejkryds kan den bruges til at vise, hvor du skal køre. I særlige tilfælde kan den bruges til at vise, hvor du skal køre, hvis vognbanerne er forskudt, for eksempel under vejarbejde.
- Spærrelinje (Q 44), der ikke må overskrides, når du overhaler. Den bruges tit på steder, hvor du ikke må overhale, fordi der er dårlig oversigt. Det kan være på bakker eller i vejsving. Det er dog tilladt at overhale, hvis der er tilstrækkelig plads inden for spærrelinjen – det vil sige, hvis der er mere end

én vognbane, og der ikke er nogen modkørende.

- Dobbeltlinjer (Q 41-44), hvor du skal rette dig efter den linje, der er nærmest din bil. Hvis den er punkteret, må du køre over den, men hvis den er fuldt optrukket, må du ikke køre over den.
- Fodgængerfelt (S 17), hvor du gerne må overhale, men kun hvis du har fuldt udsyn over fodgængerfeltet.

Færdselstavler

Når du skal overhale, er der nogle færdselstavler, der er gode at kende:

- Overhaling forbudt (C 51), der viser, at det er forbudt at overhale andre køretøjer end tohjulede cykler eller tohjulede knallerter. Der kan være en undertavle, der fortæller, at det kun gælder for bestemte køretøjer som for eksempel lastbil eller lastbil med påhængskøretøj.
- Ophør af overhalingsforbud (C 53).
- Ophør af forbud (C 59), der viser, at det igen er tilladt at overhale, hvis du kan overhale sikkert.
- Overhaling med lastbil forude (C 52).
- Ophør af overhaling med lastbil forude (C 54).
- Krydsmærke for jernbaneoverkørsel (A 74 1-2), der viser, at det er forbudt at overhale.

Sådan gør du ved overhaling:

Orientér dig flere gange, så du er sikker på, at det er sikkert at overhale.

Bedøm den tid og vejlængde, du har brug for til at overhale, og tag hensyn til eventuelle hindringer forude, hastighedsbegrænsning, din bils egen hastighed og accelerationsevne og hastigheden på den, der kører foran dig, og som du vil overhale.

Kig bagud ved at bruge spejlene, og tjek de blinde vinkler ved at dreje hovedet, før du overhaler.

Hold øje med trafikken forude og bagude under hele overhalingen, og vær især opmærksom på uforudsete hindringer.

Bedøm, om du sikkert kan trække til højre, efter at du har overhalet, uden at du generer den, du lige har overhalet. Det gælder dog ikke, hvis du kører i en vognbane, hvor der ikke må komme modkørende, for eksempel ved dobbelte spærrelinjer eller på motorvej, hvor du kan blive kørende i den bane, du er kørt ud i for at overhale.

Hold i bakspejlet øje med, hvornår du kan se den, du lige har overhalet. Og orientér dig igen bagud i spejlene og i den blinde vinkel ved at dreje hovedet, mens du overhaler.

Overhaling af flere forankørende

Vurdér, hvornår du lovligt og sikkert kan overhale, hvis der er flere forankørende, som du vil overhale lige efter hinanden.

Vurdér også, hvornår du kan trække ind i rækken af køretøjer, mens du overhaler, hvis du får behov for det.

Vær opmærksom på kørende, der bryder ud af rækken for at overhale.

Overhaling af venstresvingende

Bedøm, om det er muligt at overhale til højre forbi den forankørende.

Vær opmærksom på, om der er krydsende færdsel foran den, der svinger til venstre. Det kan især være fodgængere eller modkørende, der svinger til venstre. I højre vejside kan det være fodgængere, cyklister og knallertkørere.

Vent med at trække til højre på kørebanen, efter at du har overhalet, indtil det er sikkert, så påhængskøretøjet ikke kommer for tæt på den, du lige har overhalet.

Sæt hastigheden ned, og hold sikker afstand til den, der kører foran dig, inden du overhaler. Brug det, du har læst, om at køre foran eller efter andre.

Øg afstanden til den, der kører foran dig, hvis køretøjet er så stort, at det ellers ikke er muligt at se langt nok frem.

Øg afstanden igen, hvis der kommer en bagfra, der overhaler dig og derefter trækker ind foran dig.

Træk lidt ud til venstre for den, der kører foran, hvis det er nødvendigt, så du bedre kan orientere dig.

Blink til venstre, hvis den bag dig kører for tæt på, så de ved, at du vil overhale.

Giv signal til den, der kører foran, hvis det er en varevogn eller en lastbil, der har begrænset udsyn, eller hvis den, der kører foran, virker uopmærksom.

Accelerér for at nå hurtigt op i fart. Skift eventuelt gear for at kunne accelerere hurtigere.

Afbryd overhalingen, hvis forholdene ændrer sig, så du bliver i tvivl, om du kan overhale sikkert. Hvis ikke, trækker du til venstre – ud i overhalingsbanen.

Sørg for hurtigst muligt at komme ud af den blinde vinkel på den, der kører foran dig.

Hold god sideafstand til den, du overhaler.

Overhal så hurtigt som muligt uden at køre stærkere, end du må.

Afbryd overhalingen, hvis der dukker en uforudset hindring op, eller hvis du opdager, at du ikke kan overhale alligevel.

Bliv i overhalingsbanen, indtil den, du har overhalet, er synlig i bakspejlet. Træk straks til højre igen, når du er forbi. Det gælder selvfølgelig kun, hvis du ikke skal overhale endnu et køretøj, og det stadig er sikkert at

gøre det.

Overhaling af flere forankørende

Udnyt nærmeste ophold i rækken af overhalede køretøjer, hvis overhalingen må afbrydes.

Afbryd eventuelt overhalingen, hvis du ikke kan se fremad på grund af kørende, der bryder ud af rækken for selv at overhale.

Overhaling af venstresvingende

Sæt hastigheden ned, og stands eventuelt, hvis den foran sætter hastigheden ned eller standser.

Overhal til højre, og køр passende langsomt med god sideafstand, hvis vejen er fri.

Hvordan du selv skal forholde dig, hvis du bliver overhalet, kan du læse mere om i afsnittet "Kørsel foran eller efter andre".

Lovbestemmelser i øvrigt om overhaling

Der findes nogle regler om overhaling, som du skal kende:

- Du skal overhale andre kørende til venstre, dog skal kørende, der tydeligt tilkendegiver, at de svinger til venstre eller forbereder et venstresving, overhales højre om. Når du overhaler højre om forbi venstresvingende, må du gerne overskride en ubrudt kantlinje, medmindre banen til højre for kantlinjen er afmærket som en særlig bane, for eksempel med cykelsymbol.
- Det er forbudt at overhale i vejkryds, medmindre der er flere vognbaner forbeholdt færdslen i samme retning, du overhaler højre om forbi et køretøj, der svinger til venstre, krydset er reguleret af signallys eller politi, eller den tværgående færdsel har ubetinget vigepligt.
- Du må ikke overhale foran eller på en jernbaneoverkørsel.
- Du må kun overhale på en bakke eller i et vejsving med nedsat oversigt, hvis kørebanen i kørselsretningen har to vognbaner, og der ikke kan være modkørende.
- Du må dog gerne overhale tohjulede cykler og tohjulede små knallerter i kryds, foran eller på jernbaneoverkørsel, på bakke og i sving.
- På en vej med tre vognbaner må du ikke bruge vognbanen yderst til venstre, for eksempel til overhaling, medmindre færdslen er ensrettet.
- Det anses ikke som overhaling at passere køretøjer i en særlig bane (for eksempel en busbane). Tilsvarende gælder for det køretøj, der befinder sig i den særlige vognbane.

Øvelse 4 (kørsel på motorvej)

Øvelsen skal lære dig om den mere krævende orienterings- og manøvre-færdighed, som er nødvendig, når du kører lastbil på en motorvej, på grund af motorvejenes særlige udformning og motorvejstrafikkens særlige karakter.

Der sker en del ulykker, når lastbiler skifter vognbane, eller ved sammenfletninger på motorvejen. Det er for eksempel også, når en lastbil kører til og fra motorvejen. De fleste ulykker med lastbil på motorvej sker,

når en lastbil indhenter og kører ind i en bil, der kører foran, eller hvis lastbilen bliver indhentet og påkørt af en, der kommer bagfra. Det er sjældent eneulykker eller ulykker i forbindelse med overhaling. Ved kørsel på motorvej skal du især være opmærksom på:

- At det kan være svært at bedømme afstanden til andre trafikanter.
- At det kan være svært at bedømme både din og andres hastighed, især når du indhenter dem.
- At det kan være svært at orientere sig, især på grund af de blinde vinkler.
- Hvis du er uopmærksom.
- At du kan have svært ved at orientere dig og kan lave manøvre fejl som at ligge i den forkerte vejbane, fordi motorvejen er bredere, har blødere sving og bakker, ingen bebyggelse langs vejen og næsten ubegrænset udsigt.
- At du kan komme til at overvurdere afstande.
- Om du har for kort sikkerhedsafstand, hvis der er tæt trafik, eller når du indhenter en.
- At du orienterer dig for kort tid fremad og bagud i forhold til, hvor hurtigt du kører.
- At du kan overvurdere bilens manøvre evne.
- At du kan undervurdere, hvor meget en kraftig sidevind kan påvirke styringen.
- At du kan undervurdere vejgrebet, hvis det regner kraftigt.
- At du bliver træt, og din opmærksomhed bliver dårligere, hvis du kører i længere tid på motorvej.
- At du kan blive fartblind, når du kører på og især fra en motorvej.
- At der kan opstå uventet kø, eller der kan være køretøjer, der er standset på vejen.
- Vurdér, om bagvedkørende, der kører på tilkørselsbanen og er på vej ind på motorvejen, holder kort afstand til dig.
- Læg mærke til, om den, der kører foran dig på tilkørselsbanen, ikke kører ind på motorvejen, men i stedet standser.
- Hold øje med, om bagvedkørende på tilkørselsbanen kører ind, før du selv er kommet ind på motorvejen.
- Tjek, om der er bagfrakommende på motorvejen, der er skjult i de blinde vinkler.
- Læg mærke til, om der er kørende på motorvejen, og gør plads, så du eller andre kan flette ind.
- Læg mærke til, om der er tegn på, om den, der kører foran, kan reagere uventet ved frakørsler, når vejen deler sig, eller når flere motorveje fletter sammen.
- Tjek, om der er bagfrakommende på kombineret til- og frakørselsbane, som eventuelt kan være skjult i blinde vinkler, når du skal køre fra motorvejen.

Kørebanelinjer

Der findes afmærkninger på motorveje, der er gode at kende:

- Ubrudt kantlinje (Q 46), der efterfølges af en punkteret kantlinje (Q 47), der viser, at du skal flette sammen efter den punkterede linje.
- På kombinerede til- og frakørselsbaner kan du lave sammenfletning, hvis den punkterede kantlinje forsvinder. Er den punkterede kantlinje ført igennem uden afbrydelser, skal du bruge reglen for vognbaneskift.
- Vigelinje (S 11) eller hjaltænder viser, at der er ubetinget vigepligt ved indkørsel på motorvej, selvom der normalt ikke er det.

Færdselstavler

De færdselstavler på motorveje, der er gode at kende, er:

- Motorvej (E 42) viser, at motorvejen begynder.
- Motorvej ophører (E 44) viser, at motorvejen slutter. Det sættes normalt kun ved selve motorvejens ophør og ikke ved frakørsler.
- Ubetinget vigepligt (B 11) viser, at du undtagelsesvis har ubetinget vigepligt, når du kører ind på motorvejen.
- Sammenfletning (B 15) viser, at du skal køre efter reglerne om sammenfletning.
- Vognbaneforløb med sammenfletning (E 16.1) viser, at hvis antallet af vognbaner bliver mindre, skal du køre efter reglen om sammenfletning.
- Vognbaneforløb med vognbaneskift (E 16.2) viser, at hvis antallet af vognbaner bliver mindre, skal du køre efter reglen om vognbaneskift.
- Farligt vejkryds (A 11) viser, at dem, der kommer fra tilkørselsbanen, undtagelsesvis har ubetinget vigepligt, men at det også er svært at køre ind på motorvejen, blandt andet fordi tilkørselsbanen er kort. Tavlen kan vises med tilslutning fra kun én side.
- Anbefalet hastighed (E 39) viser, at vejen ikke er egnet til at køre med højere hastighed end den, der står på skiltet.
- Hastighedsangivelse for frakørsel (E 41) viser den hastighed, du kan køre i et sving på en frakørselsvej, hvis forholdene er normale.
- Nødplads (E 34) viser, at her er en plads, du kan bruge til nødstop.

Vejvisertavler

Der findes nogle vejvisertavler, der kan være gode at kende, når du kører på motorvej:

- Anviste vognbaner (J 11), der kan være med nedadrettede pile, der viser, hvilke vognbaner der er beregnet til kørsel mod de mål, der står på tavlen.
- Forvarsling af vognbaneforløb (J 12), der viser vognbaneforløb og færdselsretning. Forneden på tavlen står der afstand fra tavlen til frakørsel eller forgrening.
- Diagramorienteringstavle for motorveje (J 13), der viser rutenummer og vejvisningsmål for hver af forgreningens retninger. Forneden på tavlen står der afstand fra tavlen til forgreningen.
- Frakørselsvejviser (I 11), der viser, at frakørselsbanen fører mod de mål, der står på tavlen.
- 500-m-frakørselstavle (I 13), der viser, at tavlen I 11 kommer om 500 meter.
- 1.500-m-frakørselstavle (I 13), der viser frakørselsnummer og frakørselsnavn. Tavlen er normalt også forsynet med næste frakørselsnummer og navn og afstanden til den.
- Motorvejskryds (I 20).

Sådan gør du, når du kører på motorvej – og til og fra:

Tilkørsel med sammenfletning

Orientér dig om tilkørselsforholdene – også om hvor lang tilkørselsbanen er, og hvor lang flettestrækningen er. Vurdér også, hvor god oversigt du har, og om der kører nogle foran eller bag ved dig på tilkørselsbanen.

Se efter trafikanter, der kommer bagfra i den nærmeste vognbane på motorvejen, og bedøm, hvor hurtigt de kører, og din afstand til dem.

Vurdér, om der er plads til, at du kan flette sikkert ind. Vis, at du vil flette ind, ved at blinke til venstre.

Se efter, om trafikanter i den nærmeste vognbane på motorvejen sætter hastigheden ned eller skifter vognbane for at give plads, så du kan flette ind. Placér dig ud for et hul mellem to biler eller lidt foran en, der nedsætter hastigheden eller skifter vognbane, så du kan flette ind.

Se fremad på motorvejen, så du sikrer, at der er fri bane, før du fletter ind.

Se efter andre trafikanter, der giver tegn til at flette ud, hvis der er kombinerede til- og frakørselsbaner.

Hvis der kører en foran dig på tilkørselsbanen, så bliv bag ved den, mens du fletter ind, og hold afstand, som du har lært under "Kørsel foran eller efter andre".

Tilkørsel ved vognbaneskift

Orientér dig i god tid om tilkørselsforholdene, før du skifter vognbane. Tjek også tilkørselsbanens længde, oversigtsforholdene, og om der er nogle, der kører foran dig eller bag dig på tilkørselsbanen.

Tilpas hastigheden til længden på tilkørselsbanen og flettestrækningen og dens eventuelle stigning eller fald. Tilpas den også til de andre trafikanters hastighed i den vognbane, du ønsker at skifte til på motorvejen.

Vis, at du vil skifte vognbane, ved at blinke til venstre.

Hvis den, der kører foran dig, vil skifte vognbane, så giver du plads til det, før du selv skifter vognbane.

Vis dem, der kører bag dig, og som kører på motorvejen, at du vil skifte til deres vognbane. Det gør du ved at accelerere og køre tæt på motorvejens kant.

Sæt hastigheden ned, hvis du ikke umiddelbart kan skifte vognbane og køre ind på motorvejen. Orientér dig bagud, og advar med stoplys dem bag dig om, at du måske må standse. Hvis du må standse, så gør det med så lang fri tilkørselsbane forude som muligt, og vent på, at det bliver muligt for dig at køre ind.

Se fremad på motorvejen, så du sikrer, at der er fri bane, før du skifter vognbane.

Tilkørsel med vigepligt

Orientér dig i god tid om tilkørselsforholdene. Tjek også, hvor god oversigt du har. Tilpas hastigheden til tilkørselsbanen.

Blink til venstre, så de andre kan se, at du vil køre ind.

Vis de andre trafikanter på motorvejen, at du vil overholde din vigepligt.

Se efter trafikanter, der kommer bagfra i den vognbane, du vil køre ind på. Bedøm deres hastighed og afstand.

Vurdér, om der er plads til, at du kan flette sikkert ind uden at genere eller være til fare for andre.

Kørsel på selve motorvejen

Orientér dig om, hvordan vejen forløber, og hvordan trafikken er både forude og bagude. Kig også tit på dem, der kører tættest på dig, så du i tide kan forudse, hvis de ændrer deres kørsel eller forbereder en manøvre som for eksempel at skifte bane.

Bliv i højre bane i et kort stykke tid, efter at du er kørt på motorvejen, før du eventuelt skifter vognbane, fordi du vil overhale. Det gør du, så du kan vænne dig til både vejen og trafikken.

Blink, når du skifter vognbane, eller hvis du laver en større ændring i din placering.

Læg dig midt i højre vognbane, og brug kun den venstre vognbane, hvis du skal overhale, give plads til andre, der kører ind på motorvejen, eller hvis du skal følge en rute, hvor du skal følge venstre vognbane for at komme til dit mål.

Accelerér til den højeste sikre og lovlige hastighed på strækningen. Kontrollér din hastighed ofte ved at kigge hurtigt på speedometret.

Vær opmærksom på kørebanestriber og færdselstavler, der for eksempel viser vognbaner, vognbaneforløb, sammenfletning, eller skiltninger, der viser, at motorvejen slutter.

Se efter andre trafikanter, der vil køre ind fra tilkørselsbaner, og bedøm hurtigt, hvordan du bedst kan lette indkørslen for dem. Det kan for eksempel være, du skifter vognbane, hvis der er frit.

Orientér dig generelt tidligere og mere grundigt, når du skal lave en manøvre som for eksempel at skifte vognbane eller sammenflette, end hvis du kører på en almindelig vej.

Hjælp andre trafikanter med at køre ind på motorvejen enten ved at accelerere, sænke hastigheden eller skifte vognbane, hvis der er frit.

Brug havariblinket, hvis der opstår uventet kødannelse, eller for at vise dem, der kører bag dig, at der er fare for en ulykke.

Skift kun én vognbane ad gangen, selvom du skal skifte flere vognbaner i alt.

Forbered og udfør de forskellige manøvrer med meget større sikkerhed, end du vil gøre på en almindelig vej. Det kunne for eksempel være at blinke i god tid, hvis du skal skifte vejbane, begynde manøvren i god tid, dreje blødt på rattet og bremse forsigtigt.

Frakørsel

Kig i god tid efter færdselstavler, der viser, hvor der er frakørsler.

Læg mærke til, hvordan du kan køre fra motorvejen. Se også efter frakørselsbanens længde, og om der er nogle, der kører foran eller bag ved dig.

Se efter andre trafikanter, der giver tegn til at køre ind på motorvejen.

Vurdér, om du kan køre fra motorvejen uden risiko for hverken dig eller andre.

Orientér dig om, hvordan frakørselsvejen videre forløber, og læg mærke til skilte, der viser, hvor hurtigt du må køre.

Skift til højre vognbane i god tid før frakørselsbanen.

Blink til højre i god tid, inden du skal skifte til frakørselsbanen.

Hvis du kan, så undgå at sætte hastigheden ned på selve motorvejen – især hvis der kører nogen bag dig.

Kør ud fra motorvejen, så snart frakørselsbanen begynder.

Sæt hastigheden efter den nye vej og de hastighedsbegrænsninger, der er.

Frakørsel med kombineret til- og frakørselsbane

Giv plads til, at en forankørende på til- eller frakørselsbanen kan køre ind, hvis du selv kører ud.

Accelerér, og kør tæt på motorvejens kant, så du viser dem bagved på til- og frakørselsbanen, at du vil køre ud foran den, der kører bagved, hvis det er muligt.

Lovbestemmelser j i øvrigt om motorveje

På motorvej med tre eller flere vognbaner i samme færdselsretning må lastbiler kun køre i en af de to vognbaner, der er længst til højre. Reglen gælder dog ikke ved vejforgreninger, eller hvis du skal svinge til venstre ved motorvejens ophør.

På motorvej må lastbiler og lastbiler med registreringspligtigt påhængskøretøj højst køre 80 km/t.

Andre motorkøretøjer må kun køre på motorvej og på til- og frakørselsveje til motorvej, hvis de kan køre mindst 50 km/t. De må køre 130 km/t. de samme steder. En bil med påhængskøretøj må højst køre 80 km/t. – eller 100 km/t., hvis de har en særlig godkendelse, hvor der står "tempo 100".

Du må kun køre ind på en motorvej ad tilkørselsbaner, eller når motorvejen begynder.

Du må kun køre ud fra en motorvej ad frakørselsbaner, eller når motorvejen slutter.

Du må ikke køre i midterrabatten, vende, køre baglæns, standse eller parkere på en motorvej eller på til- eller frakørsler eller i græsrabatten.

Du må kun standse ved en nødtelefon, hvis du har brug for at tilkalde hjælp. Stands i så fald uden for kørebanen, hvis det er muligt.

Et køretøj må kun repareres på motorvej og motortrafikvej, hvis det er nødvendigt for, at det kan fjernes hurtigst muligt fra vejen. Hvis et køretøj skal repareres, og hvis det er nødvendigt at bruge en del af kørebanen for at gøre det, så skal du kontakte politiet for at få tilladelse til det. Du kan ringe til politiet på 114. Du behøver ikke at ringe til politiet, hvis din lastbil holder i nødsporet.

Hvis dit køretøj må repareres på stedet, eller hvis dit køretøj skal fjernes, og du bruger en del af kørebanen på en motorvej eller en motortrafikvej, skal der sættes en afspærringsvogn i den vognbane, hvor dit køretøj er.

Tænd havariblink, hvis der opstår kø, eller der på anden måde kan være fare for, at der kan opstå en ulykke på grund af din bil, der holder i vognbanen. På den måde kan de andre trafikanter nemmere se den.

Det er ikke tilladt at slæbe en bil efter sig på motorvejen.

På en motortrafikvej må lastbiler og lastbiler med registreringspligtigt påhængskøretøj højst køre 70 km/t.

Øvelse 5

I øvelse 5 skal du lave de her manøvrer:

1. Fremkørsel mod kryds
2. Ligeudkørsel i kryds
3. Højresving i kryds
4. Venstresving i kryds
5. Kørsel i rundkørsel
6. Kørsel ved siden af andre.

Du skal køre i så mange forskellige vejkryds som muligt, og hvor det er svært på grund af tæt trafik. Derfor kan det være, at du skal køre om morgenen eller om eftermiddagen i myldretid, så du kan prøve, hvordan det er. Når du kører i tæt trafik, får du også øvelse i at køre i række og i flere vognbaner i samme kørselsretning. Hvis det er muligt, skal du også øve dig i at køre i større rundkørsler.

1. Fremkørsel mod kryds

Se øvelse 2, punkt 4.

2. Ligeudkørsel i kryds

Se øvelse 2, punkt 5.

3. Højresving i kryds

Se øvelse 1, punkt 6.

4. Venstresving i kryds

Se øvelse 1, punkt 7.

5. Kørsel i rundkørsel

Se øvelse 2, punkt 8.

6. Kørsel ved siden af andre

Når du kører ved siden af andre, kan der ske ulykker, som hvis biler, cykler og knallerter, som kører i samme retning, svinger til venstre ind foran lastbilen i kryds eller pludselig vender fra højre vejkant. Der kan også opstå en ulykke, hvis biler eller cykler trækker ind mod eller "klemmer" sig ind på lastbilen på venstre eller højre side. Du bør være særlig opmærksom på følgende, når du kører ved siden af andre:

- Du kan have svært ved præcis at bedømme sideafstand, især til cyklister og knallertkørere, på grund af deres slingretendens.
- Du kan opleve, at det er sværere at styre præcist i glat eller fedtet føre.
- Begrænset udsyn og manøvrermulighed på grund af køretøjer til højre og venstre i tættere færdsel, hvor du kan have tendens til kritikløst at følge med strømmen.
- Om du ser for længe direkte på de kørende til højre eller venstre, hvilket kan resultere i, at du trækker langsomt hen imod dem og samtidig taber overblikket fremad og bagud.
- At kigge efter trafikanter skråt bagud i vognbanen til højre eller venstre for dig, som kan være skjult i de blinde vinkler.
- At kigge efter tegn på, at en motorcyklist vil køre frem mellem rækker af biler i tæt og langsomtkørende trafik.
- At holde øje med køretøjer i vognbanen til højre eller venstre for dig, der kan have en tendens til at slingre, eller som kan være særlig følsomme over for sidevind.
- At lægge mærke til, om der er køretøjer foran i vognbanen til højre for dig, der skal bruge mere end én vognbane til at manøvrere. Det kan for eksempel være lastbiler med påhængskøretøj eller sættevogn, der skal svinge til højre.
- At kigge efter tegn på, at styrevillige køretøjer pludselig skifter vognbane, hvis der er tæt eller langsomtkørende trafik, eller hvis de svinger til venstre ind foran i vejkryds.
- At vurdere de blinde vinklers placering og størrelse på køretøjer, der kører til højre eller venstre for dig.
- At skift mellem sidevind og læ ved passage af store køretøjer kan gøre, at et køretøj slingrer.

Kørebanelinjer

Der findes afmærkninger, der er gode at kende:

- Cykelsymbol (V 21), der viser, at cyklister og førere af små knallerter skal bruge den del af vejen, der er vist. Cykelsymbol i en bane, der er afgrænset med en ubrudt kantlinje, viser, at banen er en cykelsti.
- Bussymbol (V 42). Hvis der står BUS i en bane, der er afgrænset med ubrudt kantlinje (Q 46) eller med dobbelt spærrelinje (Q 44), så viser det, at banen kun må bruges af busser i rute.

- Taxisymbol (V 44). Hvis der står TAXI i en bane, der er afgrænset med ubrudt kantlinje (Q 46) eller dobbelt spærrelinje (Q 44), viser det, at banen kun må bruges af taxier. Symbolet kan også bruges sammen med bussymbolet (V 42), hvor det viser, at taxier også må bruge banen.
- Taxisymbol i nulemissionsbil (V 45). Hvis der står TAXI NULEMISSION i en bane, der er afgrænset med ubrudt kantlinje (Q 46) eller dobbelt spærrelinje (Q 44), viser det, at banen kun må bruges af taxier som nulemissionsbil.
- Bilsymbol for nulemissionsbil (V 46). Hvis der står NULEMISSION BIL i en bane, der er afgrænset med ubrudt kantlinje (Q 46) eller dobbelt spærrelinje (Q 44), viser det, at banen kun må bruges af nulemissionsbiler. Symbolet kan også anvendes sammen med bussymbol (V 42), hvor det viser, at nulemissionsbiler kan bruge busbanen.

Færdselstavler

Disse færdselstavler er gode at kende:

- Cyklister (A 21), der viser, at der kan være cyklister og små knallerter på kørebanen, for eksempel hvis en cykelsti ender.
- Indsnævret vej (A 43.1-3), der viser, at vejen snævrer ind, og at du skal regne med enten at skifte vognbane eller flette sammen med en anden vognbane.
- Sidevind (A 95), der viser, at det kan være svært at holde sin vognbane på grund af sidevind.
- Sammenfletning (B 15), der viser, at du skal køre efter reglen for sammenfletning.
- Vognbaneforløb med sammenfletning (E 16.1) og vognbaneforløb med vognbaneskift (E 16.).

Sådan gør du, når du kører ved siden af andre:

Orientér dig ved hele tiden at kigge efter kørende både ved siden af dig og bagved, så du kan holde øje med, om de er opmærksomme, og hvad deres hensigt er.

Kig så langt frem i din egen vognbane, som du kan, hvis du kører, hvor der er meget trafik. Det gør, at du ikke slingrer så meget i vognbanen og styrer mere stabilt. På den måde kan du også forberede dig i god tid, hvis du skal skifte vognbane.

Se efter andre trafikanter, der kører forbi dig på højre side, hvis der er tæt trafik. Det gælder også, hvis du kører på en vej, hvor der ikke er afmærkede vognbaner.

Se efter cyklister og knallertkørere i højre side, og vær opmærksom på, hvor hurtigt de kører. De kan let undervurderes, hvis du kører i tæt og langsomtkørende trafik, så de overhaler dig inden om.

Se efter tegn på, at trafikanter – især cyklister eller knallertkørere – vil skifte vognbane eller svinge til venstre ind foran din bil i vejkryds.

Hold din vognbane, hvis der er tæt trafik, og skift kun vognbane, hvis det er nødvendigt for at svinge eller køre forbi nogle. Træk kun til højre på kørebanen for at standse eller parkere, og først når du har orienteret dig omhyggeligt bagud.

Slut op i rækken af biler foran dig – også selvom det gør, at du kører forbi nogle, der kører til venstre for

dig. Det regnes ikke for en overhaling, men forbikørsel, hvis der er tæt trafik.

Undgå at placere dig i de blinde vinkler på køretøjer både til venstre og højre for dig. Gør det ved enten at køre længere frem eller holde lidt tilbage i din egen vognbane.

Hold god sideafstand til cyklister og knallertkørere og køretøjer, der har en tendens til at slingre.

Lad så vidt muligt være med at køre ved siden af en motorcykel i den samme vognbane.

Undgå at klemme cyklister og knallertkørere ved at holde god sideafstand til dem, når du kører forbi holdende køretøjer i højre side.

Øvelse 6

I øvelse 6, der handler om *standsning og parkering*, skal du lære at lave sværere parkeringsmanøvrer, der ligner det, du vil møde på mange af- og pålæsningssteder.

Standstning og parkering med store lastbiler uden nok hensyn til, at andre kan orientere sig, udgør en risiko for, at der kan ske ulykker. De fleste påkørsler af parkerede biler sker på tosporede veje i byer. Det gælder især, hvis det er mørkt, eller vejret gør, at sigtbarheden er nedsat. Modparten er tit bilister, men det kan også være cyklister eller knallertkørere. Der sker sjældent alvorlige ulykker under selve parkeringen, men der sker til gengæld mange uheld med materiel skade. Når du standser og parkerer, skal du især være opmærksom på:

- At du ikke lægger mærke til andre ting, der kan være farlige, hvis du kun er opmærksom på at finde en parkeringsplads eller køre ind på pladsen.
- At andre, der kører bag dig, kan blive overraskede over, at du vil parkere eller kører ind til kantstenen, fordi de forventer, at du fortsætter ligeud i jævnt tempo.
- At for høj hastighed, når du parkerer, kan gøre det sværere at styre.
- At det parkeringssted, du har fundet, ikke tager hensyn til de andre trafikanters mulighed for at orientere sig og køre sikkert.
- Hvis du standser eller parkerer din lastbil, så bedøm, om den udgør en risiko eller hindring for trafikken.

Kørebanebriter

Der findes afmærkninger omkring standsning og parkering, der er gode at kende:

- Ubrudt, gul linje (T 61) på kantstenen eller ved kørebanebriter viser, at det er forbudt at standse.
- Punkteret, gul linje (T 62) på kantsten eller ved kørebanebriter viser, at parkering er forbudt. Men du må gerne standse i kort tid.
- Parkeringsbåse (T 33) kan være afmærket med hvide, ubrudte linjer eller markeret med en særlig belægning, der viser, at du kun må parkere inden for en båse.
- Tekst eller symbol for bestemte køretøjer viser, at båsene er forbeholdt dem. Parkeringsymbol (V 33) viser, at arealet er beregnet til parkering.
- Markering af ophør af standsning og parkering (T 63) – gul trekant på kantsten eller ved kørebanebriter viser, at standsnings- og parkeringsforbuddet afsluttes ved krydset.

Færdselstavler

Når du skal standse eller parkere, er der nogle færdselstavler, der er gode at kende:

- Standsning forbudt (C 61) viser, at det er forbudt at standse på kørebanen i den side, hvor tavlen står – medmindre det sker af hensyn til færdslen.
- Parkering forbudt (C 62) viser, at det er forbudt at parkere på kørebanen i den side, hvor tavlen står.

Undertavle med pile:

- (UC 60.1) viser, at forbuddet gælder både før og efter tavlen til nærmeste vejkryds eller næste tavle.
- (UC 60.2) viser, at forbuddet gælder fra tavlen og frem til næste vejkryds eller næste tavle.
- (UC 60.3) viser, at forbuddet gælder fra tavlen og bagud til nærmeste vejkryds eller foregående tavle.

Undertavler med rabat:

- (UC 60.5) viser, at det er forbudt at standse i rabatten.
- (UC 60.6) viser, at det er forbudt at parkere i rabatten.
- (UC 60.7) viser, at det er tilladt at standse og parkere i rabatten, og at tavlen kan bruges som hovedtavle.
- (UC 60.8) viser, at standsning og parkering med en del af køretøjet på fortovet er tilladt, og at tavlen kan bruges som en hovedtavle.

Undertavle med tidsangivelse:

- (UC 61) viser, at standsning er forbudt i det tidsrum, der står. Der kan enten stå ugedag eller klokkeslæt.
- (UC 62) viser, at det er forbudt at parkere i det tidsrum, der står på skiltet.
- (UC 33) viser, at det kun er tilladt at parkere i det tidsrum, der står på skiltet.
- Klokkeslæt med sorte eller hvide bogstaver viser hverdage undtagen lørdag. Tal i parentes viser lørdage, og røde tal viser søndag og helligdage.
- Zonetavle (E 68) viser et område, hvor der er parkeringsforbud, eller hvor der er begrænset parkering. De nærmere oplysninger står på skiltet.
- Ophør af zone (E 69).
- Parkering (E 33) viser, at det er tilladt at parkere i den vejside eller på det areal, hvor tavlen står. Parkeringsbegrænsning skal stå på samme slags undertavler som ved parkeringsforbud eller ved en undertavle, der er til en bestemt slags køretøjer. Hvis undertavlen for eksempel har et symbol for lastbil sammen med teksten "tilladt", må person- og varebiler dog godt parkere der. Hvis undertavlen er forsynet med symbolet for lastbil, men uden tekst, må person- og varebiler ikke parkere der.
- Hovedvej (B 16) viser, at det er forbudt at parkere på kørebanen uden for tættere bebygget område.
- Hovedvej ophører (B 179).

- Busholdeplads (E 31) og taxiholdeplads (E 32) viser, at standsning og parkering er forbudt for andre køretøjer – også almindelige biler.
- Farlig rabat (A 35) advarer om at køre ud i rabatten. Årsagen kan stå på en undertavle.
- Nødplads (E 34) viser, at her er en plads, du kan bruge til nødstop.

Ingen skiltning eller særlig afmærkning

Der er flere steder, hvor det er forbudt at standse og parkere, uden at der er opmærket eller sat skilte op:

- I venstre side af vejen – bortset fra på mindre befærdede veje eller på veje, hvor der er ensrettet.
- På fortove, gangstier, cykelstier, i midterrabat, helleanlæg, spærreflader og lignende.
- På fodgængerfelt eller nærmere end 5 meter foran et fodgængerfelt.
- Ved udkørsel før cykelsti eller nærmere end 5 meter før udkørslen.
- I vejkryds eller nærmere end 10 meter fra den nærmeste kant på den tværgående vej eller cykelsti. Hvis der er parkeringsbåse, er det dog tilladt at parkere.
- Nærmere end 5 meter fra en spærrelinjes begyndelse ved vejkryds.
- Ved siden af en spærrelinje, hvis afstanden mellem bilen og spærrelinjen er mindre end 3 meter, og hvis der ikke er en punkteret linje til højre for spærrelinjen.
- På jernbaneoverkørsler eller andre overkørsler.
- På bro over motorvej, i viadukter eller tunnel.
- På eller i nærheden af en bakketop.
- I eller ved et uoverskueligt vejsving.
- På en måde så bilen dækker for færdselstavler eller signaler.
- I krybespor.
- På en afmærket plads for taxi.
- Ved busstoppested og ikke nærmere end 12 meter på hver side af tavlen for busholdeplads (E 34), hvis der ikke er afmærkning på kantstenen. Er afstanden på 12 meter forlænget med gul kantstensafmærkning, gælder forbuddet hele den afmærkede strækning.
- Nærmere end 30 meter fra en jernbaneoverkørsel.
- Ud for ind- og udkørsler for ejendomme, eller så det er svært at køre til eller fra dem.
- På kørebanen på hovedveje uden for tættere bebygget område som for eksempel byer.
- Ved siden af et andet køretøj, der holder i vejkanten, bortset fra tohjulet cykel, tohjulet knallert eller tohjulet motorcykel uden sidevogn.
- Så tæt på et andet køretøj, at man ikke kan komme hen til det, eller det ikke kan køres væk fra stedet.

Sådan gør du, når du standser og parkerer:

Hold øje med trafikken, mens du leder efter en parkeringsplads.

Se bagud, før du sætter farten ned eller standser kort for at undersøge, om du kan bruge en parkeringsplads, du har set.

Vurder hurtigt, om en tom parkeringsplads er stor nok, om den er brugbar eller lovlig, og om du kan køre ind på den uden at sinke trafikken for meget.

Bedøm hurtigt afstanden til fodgængerfelt, udkørsel fra cykelsti, vejkryds mv., så du ved, om der er nok afstand til, at du kan standse eller parkere lovligt.

Bedøm, om et ophold i trafikken er stort nok, så du kan parkere uden at sinke trafikken for meget.

Orientér dig grundigt både i spejle og ved at dreje hovedet, mens du standser eller parkerer.

Orientér dig grundigt, om der kommer nogle bagfra – det er især cyklister, knallertkørere og gående – før du åbner bildøren.

Bedøm, om din lastbil kan udgøre en risiko eller kan være en hindring for trafikken, hvis du stiller den der, hvor du har tænkt dig.

Hold en hastighed, der ikke er væsentlig lavere end eventuelle trafikanter bag dig, mens du leder efter en parkeringsplads.

Vis, at du standser eller parkerer, ved at bruge dit stoplys og eventuelt blinklys.

Du skal kunne parkere ved forlæns og baglæns indkørsel i en parkeringsplads, der er cirka 3,5-4 meter bred, vinkelret på kørselsretningen. Ved forlænskørsel placerer du siden af lastbilens lad højst 1 meter fra en rampe med lastbilens højre hjul højst 20 centimeter fra vejkant, kantsten eller lignende. Ved baglæns indkørsel til vejkant skal du kunne bakke ind til vejkant i en "parkeringslomme" (cirka 20 meter lang). Højre hjul skal være cirka 30 centimeter fra vejkanten. Endelig skal du udføre baglæns parkering mod markeret mål, som anført i kapitel 2 i afsnittet "Baglænskørsel med målbremning".

Bak rundt om et hjørne, og bliv samtidig i din egen vognbane, så det er muligt at fortsætte med at bakke nogenlunde parallelt med kantstenen/kantlinjen på den vej, du bakker ind på.

Aktivér parkeringsbremsen, sæt eventuelt lastbilen i gear, sluk lyset, fjern nøglen, og sikr dig, at du har sat tyverisikringen til, hvis der er sådan en.

Vent med at åbne døren, til du er sikker på, at det kan ske uden risiko for andre.

Lovbestemmelser i øvrigt om standsning og parkering

Lastbiler må hverken standse eller parkere på fortovet.

Når du åbner døre, stiger ind eller ud eller lægger af eller på, skal det ske, så der ikke opstår fare, og så det er til mindst mulig ulempe.

Parkering kan både være, mens du er i lastbilen, og hvor du har forladt lastbilen. Standsning er kortere end 3 minutter. Standsning for af- og påstigning og for af- og pålæsning af gods er ikke parkering.

Standstning og parkering må ikke ske på en måde, så der kan opstå fare, eller det kan være til gene for trafikken.

Ved standstning eller parkering skal lastbilen, hvis det er muligt, stilles helt uden for kørebanen.

Hvis der er påbudt tyverialarm, skal den sættes til.

Hvis parkeringspladsen er uden for tættere bebygget område og i umiddelbar forbindelse med vejen, skal du så vidt muligt bruge parkeringspladsen ved vejens højre side.

Hvis du standser eller parkerer på spor eller nærmere end 2 meter fra spor i vejen, på en havneplads eller lignende, må du ikke gå længere væk fra bilen, end at du hele tiden kan være opmærksom på, om der kommer tog på sporet, og så du hurtigt kan flytte bilen for toget.

Hvis du parkerer en almindelig bil uden påhængskøretøj i lygtetændingstiden og langs vejkanterne i tættere bebygget område, behøver du kun at tænde parkeringslyset og baglygten mod vejens midte.

Brug parkeringsskive eller køb parkeringsbillet, hvis der står, at du skal det.

Hvis der er nogle særlige lokale parkeringsregler, hvor du holder, så bør du kende dem, så du kan følge dem.

Øvelse 7

I denne øvelse skal du lære om:

1. Kørsel i mørke og i lygtetændingstiden i øvrigt
2. Kørsel i tunnel
3. Kørsel ved letbane.

1. Kørsel i mørke og i lygtetændingstiden i øvrigt

De øvelser, du har udført i øvelse 3 og 5, skal du også øve under de vanskeligere orienteringsforhold, der opstår, når det er mørkt. Øvelsen skal derfor ske i tidsrummet fra en time efter solnedgang til en time før solopgang samt på strækninger i og uden for bymæssig bebyggelse med god og mindre god belysning – og desuden på helt mørke veje med sving og bakker.

Der sker nogle ulykker med lastbiler i mørke på veje uden vejbelysning, og de fleste modparter er biler, tohjulede trafikanter og fodgængere. Ved kørsel i mørke skal du være opmærksom på:

- At de forringede orienteringsmuligheder betyder, at lastbiler er indblandet i forholdsvis flere ulykker i mørke end i dagslys.
- At der generelt er betydelig nedsættelse af orienteringsmulighederne i tussmørke og mørke og i øvrigt i tåge, dis, kraftig regn og sne – også om dagen – samt ved kørsel imod lavtstående sol.
- De større vanskeligheder, du har med at bedømme hastighed og afstand korrekt på grund af manglende holdepunkter.
- At du kan komme til at køre for stærkt i forhold til sigtforholdene og belysningen, herunder den

begrænsede rækkevidde af lyset fra din egen lastbil.

- At du kan blive helt eller delvis blændet af lyset fra modkørende, hvilket yderligere nedsætter dine orienteringsmuligheder.
- Uafmærkede eller utilstrækkeligt afmærkede forhindringer. Det kan for eksempel være parkerede køretøjer, mørkkledte fodgængere og cyklister uden lys.
- At andre trafikanter kan have ukorrekt lygteføring, især i tussmørke eller i lygtetændingstiden om dagen.
- At udnytte kørebanestriber og reflekterende kant- og baggrundsafmærkning mest muligt til at orientere dig om vejens forløb. Vær opmærksom på, at eventuelle kantpæle har orange refleks i højre vejside og hvid refleks i venstre vejside.
- At din lastbil kan standse inden for rækkevidden af det anvendte lys og inden for længden af den fri strækning forude.

Der er desuden en række opmærksomhedspunkter ved følgende:

Ved møde med modkørende:

- Se efter modkørende eller tegn på, at modkørende nærmer sig. Det kan du for eksempel se ved lysskær eller lygter forude.
- Bedøm, hvornår der er passende afstand for nedblænding til nærlys i mørke.
- Orientér dig om modkørende køretøjers art og størrelse efter forlygternes antal og placering.
- Modvirk, at du selv bliver blændet, ved at undlade at se direkte i de modkørendes lys. Se i stedet fremad langs højre vejkant efter mulige hindringer.

Ved kørsel foran eller efter andre:

- Bedøm afstand til forankørende. Det kan du gøre ved at vurdere afstanden til den forankørendes baglygter. Husk at blænde dit eget lys ned til nærlys i god tid.
- Orientér dig om det forankørende køretøjs art og størrelse efter baglygternes antal og placering samt refleksanordninger.
- Orientér dig om bagvedkørende og deres hensigt.

Ved overhaling:

- I mørke og ved andre situationer med nedsatte muligheder skal du være særlig opmærksom på, om det er muligt at overhale.
- Du kan kontrollere overhalingsstrækningen på helt mørke veje, hvis det er nødvendigt, ved at blinke kort med fjernlyset, efter at du er trukket ud i overhalingsbanen.
- Tænd fjernlyset, så snart du har overhalet (hvis det selvfølgelig ikke blænder en modkørende).

Sådan gør du ved kørsel i mørke og i lygtetændingstiden i øvrigt:

Før du kører i mørke, skal du altid sikre dig, at bilens lygter lyser, som de skal, og er korrekt indstillet.

Brug nærlyset som det normale lys overalt på belyste veje, og brug kun positionslyset ved parkering eller standsning.

Brug fjernlys på veje uden belysning, hvis du ikke kan se langt nok med nærlys ved den aktuelle hastighed, men dog kun hvis du ikke blænder andre trafikanter.

Brug eventuelle tågelygter, men kun i tåge og under kraftig nedbør – og kun hvis det ikke generer andre.

Tilpas altid din hastighed til de forringede orienteringsmuligheder i mørke og på en måde, så lastbilen kan standses inden for lysets rækkevidde.

Brug lyssignal (blink med forlygterne) i stedet for lydssignal til advarsel, når det er mørkt, medmindre faren er overhængende.

Brug tågebaglygte, men kun når det er meget tåget, og kun hvis det ikke generer andre.

Når du møder en modkørende, skal du skifte til nærlys i passende afstand, som er cirka 200-300 meter før en bil eller motorcykel og cirka 100-150 meter før en cykel eller knallert. Husk også at tilpasse din hastighed til nærlysets rækkevidde, inden du blænder ned.

Skift til nærlys i passende afstand fra tog, der kører langs vejen, hvis der er risiko for, at lokoføreren bliver blændet af fjernlyset.

Møder du andre biler på smalle og helt mørke veje, skal du nedsætte hastigheden til højst 40 km/t., så du kan nå at se og reagere i tide på mulige hindringer i vejkanten.

Stands, hvis en modkørendes lygter blænder så kraftigt, at du ikke kan se noget.

Kommer du tæt på en forankørende (også hvis du skal til at overhale), skal du skifte til nærlys, inden der er risiko for, at dit fjernlys kan blænde vedkommende gennem dennes spejle, og hvor nærlyset i øvrigt giver dig tilstrækkeligt lys til fortsat sikker kørsel. Hvis du overhaler, skal du skifte tilbage til fjernlys, lige inden du passerer den, du overhaler (hvis det ikke genererer andre), så du har bedst muligt lys til at overhale i.

Hold altid større afstand til den forankørende end i dagslys, fordi mulighederne for at orientere dig forbi den forankørende er ringe i mørke.

Hold fjernlyset tændt (hvor det er lovligt), hvis en bag ved dig er ved at overhale, for at hjælpe med bedst muligt lys, og skift til nærlys, så snart den overhalende begynder at køre ind til højre igen efter overhalingen.

Ved standsning skal du anvende stoplyset for at advare andre køretøjer, der kommer bagfra, for eksempel hvis du holder midt på kørebanen og venter på mulighed for at dreje til venstre.

Hvis du standser eller parkerer i en vejside på veje, der ikke er tilstrækkeligt oplyst, skal du anvende positionslyset.

Brug nærlyset som det normale – aldrig positionslyset – når det er tåge, dis, regn eller sigtforholdene på anden måde er dårlige (i stedet for nærlys kan du anvende tågeforlys). Ved særlig tæt tåge om dagen kan du eventuelt bruge fjernlyset for at sikre, at du bliver set på længst mulig afstand.

Tænd nærlyset, hvis du kører med lavtstående sol i ryggen, af hensyn til modkørendes orientering.

Lovbestemmelser i øvrigt i lygtetændingstiden:

Lygtetændingstiden er tiden fra solnedgang til solopgang, eller hvis anvendelse af bilens lygter er påkrævet på grund af mørke, tåge, dis, regn eller lignende dårlige sigt- eller lysforhold, enten for at gøre bilen synlig for andre trafikanter, eller for at du selv kan se tilstrækkeligt. Særligt køreløys opfylder ikke kravene til lygteføring ved kørsel i lygtetændingstiden.

2. Kørsel i tunnel

Fordi tunneller har en særlig udformning, og trafikken derfor vil være anderledes, end du er vant til, skal du lære særskilt om at køre i tunneller og om de afmærkninger, der kan være på kørebanen, og de færdselstavler, der står ved tunneller. Det er obligatorisk at køre i tunnel, hvor du skal have mindst én lektion på 45 minutter, hvor du både kører frem og tilbage til tunnelen og også prøver at køre i tunnelen. Hvis der ikke er mulighed for, at du kan køre i tunnel, så skal du i stedet undervises i teorilokalet i, hvordan du praktisk gør, hvis du skal køre i en. Ved kørsel i tunnel, skal du især være opmærksom på:

- Der er risiko for at køre på selve tunnelen, hvis du ikke kender din lastbils højde og ikke kører efter det.
- Lysforholdene kan ændre sig, når du kører ind i en tunnel, så dit syn ikke får tid til at vænne sig til det. Det gælder ikke mindst, hvis du kører for hurtigt ind i en tunnel.
- At du kan komme til at overse et rødt blinksignal før tunnelen.
- At der kan være køretøjer, der er standset i tunnelen, fordi de for eksempel er gået i stykker eller løbet tør for brændstof.
- At se efter afmærkninger, der viser nødudgange, nødudstyr (brandslukkere), nødpladser og eventuelt skilt med radiofrekvens, du kan lytte til for at få informationer om tunnelen.
- At se efter, om vognbanesignalerne skifter.
- At der tit sættes automatisk rødt kryds over højre vognbane, hvis et alarmskab i tunnelen åbnes. Hvis du skal ringe til alarmcentralen, så brug nødtelefonen i stedet for mobiltelefon.

Færdselstavler

Når du skal køre i tunnel, er der nogle færdselstavler, der er gode at kende:

- Tunnel (A 44). Længden på tunnelen står på undertavlen U 2.
- Nødplads (E 34), der viser en plads, du kan bruge som nødstop. Det kan være undertavlen "Brandslukker og nødtelefon" (UE 34).

Vognbanesignal og lignende

Der er nogle vognbanesignaler, der er gode at kende, ved kørsel i tunnel:

- Rødt blinksignal (Z 72.1) viser, at du skal standse før stoplinjen eller i god afstand før signalet.
- Vognbanesignal (Y 17). Rødt kryds viser, at du straks skal forlade banen. Gul, blinkende pil viser, at du hurtigst muligt skal skifte til den vognbane, som pilen peger mod. Grøn pil viser, at vognbanen

er åben for kørsel. Hvis der er rødt kryds over alle baner, må du ikke køre videre.

Sådan gør du ved kørsel i tunnel:

Når du kører hen mod en tunnel, så tilpas hastigheden, så dit syn får tid til at vænne sig til lyset, når du kommer ind i selve tunnellen.

Stop, hvis det røde blinksignal blinker.

Sikr dig, at du har tændt nærlyset, så dit baglys er tændt.

Hvis du har solbriller på, så tag dem af.

Tænd for autoradioen, og lyt til trafikinformationen.

Inde i selve tunnellen skal du holde en længere sikkerhedsafstand end normalt til den, der kører foran.

Tænd havariblinket, når du bremses, hvis trafikken stopper. Stands i god afstand til bilen foran dig, og stop derefter motoren.

Stands motoren, hvis der er brand, og forlad din lastbil og søg mod nærmeste udgang eller redningsvej.

3. Kørsel ved letbane

Du skal også lære at køre ved letbaner, fordi det også er mere krævende i forhold til både at orientere sig og køre ved den. Det er på grund af letbanens særlige udformning og trafikken ved den. Kørsel ved letbane er også obligatorisk, hvor du skal have mindst én undervisningslektion på 45 minutter, hvor du både kører frem og tilbage til letbanen og prøver at køre ved letbanen. Du skal køre ved enten Aarhus Letbane eller Odense Letbane. Hvis der ikke er mulighed for, at du kan køre ved en letbane, så skal du i stedet undervises i teorilokalet i, hvordan du praktisk gør, hvis du skal køre ved en.

De ulykker, der sker ved letbaner, skyldes ofte, at trafikanter misforstår eller overser det røde lyssignal. Der sker også ulykker med fodgængere, der overser letbanens tog ved krydsning af sporet, med trafikanter, der under manøvrer med bilen overser letbanens tog, og med trafikanter, der misforstår eller fejlfortolker de særlige trafikforhold omkring letbanen. Når du kører ved en letbane, skal du især være opmærksom på:

- Lyssignaler og tavler, så du overholder din vigepligt og ikke kører ind i letbanen.
- Selve letbanen, så du ikke kører ind i letbanens tog.
- At letbanekøretøjets bremselængde er lang, og derfor er det vigtigt, at du er særlig opmærksom på det.
- At du ikke har overset et eventuelt rødt lyssignal ved letbanen.
- At holde øje med de andre trafikanter for at se, om de kun er opmærksomme på letbanen, eller om de også holder øje med den øvrige trafik.
- At huske, at letbanekøretøjer kører efter forholdene, signaler og trafikken. Det betyder, at et letbanekøretøj kører efter de hastighedsgrænser, der er. De må dog ikke køre hurtigere end busser – maks. 80 km/t.

- Hvordan letbanen forløber, når du overhaler eller kører forbi et letbanekøretøj.

Kørebanelinjer

Der findes afmærkninger ved letbaner, der er gode at kende:

- Symbol for letbanekøretøj (V 43). Symbolet LETBANEKØRETØJ i en bane, der er afgrænset med ubrudt kantlinje (Q 46) eller dobbelt spærrelinje (Q 44), viser, at banen kun må bruges af letbanekøretøjer.

Færdselstavler

Der er også en færdselstavle, der er god at kende:

- Letbane (UB 11.3). Undertavlen angiver, at der er en letbane, hvor der kører letbanekøretøjer i begge retninger. Tavlen kan bruges sammen med "ubetinget vigepligt" (B 11).

Signaler

Endelig er der nogle signaler, der er gode at kende:

- Bus- og letbanesignal samt signal for nulemissionsbil (X 19). Signalet har hvidt lys i alle tre lysåbninger. Lys i øverste, øverste og midterste, midterste og nederste åbning har samme betydning som hhv. rødt, rødt og gult, gult og grønt lys. Den hvide bjælke i nederste åbning kan vise skråt opad til højre eller skråt opad til venstre. Lys i nederste åbning betyder i så fald det samme som grønt pilsignal til enten højre eller venstre, jf. pilsignal (X 12). Bus- og letbanesignal gælder for busser i rutekørsel, for letbanekøretøjer og nulemissionsbiler.
- Øverste lysåbning kan udelades, når signalerne sættes sammen med hovedsignal (X 11). Signalet kan være suppleret med tal, der viser tiden til skift til grønt for rutebusser, letbanekøretøjer og nulemissionsbiler.
- Der kan være særlige lokale afmærkninger, som du i så fald skal følge.

Sådan gør du ved kørsel ved letbane:

Tilpas hastigheden ved kørsel ved letbane, så du får tid til at vænne dig til de særlige trafikforhold ved den.

8. Særlige risikoforhold i trafikken

Der kan være særlige ting, der øger risikoen for, at der kan opstå fare og eventuelt ske ulykker. Det kan være, hvis du kører for hurtigt, indtager alkohol eller bevidsthedspåvirkende stoffer eller ikke bruger sikkerhedssele. Hvis du lærer at styre uden om dem, vil du køre langt mere sikkert i trafikken.

Alkohol

Alkohol er skyld i hvert sjette dødsfald i trafikken og mange kvæstede. Hvis du kører, når du har drukket, har du en større risiko for at blive involveret i ulykker. Hvis du samtidig er under 24 år, har du 10 gange større risiko, end hvis du er over 50 år, da du ikke har så stor køreerfaring, som hvis du har kørt i mange år. Mange af dem, der bliver taget for spirituskørsel, er mænd.

Promillens størrelse påvirker dig således:

- Ved en promille på 0,2 er du dårlig til at fokusere og til at omstille dit syn fra lys til mørke.
- Ved en promille på 0,5 er du dårligere til at opfatte situationer i trafikken, og du bliver dårligere til at lave præcise bevægelser, når du for eksempel styrer lastbilen.
- Ved en promille på 0,8 er din koordinationsevne nedsat, og din reaktionstid er øget.
- Ved en promille på 1,0 er din opmærksomhed og koncentrationsevne dårlig, og du begynder at blive træt, har dårlig balance og svært ved at bevæge dig normalt.
- Ved en promille på 1,5 har du udpræget svært ved at tale og bevæge dig normalt.
- Ved en promille på 2,0 får du forgiftningssymptomer, og din selvkontrol forsvinder.
- Ved promiller over 3,0 er der risiko for, at du bliver bevidstløs, og du kan komme i livsfare.

Din promille vil stadig stige, 30-90 minutter efter at du har drukket den sidste genstand. Hvor hurtigt din krop nedbryder alkohol, kan være meget forskelligt, fordi det afhænger af dit køn, hvor meget du vejer, hvad du har spist, din levers forbrændingsevne, muskelmasse og så videre. Som tommelfingerregel bruger du 1½-2 timer på at forbrænde en genstand, hvis du vejer 60 kilo. En genstand svarer til 1 øl (33 cl), 1 glas vin (12 cl), 1 glas hedvin (8 cl), 1 glas spiritus (4 cl). Du kan ikke gøre noget, der øger forbrændingen af alkohol. Hverken søvn, fysisk aktivitet, kaffe eller andet kan påvirke forbrændingen.

Det kan være svært at vurdere sin egen promille, og hvis du for eksempel har drukket en del aftenen før, kan din promille godt være for høj, hvis du vil køre dagen efter.

En promille på 0,5-0,8 øger risikoen for ulykker med op til 10 gange.

En promille på 0,8-1,2 øger risikoen for ulykker med op til 30 gange.

En promille på over 1,2 øger risikoen for ulykker med op til 200 gange.

Hvis du har drukket, bør du ikke køre – heller ikke selvom andre mener, at du kan eller bør. Hvis du ser andre, der vil køre, når de har drukket, bør du skride ind og forhindre dem i at køre.

Hvis du bliver standset af politiet, har de forskellige redskaber til at undersøge din promille.

Det er strafbart at køre med over 0,5 promille i blodet eller over 0,25 mg per liter udåndingsluft. Hvis du har en promille på 0,5-1,2, får du en bøde og eventuelt et kørselsforbud, hvis du kun har haft kørekort i mindre end tre år. Hvis du har en promille over 1,2, får du frakendt kørekortet ubetinget. Hvis din promille er over 2,0, får du frakendt kørekortet ubetinget i tre år, og derudover får du en fængselsstraf, en stor bøde, og bilen bliver konfiskeret. Derudover skal du gennemføre et ANT-kursus, hvis du bliver taget for spirituskørsel.

Bevidsthedspåvirkende stoffer

Der findes flere typer stoffer, der påvirker din evne til at køre lastbil. Det er stoffer, der øger dit aktivitetsniveau og for eksempel tager trætheden, eller det kan være stoffer, der virker sløvende. Stoffer, der virker opkvikkende, er for eksempel amfetamin (speed), kokain, ecstasy og andre designerdrugs. Sløvende stoffer kan for eksempel være cannabis (hash, marihuana, pot), heroin, morfin, metadon, stærk smertestillende medicin, sove- og nervemedicin som for eksempel stesolid, GHB (fantasy), lsd og visse designerdrugs samt svampe og kaktus.

Hvis du indtager stoffer, kan du øge risikoen for at være involveret i en ulykke op til 30 gange. Hvis du kombinerer stoffer og alkohol, er det op til 200 gange.

Hvis du har taget stoffer, bør du ikke køre – heller ikke selvom andre mener, at du kan eller bør. Hvis du ser andre, der vil køre, når de har taget stoffer, bør du skride ind og forhindre dem i at køre.

Høj hastighed

For høj hastighed indgår i mellem 25 og 50 procent af alle ulykker, hvor personer kommer til skade. Hvis du kører med mere end 30 km/t. og du øger hastigheden med 10 procent, øger du samtidig risikoen for en dødsulykke med op til 45 procent. Jo højere hastighed, des større risiko for, at du bliver involveret i en ulykke. Der er flere ulykker på grund af høj hastighed i landområder end i byer.

Hvis du overholder hastighedsgrænserne og kører efter forholdene, kan du være med til at nedsætte risikoen for ulykker.

Bremselængden bliver længere, jo hurtigere du kører. Bremselængden ved for eksempel 60 km/t. er fire gange så lang, som hvis du kører 30 km/t. Hvis to biler kører henholdsvis 50 km/t. og 60 km/t. og de begge bremser, vil bilen, der kørte 60 km/t., køre 44 km/t., når den anden bil standser.

Hvis du rammer en fodgænger med 65 km/t., vil 2 ud af 10 fodgængere dø. Hvis du rammer med 75 km/t., vil 4 ud af 10 dø, og hvis du rammer med 90 km/t., vil 8 ud af 10 dø. Jo højere hastighed du rammer med, des mere alvorlig bliver ulykken.

Du skal derfor altid holde hastighedsgrænserne. Kører du mere, end det er tilladt på en strækning, kan du blive straffet. Hvis du kører med særlig høj hastighed, kan du miste dit kørekort.

Hvis du overskrider hastighedsgrænsen med mere end 30 procent, giver det et klip i kørekortet. Hvis du overskrider hastighedsgrænsen med mere end 60 procent, eller hvis du kører 160 km/t. på motorvej, vil du

få betinget frakendelse af dit kørekort. Hvis du kører 200 km/t. eller derover eller overskrider de tilladte hastigheder med mere end 100 procent, så får du frakendt kørekortet ubetinget.

Sikkerhedssele

Det er vigtigt, at du kører med sikkerhedssele. Hvis du ikke har sikkerhedssele på, vil risikoen for at blive dræbt i en ulykke være 5-10 gange højere, fordi du kan blive kastet ud af bilen.

Hvis du for eksempel vejer 75 kilo og kører ind i en mur med 50 km/t., skal du kunne modstå et tryk på 1,5 tons, hvis du skal blive siddende i lastbilen. Selv ved hastigheder helt ned til 10 km/t. kan du ikke undgå at ryge fremad, hvis du ikke har sele på. Sikkerhedsselen øger altså chancen for at overleve en ulykke. Selvom mange ulykker sker ved lav hastighed, har sikkerhedsselen stor effekt, og den kan være forskellen på, om du kommer alvorligt til skade, eller om du slipper uskadt.

Har din lastbil airbag, så kan den være livsfarlig, hvis den udløses, og du ikke har sikkerhedssele på.

Egne holdninger og adfærd mv.

Det er dit ansvar at følge færdselsloven, tage nødvendige forholdsregler og tage hensyn til andre, så du kører sikkert i trafikken.

Opmærksomhed, adfærd over for andre og egne kørselskompetencer

Uopmærksomhed er årsagen til cirka en tredjedel af de ulykker, der sker.

Cirka en tredjedel af tiden laver chauffører noget, der kan distrahere kørslen. I to ud af tre tilfælde er det, der gør chaufføren uopmærksom, noget, der findes inde i bilen. Det er ofte noget, som chaufføren selv har indflydelse på og derfor kan undgå.

Det er tit manglende opmærksomhed, fejlopfattelser eller fejlbedømmelser, der spiller en væsentlig rolle ved de fleste færdselsuheld.

Du kører mere sikkert, hvis du kender dine egne begrænsninger, og hvis du vurderer ting i trafikken med en smule skepsis.

Du kører sikkert, hvis du er bevidst om dine egne begrænsninger og tager hensyn til dem, når du kører, ved for eksempel at have ekstra plads, når du skal svinge eller bakke.

Hvis du laver noget, der tager din opmærksomhed væk fra kørslen, bliver du distraheret.

Det kan typisk være ting som at lede efter noget i handskerummet, læse kort, spise og drikke eller at tale med en anden passager, der afleder førerens opmærksomhed. Det kan også være anlæg (radio, cd, dvd), GPS eller telefon, der kan distrahere dig. Det gør ikke noget, at de er i bilen, men det er, hvis du betjener dem, mens du kører, at det kan være farligt. Brug det kun, når bilen holder stille, eller lad en medpassager bruge det.

Andre passagerer, støjende børn eller dyr kan også virke distraherende.

Hvis du er uligevægtig, fordi du er stærkt ophidset, i sorg, bekymret eller lignende, vil din opmærksomhed være nedsat væsentligt.

Hold hele tiden øje med trafikken foran dig, til siderne og bagud, og forsøg at være forudsigende i forhold til, hvordan trafikken vil udvikle sig de næste sekunder.

Lad være med at lave noget, der kan tage din opmærksomhed fra trafikken. Hvis du har brug for at gøre det, så hold ind til siden.

Adfærd over for andre

Vær tilbageholdende og hjælp andre trafikanter – også selvom de laver fejl.

Hjælp andre trafikanter, der har svært ved at finde vej, ved for eksempel at skifte vognbane eller ændre din placering i eller ved et kryds – også selvom det er dem, der burde tage hensyn til dig.

Giv god plads til store køretøjer og vogntog, der skal lave manøvrer, der kræver plads, som for eksempel svingning, baglænskørsel og lignende – også selvom det er dem, der burde tage hensyn til dig.

Hold ekstra god afstand til dem, der kører foran, hvis de virker usikre eller urutinerede.

Kør med passende lav hastighed ved vejarbejde – især der, hvor vejarbejderne opholder sig på vejen eller i umiddelbar nærhed af den. Og hold god afstand til dem, når du kører forbi.

Hold vejen åben for køretøjer med udrykning. Vurdér hver situation i forhold til, hvordan det er bedst det pågældende sted.

Lad være med at give signal med hverken lys eller lyd til andre trafikanter, der for eksempel er langsomme til at komme i gang ved et lysreguleret kryds.

Lad være med at give signal med hverken lys eller lyd til andre trafikanter, der trækker ind foran dig og derfor nedsætter sikkerhedsafstanden – medmindre det er for at forebygge en farlig situation.

Lad være med at bruge ukvemsord eller udtryk eller fagter over for andre trafikanter.

Forsøg at være forudseende, og vær klar til for eksempel at flytte foden til bremsen, hvis der skulle opstå en farlig eller uoverskuelig situation.

Egne kørselskompetencer

Vær ærlig, når du vurderer dine egne stærke og svage sider, da det kan hjælpe dig med at tage hensyn til det, når du kører.

Tilpas din kørsel i forhold til bilens konstruktion, udstyr, vedligeholdelsesstand, belæsning og vejen og vejret.

Tag ansvar, og brug de nødvendige forholdsregler, når du kører, så det passer med dine kørselskompetencer.

Hvis du er påvirket af sygdom, svækkelse, overanstrengelse, mangel på søvn, stoffer eller lignende, bør du ikke køre.

9. Manøvrer på køreteknisk anlæg

Som en del af din undervisning skal du køre på et køreteknisk anlæg. Her skal du lære, hvordan lastbilen reagerer, når du bremser eller undviger, og hvilken betydning føret har for din bremselængde og mulighed for at undvige. På det køretekniske anlæg skal du øve dig i at bremse på kortest mulig strækning uden at skride ud, og du skal øve dig i at bremse og undvige på både tør og våd vej. Derudover skal du lære, hvordan du retter lastbilen op, hvis du skrider.

Inden du går i gang, får du at vide, hvordan sikkerheden er på anlægget, og du skal naturligvis have sikkerhedssele på, mens du kører.

På anlægget lærer du, hvordan du skal tilpasse hastigheden, og hvordan du styrer og bremser efter forholdene. Men det gør ikke, at du så kan køre hurtigere eller mindre forsigtigt, end du bør. I stedet lærer du, at hastigheden er vigtig for, om en afværgemanøvre går godt. Derudover gør erfaringen på det køretekniske anlæg, at du forhåbentlig ikke går i panik, hvis du skulle komme i kritiske situationer på grund af glat føre eller lignende.

Der er en række øvelser, du skal lave, og de skal alle sammen laves på både tør og glat vej. Du vil altid lave øvelsen på tør vej, inden du laver den på glat. Hvis din kørelærer synes, kan du lave flere øvelser på tør vej, inden du laver dem på glat. Det er noget, I aftaler. Øvelserne laves ved højst 50 km/t. Der kan dog være enkelte øvelser, hvor du laver dem på op til 60 km/t.

Du skal have mindst 4 lektioner a mindst 45 minutter på køreteknisk anlæg. Dertil kommer tid til instruktion til øvelserne. Det vil samlet tage cirka 4 timer. Inden du må køre på det køretekniske anlæg, skal du have gennemført teoriundervisningen.

Vejgreb og belæsning

Vejgrebet har betydning for, om du kan udføre en manøvre med lastbilen. Vejgrebet ændrer sig med vejret. Hvis vejen for eksempel er våd, eller der ligger sne, is eller grus, så nedsættes vejgrebet, og det kan gøre det sværere at styre og manøvrere. Hvis du kører med last, og især hvis lasten er læsset forkert, hvis dæktrykket er forkert, dækmønstret er slidt ned eller støddæmperne er defekte, vil vejgrebet blive mindre, og det bliver derfor sværere at styre.

Hvis vejgrebet er nedsat, for eksempel på grund af sne, vand, is eller grus, skal du køre forsigtigt og være forsigtig, når du bremser eller styrer.

Vejgrebets betydning

Kørebansens belægning har også stor betydning for dit vejgreb. Jord- eller grusveje giver et dårligt vejgreb, og brosten bliver glatte, når det regner eller der falder slud eller sne. Ved hedebølger kan asfalten smelte, så vejen bliver glat.

Vejgrebet er den gnidningsmodstand, der er mellem vejbanen og din lastbils dæk, og er desuden det, at dækkene griber ned i og får fat i ujævnhederne i vejens overflade.

Hvis der er mange huller i vejen, for eksempel efter en vinter med meget frost, vil vejgrebet ikke være lige så godt, som hvis der ikke er nogen huller i vejen. Hvis du har et godt vejgreb, kan du accelerere, bremse og manøvrere nemmere, end hvis der ikke er et godt vejgreb. Hvis du kører med nedsat vejgreb, bør du derfor køre med lavere hastighed og bruge speeder, bremse og kobling forsigtigt.

Belæsning, dæktryk mv.

Hvis du har tung last bag lastbilens bagaksel, vil trykket på baghjulene blive større, og samtidig lettes trykket på forhjulene. Det gør, at lastbilen kan få kraftig overstyring, og – ved særlig tung last – at vejgrebet bliver så meget mindre, at det bliver sværere at styre lastbilen.

Hvis lasten er sat forkert, kan det ændre lastbilens tyngdepunkt, og det øger risikoen for, at lastbilen vælter.

Hvis dæktrykket er for højt eller lavt, giver det dårlig kontakt mellem dæk og vej, og det giver et dårligere vejgreb og gør det sværere at styre.

Hvis dækmønstret er slidt, vil det nedsætte vejgrebet, når det regner eller vejen er våd. Hvis det regner kraftigt eller du kører gennem vandpytter, kan der opstå akvaplaning.

Derfor er det vigtigt at køre med lav hastighed ved alle de her forhold. Det er især vigtigt, hvis flere af tingene er til stede.

Hastighed, centrifugalkraft, bremselængde og vejgrebets udnyttelse

Din bremselængde afhænger af den hastighed, du kører med, og bevægelsesenergien i lastbilen. Derudover afhænger din bremselængde af lastbilens vægt, bremskraften, vejgrebet, vejens hældning og vind. Hvis det for eksempel blæser kraftigt og der er glat, vil din bremselængde være længere, end hvis det er vindstille og vejen er tør.

Bevægelsesenergi og hastighed

Bevægelsesenergi er den energi, som lastbilen har, når du kører, og som gør, at den ikke stopper, lige når du kobler ud, men først efter lidt tid. Derudover afhænger din bremselængde af lastbilens vægt. Hvis du fordobler vægten, vil din bremselængde blive fire gange så lang. Hvis du bremser, vil du selvfølgelig standse lastbilen før. Når du bremser, vil bevægelsesenergien blive til varme i bremserne. Hvis du kører ind i nogen uden at bremse, vil bevægelsesenergien skade både personer og køretøj. Jo hurtigere du kører, des større skader sker der.

Centrifugalkraft

Centrifugalkraften er en kraft, der påvirker lastbilen, når du kører gennem et sving eller laver en undvigemanøvre. Centrifugalkraften trækker i lastbilen, så den trækker det ud mod siden af kurven. Du kan mærke det, ved at du selv i sædet bliver presset ud mod bilens side, når du kører i en kurve. Jo hurtigere du kører, des stærkere er centrifugalkraften. Størrelsen af centrifugalkraften hænger sammen med

hastigheden, så hvis du kører med dobbelt så høj hastighed, vokser centrifugalkraften fire gange – præcis som med bremselængden.

Når du kører i en kurve, bliver centrifugalkraften større, des skarpere kurven er. Hvis kurven er halvt så stor – og derfor dobbelt så skarp – så vil centrifugalkraften blive dobbelt så stor. Hvis kurven bliver dobbelt så stor – og derfor halvt så skarp – vil centrifugalkraften blive halvt så lille.

Hvis du kører med høje opbygninger som for eksempel containere eller lignende, vil der derfor være høj risiko for, at du vælter, hvis du kører ind i en kurve med for høj hastighed.

Bremselængder

Bremselængden er det stykke vej, lastbilen kører, fra du trykker på bremsen, til den står stille. Bremselængden afhænger af den hastighed, du kører. Hvis du kører dobbelt så hurtigt, vil bremselængden blive fire gange så stor.

Hvis du kører 60 km/t. på vandret, almindelig vej, er bremselængden for en lastbil:

- 50-60 meter ved blød opbremsning
- 30-40 meter ved hård opbremsning (uden hjulblokade),

Bremselængden vil blive dobbelt så høj selv ved små forøgelser af hastigheden, for eksempel:

- Fra cirka 25 km/t. til 35 km/t.
- Fra cirka 35 km/t. til 50 km/t.

Bremselængden afhænger også af vejgrebet og dermed føret. Hvis du skal have en bremselængde på cirka 35 meter som ved 60 km/t. på en vandret, almindelig vej uden at blokere hjulene, skal du sætte hastigheden ned til:

- Cirka 50 km/t. på våd asfalt eller grus
- Cirka 30 km/t. på fast sne
- Cirka 20 km/t. på isglat vej.

Hvis du kører ned ad bakke, vil din bremselængde også blive større. Hvis du har kraftig modvind, vil din bremselængde også blive større, men hvis du har kraftig medvind, vil den blive mindre.

For at din bremse er lovlig, må din bremselængde ved 30 km/t. højst være 10 meter for en almindelig lastbil. Hvis parkeringsbremsen er lovlig, må din bremselængde ved 30 km/t. højst være 20 meter.

Du skal lave øvelser på almindelig vej, hvor du viser, at du kan:

- Foretage en blød opbremsning ved en hastighed på 60 km/t., så din bremselængde er på cirka 50 meter.
- Foretage en ret kraftig opbremsning ved en hastighed 60 km/t., så din bremselængde er på cirka 30 meter.
- Foretage en meget kraftig opbremsning ved en hastighed på 60 km/t., så din bremselængde er cirka 25 meter.

Vejgrebets udnyttelse

Hvis du bremses på en glat vej, hvor vejgrebet er nedsat, skal du bremse let, så du undgår, at hjulene blokerer. Hvis hjulene blokerer, bliver bremselængden større, og derfor skal du forsøge at undgå det. Hvis lastbilen ikke har ABS-bremser, er det dig, der skal bremse præcis så meget, at hjulene stadig kører rundt og ikke blokerer. Hvis lastbilen har ABS-bremser, skal du trykke hårdt på bremsepedalen og blive ved for at få den maksimale bremsning. Når du trykker hårdt på bremsen, vil lastbilen ryste kraftigt, men det er meningen, og bremsesystemet sørger for, at hjulene ikke blokerer, ved at slå til og fra automatisk.

Hvis vejen er glat, og du drejer rattet skarpt, vil lastbilen ikke følge rattets bevægelse, fordi der er mindre vejgreb. Det sker også, hvis du kører med for høj hastighed.

Hvis vejen er glat, og du bremses kraftigt eller accelererer, mens du svinger, så er der stor risiko for, at lastbilen kommer ud af kurs, fordi der er nedsat vejgreb. Det sker også, hvis du kører med for høj hastighed.

Hvis vejen er glat, og du bremses enten med motorbremse, retarderbremse eller ved at geare ned, er der risiko for, at baghjulene blokerer, og lastbilen skrider ud.

Det kan være svært at sætte i gang på en glat vej – og især på en bakke – især hvis lastbilen er med dobbelt bagaksel (bogje), der kun trækker på den ene aksel. Hvis du kort hæver bagerste aksel, så trykket på den trækkende aksel øges, kan det hjælpe. Husk at sænke den bagerste aksel bagefter.

Nogle lastbiler har spærredifferentiale og antispinregulering (ASR).

Hvis vejen er glat, og du kører op ad bakke, bør du undgå at skifte gear for ikke at gå i stå. Hvis du bliver nødt til at skifte gear, skal du træde på kobling og speeder forsigtigt, så du undgår hjulspin.

Du skal lave øvelser på almindelig vej, hvor du viser, at du kan:

- Bremses ved forskellige hastigheder op til 60 km/t., hvor du hver gang skal tilpasse, hvor hårdt du trykker på bremsen, så bremselængden bliver så kort som muligt, uden at hjulene blokerer, eller lastbilen skrider ud.

Du skal lave øvelser på glat vej, hvor du viser, at du kan:

- Bremses på kortest mulig strækning ved forskellige hastigheder op til 50 km/t.
- Tilpasse hastigheden med vejgrebet, så du får en bremselængde på cirka 30 meter.
- Sætte i gang på glat vej uden hjulspin, eller at lastbilen skrider ud.
- Eventuelt sætte i gang på en glat bakke med en stigning på 5-8 procent uden hjulspin, eller at lastbilen skrider ud.
- Eventuelt skifte gear op ad en glat bakke uden hjulspin, eller at lastbilen skrider ud, samt eventuelt anvende spærredifferentiale korrekt.

Hindringer på vejen

På det køretekniske anlæg skal du lære, hvordan du skal reagere, hvis der pludselig er forhindringer på vejen, og hvor du ikke kan nå at standse og derfor må styre udenom. Du skal også lære, hvor meget du kan bremse, både når vejen er tør, og hvis den er glat. Hvis du kører med lastbil uden ABS-bremser, skal du undgå at styre og bremse på samme tid.

Slalom

Du skal lave øvelser på almindelig vej, hvor du viser, at du kan:

- Køre på almindelig vej, hvor du skal køre forlæns slalom mellem nogle kegler med passende hastighed – ofte på 30-40 km/t. Der vil være 5-7 kegler, og de står med 20-25 meters mellemrum. Lastbilen skal krænge så lidt som muligt, og du skal styre, så lastbilen falder til ro mellem hver drejning.

Dobbelt undvigemanøvre uden bremsning

Du skal kunne lave følgende manøvre på almindelig vej med nogen færdighed:

- Du skal vise, at du kan skifte vognbane hurtigt og med passende høj hastighed – ofte 40-50 km/t. – så du kan undgå at køre ind i forhindringer på vejen. Når du har passeret den, skal du igen hurtigt kunne skifte bane til den oprindelige bane, du kørte i.
- Du skal lave øvelsen både på tør vej og på glat vej, og øvelsen laves uden at bremse. Ved glat vej skal du tilpasse hastigheden til føret, så du kan komme sikkert forbi forhindringen.

Kombineret bremse- og undvigemanøvre

- Du skal øve dig i både at bremse og køre udenom. Det gør du ved at bremse med ABS-bremserne med en passende høj hastighed – ofte 40-50 km/t. – før en forhindring, der er så tæt på, at du ikke kan nå at standse. Du skal derefter styre uden om forhindringen med bløde ratbevægelser og standse lastbilen.
- Du skal lave samme øvelse på glat vej, hvor du kører 20-40 km/t. Øvelsen laves med den samme opstilling og på den samme bane.

Genvindelse af vejgreb efter udskridning

På det køretekniske anlæg skal du også lære at genvinde vejgrebet og få lastbilen rettet op, hvis du skrider ud på glat vej.

Kørsel i kurve

Du skal køre på glat vej gennem forskellige sving, der er mere eller mindre skarpe. Du skal køre igennem svinget både på indersiden af kurven og på ydersiden. Du skal køre med en hastighed, der passer til vejgrebet. Hvis forhjulene eller baghjulene skrider ud, skal du reagere hurtigt, så du kan rette lastbilen op.

Baghjulsudskridning

Hvis lastbilen skrider ud ved baghjulene, skal du:

- Straks træde koblingspedalen i bund, hvis der er en, og holde den nede hele tiden, mens du retter lastbilen op. Brug ikke bremse eller speeder, da det kan forværre udskridningen.
- Dreje rattet i den oprindelige kørselsretning – det vil sige til samme side, som lastbilens bagende

skrider ud.

- Når lastbilen retter sig op, drejer du rattet tilbage mod ligeudstillingen – ellers risikerer du, at den skrider ud til den modsatte side.
- Når du igen har vejgreb, og lastbilen er på rette kurs, løfter du langsomt foden fra koblingen og giver forsigtigt gas.

Forhjulsudskridning

Hvis lastbilen ikke følger rattets bevægelse, når du svinger eller kører igennem et sving, hvor der er glat, skal du:

- Dreje rattet mod ligeudstilling.
- Træde koblingspedalen i bund, hvis der er en, og holde den nede hele tiden, mens du retter lastbilen op.
- Når du igen har vejgreb, fortsætter du med at svinge eller køre igennem svinget i så flad en bue som muligt.
- Lad være med at bremse eller accelerere, da det kan få lastbilen til at skride endnu mere ud.

Manøvrernes gennemførelse

På *almindelig bane/vej* skal du øve dig i følgende:

- Bremselængder, hvor du øver, hvordan opbremsningens styrke påvirker bremselængden.
- Vejgrebets udnyttelse, hvor du bremser uden hjulblokade og med kortest mulig bremselængde.
- Slalom, hvor du bruger korrekt ratbetjening/styring.
- Dobbelt undvigemanøvre uden bremsning, hvor du foretager et hurtigt vognbaneskift uden at bremse.
- Kombineret bremse- og undvigemanøvre, hvor du bremser uden hjulblokade og derefter styrer forbi en forhindring.

På *glat lige bane* skal du øve dig i følgende:

- Vejgrebets udnyttelse, hvor du sætter i gang uden hjulspin eller udskridning og bremser på almindelig og glat vej. Eventuelt også igangsætning og gearskift på glat bakke.
- Dobbelt undvigemanøvre uden bremsning, hvor du foretager et hurtigt vognbaneskift uden at bremse.
- Kombineret bremse- og undvigemanøvre, hvor du bremser uden hjulblokade og derefter styrer forbi en forhindring.
- Baghjulsudskridning, hvor du opretter og genvinder vejgreb.

I *gladførekurven* skal du øve dig i følgende:

- Vejgrebets udnyttelse, hvor du bremser eller accelererer samt kører gennem kurven med ret kurs.
- Kørsel i kurve, hvor du afprøver hastighedens betydning i kurver med forskellig radius.
- Forhjulsudskridning, hvor du opretter og genvinder vejgreb.

10. Forberedelse til køreprøven

For at kunne gå til køreprøve skal du kende til de regler, der gælder for at køre en lastbil (kategori C), og du skal have en vis erfaring med at køre den. Du skal både bestå en teoriprøve og en praktisk køreprøve for at få kørekortet.

Det er din kørelærer, der sikrer, at undervisningen lever op til de krav, der er, og det er også ham eller hende, der indstiller dig til køreprøve, når han eller hun mener, du er klar.

Betingelser for at få kørekort

Hvis du ikke tidligere har haft kørekort til kategori C, skal du inden køreprøven have undervisning hos en kørelærer godkendt til kategori C. Du må først begynde at få undervisning til kategori C, når du har kørekort til kategori B.

Køreundervisning

Du skal undervises i både teori og praksis. Du får en lektionsplan af din kørelærer, hvor du kan se de teoretiske timer og de praktiske timer. Hver gang du afslutter en lektion, skal både du og din kørelærer skrive under på, at du har haft lektionen.

Når du kører på almindelig vej, skal din kørelærer sidde ved siden af dig i lastbilen. Det er også kørelæreren, der anses for at være fører af lastbilen. Når du kører på køreteknisk anlæg, må du gerne sidde alene i lastbilen, mens din kørelærer holder øje med dig.

Du kan finde undervisningsplanen sammen med lærervejledningen på Færdselsstyrelsens hjemmeside, www.fstyr.dk, og på www.retsinfo.dk.

Indstilling til køreprøve

Kørekortet udstedes af politiet, når du har bestået din køreprøve. Køreprøven aflægges for en prøvesagkyndig fra politiet. Hvis du er ansat under Forsvarsministeriet eller ved redningsberedskabet, kan du aflægge køreprøven for nogle særlige køredommere.

Når du skal indstilles til køreprøve, udfylder du en ansøgningsblanket og skriver den under, hvorefter du afleverer den til kommunen. Din kørelærer skal skrive under på, at du har fået den undervisning, som står i undervisningsplanen.

Sammen med ansøgningsblanketten skal du aflevere:

- Lægeattest med oplysninger om dit helbred
- Sundhedskort eller lignende dokumentation med personnummer
- Vellignende fotografi i størrelse 34 x 45 mm. Du må ikke bære hovedbeklædning på billedet.

Køreprøvens gennemførelse

Inden køreprøven skal din kørelærer fortælle dig om, hvordan prøven foregår.

Krav til køreprøven

Der er nogle krav, som du skal opfylde for at bestå køreprøven:

- Ved køreprøven skal den prøvesagkyndige bedømme, om du har lært det, du skal – både det teoretiske og det praktiske.
- Du skal bestå to prøver: en teoriprøve og en praktisk køreprøve. Du skal have bestået teoriprøven, før du kan gå op til den praktiske køreprøve.
- Til begge prøver skal du have ansøgningen om kørekortet med sammen med id-dokumentation og den lektionsplan, som du har fået af kørelæreren.
- Du kan ikke gå op til køreprøve, hvis undervisningen ikke lever op til de krav, der er. Det betyder, at du ikke må gå op til teoriprøven, før du er blevet undervist i de første otte afsnit eller kapitler og i relevante afsnit i kapitel 10. Du skal være blevet undervist i alle afsnit i undervisningsplanen, inden du kan gå op til den praktiske prøve.

Teoriprøven

Teoriprøven varer cirka en halv time. Prøven er skriftlig, og du vil få en række spørgsmål læst op, hvor der er forskellige svarmuligheder. Du skal sætte kryds ved det rigtige. Hvis der er noget særligt, der gør, at du ikke kan lave prøven på den almindelige måde, kan du få en specialprøve, hvor den tilsynsførende for eksempel læser spørgsmålene op eller standser båndoptageren mellem hvert spørgsmål. Det kræver dog, at du har dokumentation for, at du ikke kan lave prøven på almindelig måde. Det er de samme spørgsmål og afkrydsningsskemaer til specialprøven. Hvis du er ordblind, kan du ikke få en specialprøve.

Til prøven lukkes prøvelokalet, når prøven går i gang. Hvis du kommer for sent, og efter at prøven er begyndt, kan du ikke komme ind. Du må derfor betale for en ny prøve, som du skal tage en anden dag.

Før prøven begynder, får du at vide, hvordan prøven vil foregå, og hvordan du skal udfylde afkrydsningsskemaet. Du må ikke bruge hjælpemidler under prøven.

Under prøven er det kun dig og de andre, der er til prøve, og tilsynsførende, der må være i lokalet. Din kørelærer må altså ikke være der.

Til teoriprøven skal du medbringe:

- Ansøgning til prøven. Den skal være udfyldt og underskrevet.
- Særlig legitimation som eventuelt tidligere udstedt kørekort (EU-model (kreditkort-typen)) eller et gyldigt pas. Hvis du ikke har det, skal du vise original dåbsattest, navneattest eller fødselsattest, eller det kan være dit sundhedskort eller anden legitimation og noget billedlegitimation. Hvis dit personnummer eller fødselsdato og fødested ikke står i passet eller kørekortet, skal du også vise legitimationspapirer, der er udstedt af de offentlige myndigheder. Der skal også stå dit personnummer eller navn og fødested. Hvis du har skiftet navn, og det nye navn ikke står på dine dokumenter, skal du kunne dokumentere, at du har skiftet navn, for eksempel ved at vise en vielsesattest, et navnebevis eller dokumentation for anmeldelse til vielsesmyndigheden eller folkeregistret.
- Lektionsplanen, du har fået af kørelæreren. Lektionsplanen skal være udfyldt ud for hver lektion af

både dig og kørelæreren.

Prøven bedømmes efter Rigspolitiets rettevejledning. Så snart din prøve er rettet, får du besked. Du får samtidig at vide, hvilke emner i undervisningsplanen du har svaret forkert på.

Den praktiske prøve

Til din køreprøve skal du mindst køre 45 minutter. Ud over køretiden skal du regne med at bruge tid på, at de kontrollerer dine papirer og fortæller dig om prøven. Du skal også kunne kontrollere køretøjets udstyr samt gennemføre en baglænskørsel, og efter prøven skal du evaluere den. Prøvetiden kan forlænges, hvis de mener, det er nødvendigt, og den kan også afbrydes, hvis du kører meget dårligt.

Når du kører, sidder den prøvesagkyndige ved siden af dig i lastbilen. Lastbilen skal leve op til de krav, der er til den. Du skal selv stille lastbil til rådighed til prøven. Kørelæreren kan overvære prøven, medmindre du eller den prøvesagkyndige har noget helt særligt imod det. Der kan være endnu en prøvesagkyndig til stede, men det vil udelukkende være for at kvalitetssikre prøven. Din kørelærer vil få det at vide inden prøven, hvis der skal en ekstra prøvesagkyndig med til prøven.

Under prøven er det dig, som styrer lastbilen, der er ansvarlig for lastbilen og eventuelle skader.

Den praktiske prøve begynder med, at du skal vise og forklare, hvordan du kan kontrollere lastbilens lovpligtige udstyr, og vurdere, om den overholder lovkravene. Du bruger ikke værktøj til det. Derudover skal du kunne vise og fortælle, hvor nærmere angivne fejl kan opstå. Du skal desuden vise, at du kan kontrollere, om der for eksempel er nok motorolie eller andre væsker på lastbilen. Hvis det kan afgøres ved en kontrollampe, vil den prøvesagkyndige bede dig om at vise, hvor den pågældende væske skal fyldes på.

Når I kører, skal du køre derhen, hvor den prøvesagkyndige siger, og du skal lave de manøvrer, han beder om. Han vil sige det i god tid og så tydeligt, så du kan nå at opfatte det, forberede det og gøre det, han beder om. Den prøvesagkyndige må ikke gøre eller sige noget, der tvinger dig ud i unormale situationer i trafikken, eller som kræver, at du gør noget, der er ulovligt i forhold til færdselsreglerne eller medfører øget risiko for både dig selv og de andre trafikanter.

Der er nogle bestemt manøvrer, du skal lave til prøven (mindst to af dem bliver du bedt om):

- Bakke i en tydeligt markeret kurve med en konstant krumningsradius (et afrundet hjørne)
- Parkere sikkert ved en læsserampe, platform eller lignende
- Køre baglæns med en vis præcision.

Den prøvesagkyndige kan gribe ind ved at bruge betjeningsudstyret i lastbilen, hvis det er nødvendigt i forhold til sikkerheden eller for at undgå, at du kører ind i andre.

Hvis du laver enkelte mindre fejl, kan de ikke i sig selv medføre, at du ikke består prøven, fordi det er hele din kørsel, der bliver vurderet.

Så snart prøven er slut, får du at vide, om du har bestået eller ikke bestået. Hvis du ikke består, skal du have at vide, hvilke færdighedskrav i undervisningsplanen du ikke har udført tilfredsstillende.

Prøven bedømmes efter Rigspolitiets retningslinjer for køreprøver.

Ved den praktiske prøve skal du medbringe:

- Ansøgning til prøven. Den skal være udfyldt og underskrevet.
- Eventuelt tidligere kørekort.
- Særlig legitimation som eventuelt tidligere udstedt kørekort (EU-model (kreditkort-typen)) eller et gyldigt pas. Hvis du ikke har det, skal du vise original dåbsattest, navneattest eller fødselsattest, eller det kan være dit sundhedskort eller anden legitimation og noget billedlegitimation. Hvis dit personnummer eller fødselsdato og fødested ikke står i passet eller kørekortet, skal du også vise legitimationspapirer, der er udstedt af de offentlige myndigheder. Der skal også stå dit personnummer eller navn og fødested. Hvis du har skiftet navn, og det nye navn ikke står på dine dokumenter, skal du kunne dokumentere, at du har skiftet navn, for eksempel ved at vise en vielsesattest, et navnebevis eller dokumentation for anmeldelse til vielsesmyndigheden eller folkeregistret.
- Lektionsplanen, du har fået af kørelæreren. Lektionsplanen skal være udfyldt ud for hver lektion af både dig og kørelæreren.

Lovbestemmelser i øvrigt om kørekort

Der gælder nogle særlige regler for kørekort.

Kørekortets gyldighed

Dit kørekort er normalt gyldigt i 5 år ad gangen, men i særlige tilfælde kan det udstedes med kortere gyldighed og på bestemte betingelser. Når dit kørekort er udløbet, kan du få det fornyet hos kommunen. Når du kører, skal du have kørekortet med, og du skal vise det, hvis du bliver standset af politiet, og de beder om at se det. Hvis dit kørekort bliver beskadiget eller bliver væk, skal du henvende dig til kommunen for at få et nyt.

Inddragelse og generhvervelse af kørekort

Hvis politiet mener, at du ikke længere opfylder betingelserne for at have dit kørekort, kan de inddrage det, eller de kan indkalde dig til en køreprøve for at se, om du skal have lov til at beholde det.

Hvis de fratager dig kørekortet, så du ikke må køre mere, kan du normalt generhverve det, hvis du består en køreprøve. Hvis det er første gang, du skal det, skal du forinden have køreundervisning. Den foregår hos en kørelærer, og du skal mindst have otte teorilektioner og otte køretimer.

Hvis du har fået taget dit kørekort, fordi du har kørt spirituskørsel, narkokørsel eller under påvirkning af sygdom, skal du gennemføre et kursus i alkohol, narko og trafik – det hedder et ANT-kursus – og du skal også bestå en køreprøve.

Førstegangserhververe af kørekortet (det vil sige, hvis du har kørekort til enten kategori AM (stor knallert), kategori A eller kategori B) kan få et kørselsforbud eller få frataget kørekortet ubetinget, hvis færdselsloven overtrædes. Det gælder alle, der ikke har haft kørekortet i tre år.

Ved visse overtrædelser af færdselsloven kan du ud over at få en bøde også få et "klip" i kørekortet, hvis du kører over 30 procent for stærkt, kører over for rødt, bruger håndholdt telefon, eller hvis børn under 15 år ikke er spændt fast i bilen. Hvis du får tre klip inden for tre år, får du frataget kørekortet betinget. Klippekortet gælder for grove overtrædelser af færdselsloven, som i sig selv ikke medfører fratagelse af kørekortet, men hvor du udsætter andre for fare.

For førstegangserhververe af kørekort er reglerne strammere. Her udløser to klip inden for tre år et kørselsforbud.